อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

พลเอก สาโรจน์ วิชิตนันทน์

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

วันอังคารที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๓

เรือเอก สาโรจน์ วิชิตนันทน์

ชาตะ 18 ธ.ค. 2470

มรณะ 9 ธ.ค. 2522

ขอขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้เกียรติ เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมศพ เรือเอกสาโรจน์ วิชิตนันทน์ และขอขอบพระคุณท่านที่เคารพนับถือ ญาติมิตรสหายที่กรุณามาเป็นเกียรติในงานรดน้ำศพ ร่วมบำเพ็ญกุศลในวันสวดพระอภิธรรม งานบรรจุศพ จนถึงวันพระราชทานเพลิงศพ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือนานาประการ ขอขอบพระคุณ คุณมนัส โอภากุล เจ้าของเรื่อง หลวงพ่อเนียม ที่กรุณาให้พิมพ์เป็นวิทยาทาน และขอขอบพระคุณ นาวาโท วรสินธุ วรเสียงสุข ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดที่ได้กรุณาเขียนคำไว้อาลัย

ขออานิสงส์แห่งเจตนาของท่าน ที่มาร่วมบำเพ็ญกุศลอันเกิดจากความรักอาลัยและเสียดายในตัว เรือเอก สาโรจน์ วิชิตนันทน์ ได้ประสบสุขในสัมปรายภพนั้นด้วย เทอญ.

เจ้าภาพ

ประวัติ

เรือเอก สาโรจน์ วิชิตนันทน์

เรือเอก สาโรจน์ วิชิตนันทน์ เป็นบุตร **พันตรี หลวงวิชิตราชา (สวัสดิ์ วิชิตนันทน์)** เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๗๐ ที่จังหวัดนครสวรรค์ มีพี่น้องดังนี้

๑. นางสมัยกาญจน์ เมตตานนท์

๒. นอ. สนอง วิชิตนันทน์ รน.

๓. นางสนามศรี รมยะรูป

๔. รอ. สาโรจน์ วิชิตนันทน์ รน.

๕. นางสาว ศรีสุรางค์ วิชิตนันทน์

เรือเอกสาโรจน์ วิชิตนันทน์ ได้เข้าสู่พิธีสมรสกับ**นางสาวอัจฉรา เรืองวิเศษ** เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๘

เรือเอกสาโรจน์ วิชิตนันทน์ ได้ถึงแก่กรรมอย่างสงบ โดยเหตุความดันโลหิตสูง เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๒๒ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น.

❋ การศึกษา

พศ. ๒๔๘๖ จบมัธยมปีที่ ๖ รร. อำนวยศิลป์

พ.ศ. ๒๔๙๐ สำเร็จเตรียมนายเรือปีที่ ๒

พ.ศ. ๒๔๙๕ สำเร็จนักเรียนนายเรือชั้น ๕ (เหล่าพรรคกลิน)

๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๕ ว่าที่เรือตรี

๑ มกราคม ๒๔๙๖ ว่าที่เรือตรี

๑ มกราคม ๒๔๙๘ สัญญาบัตรเรือโท

๑ มกราคม ๒๕๐๒ สัญญาบัตรเรือเอก

❋ ประวัติราชการ

๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๕ สำรองราชการกรมอู่ทหารเรือ

๑ มกราคม ๒๔๙๖ สำรองราชการกรมยุทธโยธาทหารเรือ

๒๑ สิงหาคม ๒๔๙๖ สำรองราชการ กร.

๒๑ มิถุนายน ๒๔๙๗ รักษาราชการนายช่างกลเรือ เรือรบหลวงพระร่วง

๓๐ มีนาคม ๒๔๙๘ รักษาราชการรองต้นกลเรือ เรือรบหลวงประแส

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ ต้นกลเรือ เรือรบหลวงล่องลม

๑๔ มกราคม ๒๕๐๑ ต้นกลเรือ เรือรบหลวงพาลี

๕ ธันวาคม ๒๕๐๑ หัวหน้าหมวดช่างบัดกรี แผนกไฟฟ้า กองโรงงานช่างแสง กรมสรรพาวุธทหารเรือ

๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓ โอนมารับราชการทางกรมเจ้าท่า นายช่างตรวจเรือชั้นโท

๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓ นายช่างตรวจเรือชั้น ๑ ประจำกองตรวจเรือ กรมเจ้าท่า

๙ มกราคม ๒๕๐๕ นายช่างตรวจเรือชั้น ๑ ประจำเจ้าท่าภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์ (เลื่อนเป็นชั้นเอก)

๑๖ เมษายน ๒๕๐๗ นายช่างตรวจเรือชั้น ๑ กองตรวจเรือ

๙ กันยายน ๒๕๑๘ เจ้าพนักงานตรวจเรือ ๖ งานตรวจเรือ กองตรวจเรือ

❋ เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ เหรียญงานราชาภิเศก ร. ๙

๕ ธันวาคม ๒๔๙๗ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๐๓ เบญจมาภรณ์ ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๐๕ จัตุรถาภรณ์ มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๐๘ จัตุรถาภรณ์ ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ ตริตราภรณ์ ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ เหรียญจักรพรรดิมาลา

๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๗ เหรียญชัยสมรภูมิ

คำไว้อาลัย

สาโรจน์ กับ ผม ทำงาน อยู่ด้วย กัน ที่กรม เจ้าท่า และเรามาจากทหารเรือ จากสถาบันการศึกษาแหล่งเดียวกัน คือ **โรงเรียนนายเรือ เหล่าพรรคกลิน**

กรมเจ้าท่า สมัยเมื่อประมาณสิบห้าปีก่อนโน้นคนยังน้อย ข้าราชการส่วนใหญ่โอนมาจากทหารเรือ เนื่องจากกรมเจ้าท่าต้องใช้ผู้ที่มีความรู้และเคยทำงานเกี่ยวกับเรือมาแล้ว มาปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตรวจท่า เจ้าพนักงานตรวจเรือ และเจ้าพนักงานนำร่อง ส่วนข้าราชการที่ทำงานเกี่ยวกับสารบรรณและกองทะเบียนนั้นเป็นพลเรือน

ในสมัยนั้น ส่วนมากรู้จักและสนิทสนมกันแทบทั้งหมด เพราะคนทั้งกรม ฯ มีไม่กี่ร้อยคน มาระยะหลังนี้ทางกรม ฯ ได้ขยายงานออกไปอีกหลายหน่วย ทั้งภายในกรม ฯ และต่างจังหวัด ข้าราชการและลูกจ้างเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมหลายเท่า ทำให้ไม่สามารถรู้จักกันหมดได้ สาโรจน์เป็นคนที่คบกับคนยาก ไม่ใคร่ชอบสุงสิงกับคนแปลกหน้า จะพูดคุยเล่นหัวเฉพาะคนที่สนิทกัน แต่ถ้าใครได้รู้จักและใกล้ชิดกับสาโรจน์แล้ว เป็นต้องชอบสาโรจน์ ไม่ว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะสาโรจน์เป็นคนมีอัชฌาสัย มีหลักเกณฑ์ทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิต ใครที่มีเรื่องมาปรึกษาก็มักสมหวังกลับไป แม้แต่ชาวเรือซึ่งบางทีเพิ่งรู้จักกันเมื่อสาโรจน์ไปตรวจเรือตอนเรือเข้าอู่ที่ต่างประเทศ พอเรือเข้าก็มักจะมาหาเยี่ยมเยียนและคุยด้วยบ่อย ๆ บางคนก็เอาของมาฝากให้ด้วย ทั้งนี้ เพราะสาโรจน์ เป็นคนไม่เอาเปรียบใครโดยเฉพาะกับผู้ที่มีวัยวุฒิต่ำกว่า มีแต่เป็นผู้ให้และคอยตักเตือนแนะแนวทางในการทำงาน และการดำเนินชีวิต

วันหนึ่ง ผมซึ่งนั่งอยู่ในห้องเดียวกัน ได้ยินสาโรจน์พูดกับเพื่อนรุ่นน้องที่มาคุยด้วยว่า **"สื้อมันรสนิยมสูง แต่รายได้ต่ำ เห็นทีจะเจริญลงเร็วเป็นแน่"** พวกนั้นก็ฮากันสนุกสนาน แต่ผมคิดว่าเขาเหล่านั้นคงจะจำเป็นคำตักเตือนไว้ด้วย

สาโรจน์เป็นคนชอบอ่านหนังสือ แทบทุกชนิด เคยบอกผมว่าหนังสือเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดี สามารถทำให้เพลิดเพลิน หรือมีอารณ์ขันคลายความทุกข์ไปได้ บางทีก็หนักสมอง บางทีก็ทำให้ได้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ สาโรจน์บอกว่ายิ่งอ่านหนังสือมากเข้ากลับทำให้รู้สึกเหมือนว่า ตัวเองกลับรู้น้อยลง เพราะเมื่ออ่านไปก็พบว่าเรื่องนี้ก็ยังไม่รู้ เรื่องนั้นก็ยังไม่รู้ ทำให้อยากอ่านอยากรู้ไปเรื่อย ๆ อย่างเช่น เรื่อง **ศาสนา** สาโรจน์มิได้อ่านเฉพาะศาสนาพุทธที่นับถือเท่านั้น จะเที่ยวหาหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนาอื่น ๆ มาอ่านเพื่อจะได้รู้และเปรียบเทียบกัน แล้วมาเล่าให้ฟังว่า สรุปแล้วจุดใหญ่ของทุกศาสนาต้องการสอนให้คนเป็นคนดี แต่สาวกของผู้นำศาสนามาตั้งกฎเกณฑ์ประกอบ เพื่อหวังในการเผยแพร่ศาสนา หรือแปลเจตนาเป็นอย่างอื่น จึงแตกต่างกันออกไปดังนี้เป็นต้น

แม้แต่เรื่องการเมืองนอกประเทศ ถ้ามีเวลาว่างถามสาโรจน์ดู สาโรจน์จะเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ทางด้านการเมือง พร้อมด้วยคำวิจารณ์ที่น่าสนใจ เพราะสาโรจน์อ่านข่าวมิใช่จากหนังสือพิมพ์ประจำวันเท่านั้น จะอ่านจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการเมืองโดยเฉพาะด้วย

สาโรจน์กับผมชอบสะสมพระเครื่อง เหมือนกัน ผมเล่นและสะสมพระเครื่องก่อนสาโรจน์ แต่สาโรจน์เมื่อเริ่มต้นจะต้องอ่านหนังสือ ไถ่ถามผู้รู้ ค้นคว้าอย่างจริงจัง ได้ความรู้อะไรจะมาเล่าให้ฟังเสมอ ผมซึ่งเล่นมาก่อนแต่ไม่ได้ค้นคว้าอะไร กลับมารู้เพราะสาโรจน์อีกเยอะ

สาโรจน์เป็นคนเชื่อกรรม เมื่อไฟไหม้บ้าน สาโรจน์บอกว่าตอนแรกๆ บอกไม่ถูกว่ามีความรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุการณ์ทำให้กลับตัวไม่ทัน ต่อมาก็รู้สึกเสียดายของ เสียดายบ้านที่ไหม้ไฟ แต่แล้วกลับมานึกถึงว่า ชาติก่อนอาจมีกรรมยังใช้กรรมไม่หมด จึงต้องมาใช้ต่อในชาตินี้ จึงตั้งปณิธานไว้ว่าอะไรที่เป็นกรรมชั่วจะละเสีย เพื่อชาติหน้าจะได้สบายกับเขาบ้าง เพราะสาโรจน์เคยเล่าให้ฟังว่า เป็นคนลำบากมาตั้งแต่เล็ก แม้จะเกิดในตระกูลที่มิใช่ต่ำต้อยอะไร แต่เนื่องด้วยมีพี่น้องหลายคน จึงต้องพึ่งตนเองมาตลอด

มีเรื่องประหลาดที่ผมอยากขออนุญาตเล่าไว้ในที่นี้ด้วย คือ เมื่อตอนไฟไหม้บ้าน พระบูชาของสาโรจน์ทั้งเก่าและใหม่มีหลายองค์ แต่ก็โดนไฟไหม้ละลายไปหมด เหลือแต่ **พระพุทธชินราช** ซึ่งสร้างใหม่เพียงองค์เดียวที่ไม่ไหม้ไฟ และก็บังเอิญ **คุณเจน เจนพิทักษ์ชาติ** ซึ่งทำงานอยู่ที่กระทรวงฯ เคยเล่าให้ฟังว่าไฟไหม้บ้าน และก็เหลือพระบูชา คือ พระพุทธชินราชเพียงองค์เดียวเช่นกัน

เมื่อเวลาที่ ได้รับข่าวว่า มีผู้ถึงแก่กรรม โดย หัวใจวาย หรือเส้นโลหิตแตก สาโรจน์จะพูดเสมอว่าอยากตาย

แบบนี้ เพราะไม่ทำให้ใครต้องลำบากทรมานกายไปเฝ้าไข้ ทรมานจิตใจ เฝ้าเป็นห่วงว่าจะหายหรือเป็นอย่างไร

แล้ววันที่สาโรจน์ต้องการก็มาถึง

ก่อนนั้นสาโรจน์ไปตรวจเรือที่สิงคโปร์ ไม่มีวี่แววอะไรกลับจากสิงคโปร์วันที่ ๙ คืนนั้น ร.อ. ประสิทธิ์โทรบอกว่า สาโรจน์ ถึงแก่กรรมเสียแล้ว ผมยังถามว่าสาโรจน์ไหน ประสิทธิ์ต้องบอกย้ำมาอีกทีหนึ่ง พร้อมกับเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง

ผมแทบไม่เชื่อ แต่ก็ต้องเชื่อ เหมือนกับว่าไม่น่าจะจริง สาโรจน์ไม่น่าจะตาย คนดี ๆ ยังหนุ่มแน่น เคยอยู่ห้องเดียวกัน เคยปรึกษาเล่าสารทุกข์สุขดิบ ทั้งด้านการงานและส่วนตัวสู่กันฟัง สาโรจน์มาจากไปโดยไม่ได้เตรียมใจรับรู้ไว้ก่อน จึงมีความเศร้าและอาลัยมาก

คนในกองฯและผู้ที่รู้จักสนิทสนมต่าง ก็รู้สึกเช่นเดียวกัน คือต่างคิดว่าคนดีอย่างสาโรจน์ และเพิ่งมีอายุขนาดนี้ ยังไม่น่าจากสังคมน้อยๆ ภายในกรมเจ้าท่าไป

สำหรับครอบครัวและญาติมิตรก็คงต้องอาลัยถึงสาโรจน์มากกว่าพวกเราหลายเท่า แต่เมื่อหวนกลับมานึกถึง เรื่องกรรมที่สาโรจน์เชื่อ ก็หมายถึงว่า สาโรจน์ได้หมดกรรมแล้ว จึงได้จากพวกเราไปด้วยความสมหวังอย่างที่ตั้งใจไว้

ขอให้กรรมดีที่สาโรจน์ได้ทำไว้ในชาตินี้ จงเป็นเครื่องนำทางให้สาโรจน์ได้สู่สุขคติ ณ สัมปรายภพนั้นด้วยเถิด.

นาวาโท วรสินธุ วรเสียงสุข
กองตรวจเรือ

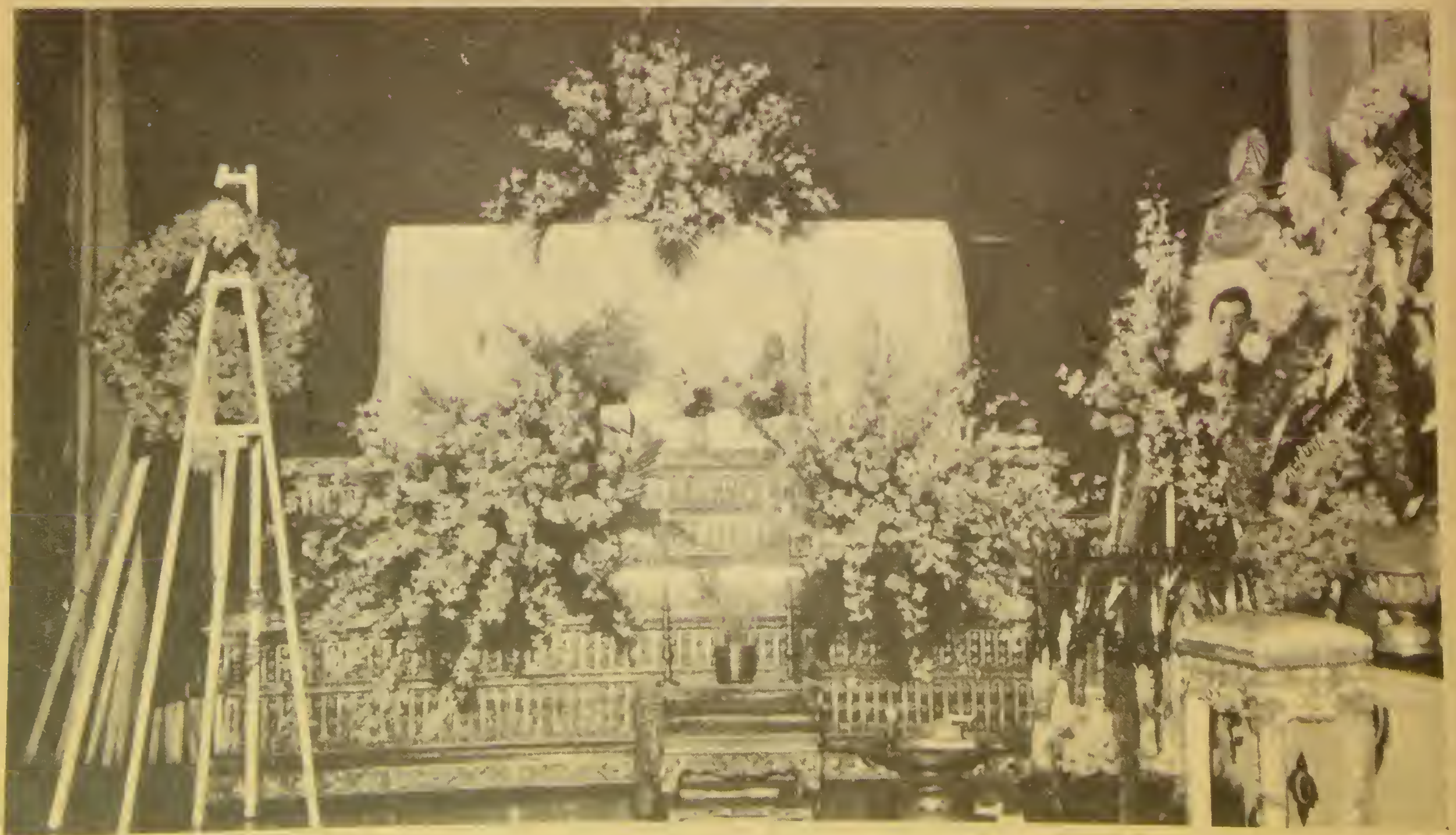

อาลัย

การจากไปอย่างกระทันหันของพี่โรจน์ เป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงในชีวิต ของดิฉันอีกครั้งหนึ่ง ความทุกข์ใจครั้งนี้ไม่มีใครช่วยและไม่สามารถที่จะบรรยายออกมาได้ ขอขอบคุณคณะแพทย์ รพ. ภูมิพล ฯ ที่ได้พยายามช่วยชีวิตพี่โรจน์ และขอขอบคุณญาติ มิตรสนิท ที่ได้อยู่เป็นเพื่อนที่โรจน์จนวาระสุดท้าย ตลอดจนคำปลอบใจ ความเห็นใจ ที่บรรดาทุกท่านได้ให้แก่ดิฉัน เมื่อมีชีวิตอยู่พี่โรจน์ได้เคยเตือนอยู่เสมอให้มีความอดทน อดกลั้นและมีสติ เพื่อที่จะให้เกิดปัญญา พร้อมที่จะรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกอย่างได้ ซึ่งดิฉันจะระลึกถึงและปฏิบัติตลอดไป พี่โรจน์เป็นผู้ที่ศึกษาและเลื่อมใสในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างมากมาย และได้ตั้งจิตอธิษฐานที่จะพยายามปฏิบัติทุกอย่างให้หมดกรรม เพื่อที่จะไม่ต้องมาเกิดอีก ขอให้ความดีต่าง ๆ ที่ได้ทำแล้วในชาตินี้จงได้เป็นบารมีให้พี่โรจน์ได้บรรลุถึงความปรารถนาดังกล่าวในภพใดภพหนึ่งด้วยเถิด.

นางอัจฉรา วิชิตนันทน์

79 12 12

พระกัมมัฏฐาน
ของ
สมเด็จพระสังฆราช
(สุก ไก่เถื่อน)
วัดพลับ-ราชสิทธาราม ธนบุรี

จงเพียรบำเพ็ญ

การบำเพ็ญพระกัมมัฏฐาน ทางสมถะหรือวิปัสสนา เป็นการปฏิบัติธรรม นำกุศลจิตให้เกิดศรัทธา ภาวนารักษาศีล มีสมาธิและปัญญาให้พลานุภาพได้พบได้รู้ในสิ่งที่ดี มีความเจริญสุข พ้นหรือเบาทุกข์กรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะแจ้งโดยตนเอง

มรรคผลที่ได้นี้ย่อมอยู่ที่การปฏิบัติด้วยอิทธิบาท ๔ มีพรหมวิหาร ประกอบกับกุศลผลบุญบารมี**ที่ได้สะสมไว้**

พระครูวิจิตรวิหารวัตร

พระอาจารย์สอนพระกัมมัฏฐานแบบ **สมเด็จพระสังฆราช (สุก ไก่เถื่อน)** *องค์ปัจจุบัน*

คณะ ๒ วัดพลับ–ราชสิทธาราม

บทบูชาพระรัตนตรัย

โยโส ภควา อรหังสัมมาสัมสุมพุทโธ อิเมหิ สักกาเรหิ ตังภควันตังอภิปูชยามิ

(รำลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า)

โยโส สวากขาโต ภควตา ธัมโม อิเมหิ สักกาเรหิ ตังธัมมัง อภิปูชยามิ

(รำลึกถึงคุณพระธรรมเจ้า)

โยโส สุปฏิปันโน ภควโตสาวกะสังโฆ อิเมหิ สักกาเรหิ ตังสังฆังอภิปูชยามิ

(รำลึกถึงคุณพระสงฆเจ้า)

บทจำเริญคุณพระไตรสรณาคมน์

อรหัง สัมมาสัมพุทโธ ภควา พุทธัง

ภควันตัง อภิวาเทมิ (กราบ ๑ หน)

สวากขาโต ภควตาธัมโม ธัมมัง นมัสสามิ (กราบ ๑ หน)

สุปฏิบั่นโน ภควโต สาวกะสังโฆ สังฆัง-นมามิ (กราบ ๑ หน)

บทขอขมาคุณพระ

อุกาสะ อัจจะโยโน ภันเต อัชฌะคะมา ยะถาพาเล ยะถามุฬเห ยะถาอะกุสะเล เยมะยัง อะกริมะหา เอวัมภันเต อัจจะโยโน ปฏิคัณหถะ อายะติง สังเรยยามิ

พุทโธ เมนาโถ
ธัมโม เมนาโถ
สังโฆ เมนาโถ
สมถกัมมัฏฐาโน เมนาโถ
อาจะริโย เมนาโถ
ทสปาระมิโย เมนาโถ.
(จงเพ่งว่าระลึกนึกถึงองค์ทั้ง ๕ นี้ให้มั่น)

ทำวัตรพระ

นโส ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ๆ (๓ หน)

พุทฺธํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ

อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมา สมฺพุทฺโธ วิชฺชา จรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ

เย จ พุทฺธา อตีตา จ,
เย จ พุทฺธา อนาคตา,
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย พุทฺธา,
อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ
พุทฺธานาหสฺมิทาโสว,
พุทฺธา เม สามิกิสฺสรา,
พุทฺธานญฺจ สิเร ปาทา,
มยฺหํ ติฏฺฐนฺตุ สพฺพทา ฯ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ
พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน,
โหตุ เม ชยมงฺคลํ ฯ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ,
ปาทปํสุํ วรุตฺตมํ
พุทฺเธ โย ขลิโต โทโส,
พุทฺโธ ขมตุ ตํ มมํ ฯ
(กราบแล้วหมอบลงว่า)

ข้าจะขอยึดหน่วงเอาซึ่งพระพุทธเจ้า แลคุณพระพุทธเจ้า ในอดีตอนาคตปัจจุบัน จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้าตราบเท่าเข้าสู่พระนิพพาน แลข้าจะขอนมัสการกราบไหว้ พระพุทธเจ้า อันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน สิ้นกาลนานทุกเมื่อ และข้าจะขอเป็นข้าแห่งพระพุทธเจ้า ขอพระพุทธเจ้าจงมาเป็นเจ้าเป็นใหญ่แก่ข้า ขอพระบาทบาทาของพระพุทธเจ้าจงมาประดิษฐาน อยู่เหนือ เศียรเกล้า แห่งข้าสิ้นกาลทุกเมื่อ สิ่งอันอื่นจะได้เป็นที่พึ่งแก่ข้าหามิได้ ถ้าเว้น ไว้แต่ พระพุทธ เจ้าเป็น ที่พึ่ง แก่ ข้าเที่ยงแท้หนักหนา ข้าไหว้ละอองธุลีพระบาท ทั้งพระลายลักษณสุริฉาย ชัยมงคลทั้งหลายจงมาบังเกิดมีแก่ข้าด้วยคำสัตย์นี้เถิด

อนึ่ง โทษอันใดข้าได้ประมาทพลาดพลั้งไว้ในพระพุทธเจ้าอันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ขอพระพุทธเจ้าจงมาอดโทษทั้งปวงนั้น ให้แก่ข้าพระ-พุทธเจ้านี้เถิด ฯ (*กราบ*)

ธมฺมํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิ-ตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ

เย จ ธมฺมา อตีตา จ,
เย จ ธมฺมา อนาคตา,
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย ธมฺมา,
อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ
ธมฺมานาหสฺมิทาโสว,
ธมฺมา เม สามิกิสฺสรา,
สพฺเพ ธมฺมาปิ ติฏฺฐนฺตุ,
มมํ สิเรว สพฺพทา ฯ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ,
ธมฺโม เม สรณํ วรํ.
เอเตน สจฺจวชฺเชน,
โหตุ เม ชยมงฺคลํ ฯ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ,
ธมฺมญฺ จ ทุวิธํ วรํ,
ธมฺเม โย ขลิโต โทโส,
ธมฺโม ขมตุ ตํ มมํ ฯ
(*กราบแล้วหมอบลงว่า*)

ข้าจะขอยึดหน่วงเอาซึ่งพระปริยัติธรรมเจ้าและพระนวโลกุตตระธรรมเจ้า และคุณพระธรรม-เจ้าในอดีต อนาคต ปัจจุบัน จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้าตราบเท่าเข้าสู่พระนิพพาน และข้าจะขอนมัสการกราบไหว้พระธรรมเจ้าทั้งมวลอันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน สิ้นกาลทุกเมื่อ และข้าจะขอเป็นข้าแห่งพระธรรมเจ้า ขอพระธรรมเจ้าทั้งมวลนั้นจงมาเป็นเจ้าเป็นใหญ่แก่ข้า ข้าขออาราธนาพระธรรมเจ้าทั้งมวลนั้น จงมาประดิษฐานอยู่เหนือเศียรเกล้าแห่งข้าสิ้นกาลทุกเมื่อ สิ่งอันอื่นจะได้เป็นที่พึ่งแก่ข้าหามิได้ ถ้าเว้นไว้แต่พระธรรมเจ้าทั้งมวลนั้นเป็นที่พึ่งแก่ข้าเที่ยงแท้นักหนา ชัยมงคลทั้งหลายจงมาบังเกิดมีแก่ข้าด้วยคำสัตย์นี้เถิด ข้าขอกราบไหว้พระธรรมเจ้าทั้งสองประการอันประเสริฐโทษอันใดข้าได้ประมาทพลาดพลั้งไว้ในพระธรรมเจ้าทั้งสองประการ ขอพระธรรมเจ้าทั้งสองประการจงมาอดโทษทั้งปวงนั้นให้แก่ข้าพระพุทธเจ้านี้เถิดฯ (*กราบ*)

สํฆํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ, อุชุปฏิ-ปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอสภควโต สาวกสํโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

เย จ สํฆา อตีตา จ,
เย จ สํฆา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย สํฆา,
อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ
สํฆานาหสฺมิ ทาโสว,
สํฆา เม สามิกิสฺสรา

เตสํ คุณานิ ติฏฺฐนฺตุ,
มมํ สิเรว สพฺพทา ฯ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ,
สํโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน,
โหตุ เม ชยมงฺคลํ ฯ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ,
สํฆญฺจ ทุวิโทตฺตมํ
สํเฆ โย ขลิโต โทโส,
สํโฆ ขมตุ ตํ มมํ ฯ
(*กราบแล้วหมอบลงว่า*)

ข้าจะ ขอยึด หน่วง เอา ซึ่ง พระ อริย สงฆ์ เจ้า และคุณพระอริยสงฆ์เจ้า ในอดีต อนาคต ปัจจุบัน จงมา เป็น ที่พึ่ง แก่ข้า ตราบ เท่าเข้า สู่พระ นิพ พาน และข้า จะขอ นมัสการ กราบ ไหว้ พระ อริยสงฆ์ เจ้า อันเป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน สิ้นกาลนานทุกเมื่อ และข้าจะขอมอบตัวเป็นข้าแห่งพระอริยสงฆ์เจ้า ขอพระอริยสงฆ์เจ้าจงมาเป็นเจ้าเป็นใหญ่แก่ข้า ข้าขออาราธนาคุณแห่งพระอริยสงฆ์เจ้าจงมาประดิษฐาน อยู่เหนือเศียรเกล้าแห่งข้าสิ้นกาลทุกเมื่อ สิ่งอันอื่นจะได้เป็นที่พึ่งแก่ข้าหามิได้ ถ้าเว้นไว้แต่พระอริยสงฆ์เจ้าเป็นที่พึ่งแก่ข้าเที่ยงแท้นักหนา ชัยมงคลทั้งหลายจงมาบังเกิดมีแก่ข้าด้วยคำสัตย์นี้เถิด ข้าขอกราบไหว้พระอริยสงฆ์เจ้าทั้งสอง ประการอันประเสริฐ โทษอันใดข้าได้ประมาทพลาดพลั้งไว้ในพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งสองประการ ขอพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งสอง ประการ จงมา อดโทษ ทั้งปวงนั้น ให้แก่ข้าพระพุทธเจ้านี้เถิด ฯ (*กราบ*)

บทแผ่เมตตา '*ก่อน*' เวลานั่งภาวนา

สัพเพสัตตา สัตว์ทั้งหลายซึ่งเป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น

อะเวรา อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

สุขี ๆ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด

(*อาราธนาเมื่อจะนั่ง*)

ข้าขอภาวนาพระพุทธคุณเจ้า เพื่อขอเอายังพระลักษณะ (ท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงผลสมาธิญาณว่า ผู้นั้นปฏิบัติได้สำเร็จเข้าขั้นญาณแล้ว เช่น ตัวลอย, หมุนกลับหน้ากลับหลัง ฯ)

๑. ขุททกา
๒. ขณิกา
พระ ๓. โอกฺกนฺติกา ปีติธรรมเจ้านี้จงได้
๔. อุเภงคา (ปีติธรรม ๕ พระองค์)
๕. ผรณา

ขอพระพุทธเจ้า จงมา เป็น ที่พึ่ง แก่ข้า นี้เถิด ขอพระธรรมเจ้าทั้งมวลจง มาเป็นที่ พึ่งแก่ข้า นี้เถิด ขอพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย ตั้งแต่แรกพระมหาอัญญาโกณฑัญญะเถรเจ้าโน้นมา ตราบเท่าถึงพระสงฆ์สมมุติในกาลบัดนี้ จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้านี้เถิด ขอพระอริยสงฆ์ เจ้าองค์ต้นอัน สอนพระกัมมัฏฐานทั้งเจ้าทั้งมวล จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้านี้เถิด ขอพระกัมมัฏฐานเจ้าทั้งมวลจงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้านี้เถิด ฯ

อุกาสะ อุกาสะในที่นี้เล่า ข้าจะขอเชิญปฏิบัติบูชาตามคำสั่งสอนของพระสัพพัญญูโคดมเจ้า เพื่อจะขอเอายังพระลักษณะพระขุททกาปีติธรรมเจ้า (๑-๒-๓-๔-๕) นี้จงได้ ขอจงเจ้ากูมาบังเกิด

จักขุ

ปรากฏอยู่ใน มโน ทวาร

กาย

แห่งข้า ในขณะเมื่อข้านั่งภาวนาอยู่นี้เถิด

อิติปิโส ภควา ฯลฯ พุทโธ ภควาติ

สมมาอรหํ สมมาอรหํ สมมาอรหํ

อรหํ อรหํ อรหํ ฯ

เมื่อนั่งขัดสมาธิเรียบร้อยแล้วให้ภาวนาว่า

พุทโธ–พุทโธ–พุทโธ

....ฯลฯ....

(*จงสอบถามรายละเอียดในการนั่ง กับพระอาจารย์หรือพิธีกรให้เข้าใจดีเสียก่อนการนั่งภาวนา*)

บทแผ่เมตตานั่งภาวนาสมาธิ *'เสร็จแล้ว'*

อิมินา บุญยะกาเมนะ

อิมินา อุทิศเศนะ

ด้วยกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าได้ทำไว้นี้ ขออุทิศส่งให้แด่สรรพสัตว์ทั้งหลายไม่เลือกหน้า ตั้งแต่ฝ่ายนอจนถึงพรหมา ฝ่ายใต้ตั้งแต่อเวจีขึ้นมาถึงมนุษยโลกนี้ โดยรอบจักรวาล อนัตจักรวาล อันหาที่สุดบ่มิได้ จงรับเอากุศลของข้าพเจ้านี้เถิด

(*เท่ากับ การขอบคุณบุญที่ช่วยการบำเพ็ญมาดีตลอดปลอดภัยทั้งไปมาปฏิบัติ*)

จงหมั่นเพียรภาวนาให้เป็นประจำวัน ไปตามลำดับชั้น อย่าเร่งร้อนให้เหมาะสมแก่จริตสู่ ศีล–สมาธิ–ปัญญา ตามบุญญาบารมี ตั้งแต่พระปีติทั้ง ๕ พระยุคล การเข้าสับ, เข้าคืบ, เข้าวัตร สะกด ฯลฯ สู่อาณาปานัสสติ รู้อรรถธรรมคาถาญาณ แม่นยำชำนาญฌาน จนรักษาโรคกายใจตนเองได้ดี จะมีพลังเข้มขลัง เป็นพลานุภาพเล็งรักษาผู้อื่นได้ ให้สู่ผลสมาบัติเป็นพระอริยบุคคล จนพบพระนิพพานเป็นที่สุด

ร.ท. พลัน ภาสบุตร

พิธีกรประจำสำนักพระกัมมัฏฐาน

พิธีการบำเพ็ญกุศล ในพุทธศาสนา

การ บำ เพ็ญ กุศล ใน ทาง พระ พุทธ ศาสนามีอยู่ ๒ ประเภทคือ

งานมงคล และ **อวมงคล**

งานมงคล ได้แก่งาน โกนผมไฟ ตัดจุก ทำบุญบ้าน ทำบุญวันเกิด ทำบุญอายุ แต่งงาน

งานอวมงคล ได้แก่ การบำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับการตายเช่น ทำบุญ ๗-๕๐-๑๐๐ วัน

การประกอบพิธีควรจัดให้มีระเบียบและเป็นไปตามความนิยมโดยลำดับขั้นดังนี้คือ

๑. **การนิมนต์พระ** ควรเขียนเป็นฎีกา เพื่อท่านจักได้ถือไว้เป็นหลักฐานกันลืม โดยระบุสถานที่วันเดือนปี และเวลา พร้อมทั้งชื่อผู้นิมนต์ ถ้าเป็นงานมงคลพึงกล่าวนิมนต์ว่า **"เจริญพระพุทธมนต์** ถ้าเป็นงานอวมงคลพึงกล่าวนิมนต์ว่า **"สวดมนต์"** อย่าสับกัน

อนึ่ง อย่าพึงใช้ถ้อยคำที่ขัดกับพระวินัยบัญญัติเช่นออกชื่อโภชนะว่า **"นิมนต์ฉันข้าว"** ซึ่งควรจักใช้คำว่า **"นิมนต์รับอาหารบิณฑบาต เช้าหรือเพล"** หรือ **"นิมนต์ฉัน เช้า หรือฉันเพล"** เป็นต้น

จำนวนพระที่นิมนต์ สุดแต่ความนิยม โดยทั่วไปนิมนต์จำนวนคี่ คือ ๕, ๗, ๙, ๑๑ สำหรับงานมงคลสมรส นิยมการ นิมนต์จำนวนคู่ เช่น ๖, ๘, ๑๐

๒. **การจัดสถานที่** พึงทำความสะอาดบริเวณพิธีให้หมดจด จะมีการตกแต่ง ประดับประดาให้สวยงามก็ได้ หากฝาผนังไม่เรียบร้อยก็ควรขึงม่านเสียด้วย ถ้าสะอาดดีแล้วก็ไม่จำเป็น

๓. **การปูลาดพื้นสถานที่** ควรปูลาดพื้นด้วยเครื่องปูลาดเช่น เสื่อหรือพรม โดยคัดเลือกสี

และลวดลายให้เข้ากัน ข้อที่ควรระวังก็คือ ต้องให้รอยต่อด้านสูงทับด้านต่ำ ระวังอย่าให้ด้านต่ำทับด้านสูง ทั้งนี้กำหนดเอาทางด้านที่ประดิษฐาน พระพุทธรูป และพระสงฆ์ เป็นด้านสูง เพราะตามความนิยมถือว่า ผู้น้อยไม่ควรนั่งสูงกว่าผู้ใหญ่ เป็นการแสดงคารวะ

๔. **การปูลาดอาสนะพระสงฆ์** พึงปูผ้าขาวลาดทับบนเสื่อหรือพรมให้เป็นทางยาว พอดีกับจำนวนพระ แล้วปูหรือวางอาสนะสำหรับนั่งเฉพาะองค์เรียงตามลำดับ กะให้ห่างกัน พอวางที่น้ำร้อน น้ำเย็น กระโถนพานหมากพลู บุหรี่ได้พอดี สำหรับน้ำนั้น ต้องจัดเฉพาะองค์เพราะมีพุทธบัญญัติ ห้ามพระภิกษุดื่มน้ำ หรือ บริโภคร่วมในภาชนะเดียวกัน นอกนั้นจะใช้ ๒ องค์ต่อ ๑ ที่ก็ได้ ถ้ามีหมอนอิงก็ตั้งพิงไว้ด้านหลังเฉพาะองค์

ตามที่กล่าวมานี้เป็นการจัด รับรอง พระสงฆ์และแขกผู้มาร่วมพิธีให้นั่งกับพื้น โดยจัดเครื่องปูลาดสำหรับฆราวาส ให้แยกกันคนละส่วนกับของพระสงฆ์ ชื่อว่าเป็นการแสดงคารวะต่อพระสงฆ์ ถ้าประสงค์จะจัดรับแขกด้วยเก้าอี้ ก็ต้องยกเป็นอาสนะสงฆ์ขึ้น ให้มีความสูงกว่าเก้าอี้ของฆราวาสเล็กน้อย เพื่อให้พระสงฆ์ก้าวขึ้นลงสะดวก ควรจัดม้าเตี้ยวางไว้หน้าอาสนะสงฆ์ด้วย ในบางแห่งก็ใช้อาสนะสำเร็จรูปชนิดพับได้ พื้นรองนั่งและ พนักพิงบุยางฟองน้ำหุ้มหนังเทียม มีเหล็กยึดพนักพิงติดกับพื้น ดูเป็นระเบียบดี

๕. **การจัดเครื่องรับรอง** เมื่อจัดที่ปูลาดอาสนะเสร็จแล้ว พึงจัดเครื่องรับรองพระและแขกต่อไป เครื่องรับรองต่าง ๆ ได้แก่ ที่น้ำร้อน น้ำเย็น หมากพลู บุหรี่ กระโถน เป็นต้น

การตั้งเครื่องรับรองพระสงฆ์นั้น ให้ตั้งกระโถน ที่น้ำร้อน น้ำเย็น พานหมากพลูบุหรี่ไว้ทางด้านขวาของพระสงฆ์ เรียงออกมาตามลำดับจากด้านในคือ กระโถน ที่น้ำร้อน น้ำเย็น พานหมากพลูบุหรี่ ระวังอย่าให้ล้ำออกมาจากแนวอาสนะ เพื่อความเป็นระเบียบ และสวยงาม

ส่วนเครื่องรับรองฆราวาสนั้น พึงจัดไว้ตามประเพณีนิยมอย่าให้บกพร่อง

๖. การจัดเครื่องบูชาและตั้งพระพุทธรูป

โต๊ะหมู่บูชาที่นิยมใช้กันได้แก่ชุดหมู่ ๗ และชุดหมู่ ๙ ส่วนชุดหมู่ ๔ นั้นใช้กันไม่แพร่หลาย ถ้าจำเป็นจะใช้โต๊ะชั้นหรือ โต๊ะเกี่ยวก็ได้

เครื่องสักการะที่ใช้เป็นหลักมีอยู่ ๓ อย่าง คือ ดอกไม้ ธูป เทียน การจัดตั้งโต๊ะบูชาอย่างน้อยจะต้องมีเครื่องสักการะ ๕ ที่ คือ พานพุ่มดอกไม้ หรือ แจกันดอกไม้ ๒ ที่ เทียนปักบนเชิงเทียน ๒ ที่ กระถางธูป ๑ ที่ ปักธูปไว้เพียง ๓ ดอก

ธูป เทียน ที่ใช้บูชาควรชุบน้ำมันยาง หรือ น้ำมันก๊าด ที่ไส้เทียน และปลายธูป สักเล็กน้อยก่อน เพื่อให้จุดง่ายขึ้น แต่ควรระวังอย่าให้มากจนเกินไปจะเกิดควัน

การตั้งเครื่องบูชาให้ตั้ง ไว้ทาง ด้านขวาของประธานสงฆ์ แต่ถ้าสถานที่ไม่อำนวยจะตั้งไว้ทางด้านซ้าย ของประธานสงฆ์ก็ได้ ระวังอย่าให้ใกล้กับทาง ซึ่งจะต้องใช้เดินผ่านไปมา ส่วนจะผันพระพักตร์พระพุทธรูป ไปทางทิศใดนั้นปฏิบัติกัน

หลายแบบ แต่การตั้งให้ผันพระพักตร์ทางเดียวกับพระสงฆ์ เป็นแบบที่นิยมกันมากกว่า เพราะสะดวกในการสักการะบูชา ดูเรียบร้อยสวยงามดี และเป็นการสมมติว่าเป็นประมุขแห่งพิธีนั้นด้วย

พระพุทธรูปที่นำมาประดิษฐานบนที่บูชานั้นส่วนมากนิยมพระพุทธรูปปางสมาธิ หรือพระพุทธรูปปางมารวิชัยซึ่งหาได้ไม่ยาก ไม่นิยมพระพุทธรูปยืน นอกจากจะเป็นงานทำบุญวันเกิด หรืองานทำบุญอายุจึงจะบูชาด้วยพระ ประจำวันเกิดของเจ้าของงาน

เมื่อจัดที่บูชาเสร็จเรียบร้อยแล้วควรจัดผ้าขาวสี่เหลี่ยมผืนเล็กๆ หรือพรมสำหรับกราบพระไว้ด้วย โดยใช้ปูทับผ้าปูรองโต๊ะหมู่บูชาอีกชั้นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนี้นิยมใช้หมอนกราบหรือหมอนแพรสำหรับอิงแทนบางรายก็ใช้ที่กราบแบบสำเร็จรูป เพราะช่วยให้การกราบและการลุกนั่งสะดวก

๗. การตั้งภาชนะน้ำมนต์ ภาชนะสำหรับใส่น้ำทำน้ำมนต์มีอยู่หลายชนิด เช่นครอบเงินครอบทองเหลือง หรือทองแดง ขันโบราณ บาตรดิน บาตรหินอ่อน หรือบาตรเหล็กก็ได้ แต่อย่าใช้เครื่องทองเครื่องเงินใส่น้ำทำน้ำมนต์ เพราะเป็นของอนามาส พระจับต้องอาบัติ

การใส่น้ำควรระวังอย่าให้เต็ม กะให้ต่ำกว่าปากภาชนะประมาณ ๑-๒ องคุลีก็พอ สิ่งที่จะพึงใส่ในภาชนะน้ำมนต์ก็มี ใบเงิน ใบทอง

๘. การเตรียมเครื่องใช้ในพิธีมงคล นอกจากน้ำมนต์ซึ่งเป็นหลักในพิธีมงคลแล้ว ยังมีสิ่งต่างๆ ที่ต้องตระเตรียมตามประเภทของงานนั้นๆ อีกคือ

ก. งานมงคล โกนผมไฟ ตัดจุก ควรเตรียมสังข์ มงคลโถกระแจะ กรรไกรและมีดโกน บางแห่งก็มีหน้าแพรก ใบบัวหลวงหรือใบบอน สำหรับรองผมที่ตัดหรือโกนแล้วด้วย

ข. งานมงคลสมรสควรเตรียม สังข์ และมงคลคู่

ค. งานขึ้นบ้านใหม่ ควรเตรียม โถปริกใส่กระแจะสำหรับเจิมประตูบ้าน ทรายใส่ภาชนะไว้ทำพิธีเสร็จจักได้โปรยรอบบ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคลและป้องกันอันตรายด้วย

สิ่งเหล่านี้เตรียมใส่ภาชนะนำไปตั้งรวมไว้บนโต๊ะ เมื่อพระเข้านั่งที่เรียบร้อยแล้ว พึงนำภาชนะใส่น้ำมนต์ไปตั้งไว้ตรงหน้าพระ องค์ที่จักทำพิธีเป็นผู้หยดเทียน เทียนน้ำมนต์ควรใช้เทียนขี้ผึ้งแท้หนัก ๑ บาท ติดประจำไว้ที่ปากภาชนะน้ำมนต์

เครื่องประพรมน้ำมนต์ควรใช้หญ้าคามัดเป็นกำ ตัดปลายตัดรากให้ยาว ประมาณ ๑ ศอก หญ้าคานั้นชาวพุทธถือว่าเป็นหญ้ามงคล กล่าวคือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทับนั่งบนมัดหญ้าคาขณะจะได้ตรัสรู้เรียกกันว่า รัตนบัลลังก์ ส่วนทางศาสนาพราหมณ์ ก็ถือว่าเป็นหญ้ามงคลเหมือนกัน เพราะเป็นหญ้าที่รองหม้อน้ำอมฤต ไม่ควรใช้อย่างอื่นเช่นใบมะยมเพราะถือกันว่าสำหรับประพรมไล่ผี ส่วนคนจีนนิยมใช้ก้านทับทิม ก้านเชียงเช่า

งานมงคลทำบุญอายุ บางรายก็นิยมพิธีโหร หรือพราหมณ์ บางรายก็ไม่มี สำหรับรายที่ไม่มี

โหรหรือพรหมณ์ควรเตรียมดังนี้

ถ้ามีการอาบน้ำ ควรเตรียมสังข์สำหรับหลั่งน้ำพระพุทธมนต์ และเทียนมงคล ทำด้วยขี้ผึ้งแท้หนัก ๙ บาท ใช้ไส้เกินอายุเจ้าของ ๑ เส้น พื้นให้ยาวรอบศีรษะเจ้าของ

เทียนมงคลนี้ใช้แทนเทียนชัยฯ ถ้ามีเทียนชัย ฯ ด้วย ให้เปลี่ยนไส้เทียนเป็น ๓๒ เส้น ส่วนเทียนชัย ฯ ใช้ขี้ผึ้งแท้หนักเกินอายุเจ้าของ ๑ บาท ไส้เกินอายุเจ้าของ ๑ เส้น ให้มีความสูงเท่าตัวเจ้าของ สำหรับเทียนชัย ฯ นั้น เวลาจุดแล้วต้องระวังอย่าให้ดับ ในระหว่าง ต้องจุดให้หมดเล่ม ถ้าดับในระหว่างแล้วถือกันว่า เป็นลางไม่ดี จึงควรระวังให้มาก โดยมากจะจุดไว้ในตู้เทียน หรือในห้องที่อับลม

เวลาจุด เมื่อพระเริ่มเจริญพระพุทธมนต์ ถึงบทว่า พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ จึงลงมือจุดเทียนชัย ฯ และเทียนมงคล ถ้ามีฤกษ์จุดเทียนชัยฯ พึงจุดเทียนชัย ฯ ตามฤกษ์ ส่วนเทียนมงคลให้จุดตามเวลาดังกล่าวแล้ว

ถ้าเป็นการทำบุญตามปกติธรรมดา ก็จัดอย่างงานมงคล ทั่ว ๆ ไปที่ นำมา กล่าวก็ พอ เป็น เค้า

การทำบุญอายุ ถ้าเกิดวันไหนให้เจริญพระพุทธมนต์ในวันนั้น เช่นเกิดในวันที่ ๕ พึงเจริญพระพุทธมนต์ในวันที่ ๕ เลี้ยงพระในวันที่ ๖ ถ้าประสงค์จะทำงานในวันเดียว ก็เลี้ยงพระและเจริญพระพุทธมนต์ในวันที่ ๕ อันเป็นวันสำคัญเสียให้เสร็จก็ได้

อนึ่งในการทำบุญอายุตามที่นิยม มักมีพิธีทักษิณานุปทาน หรือเปตพลีเสียก่อนคือทำก่อนวันเจริญพระพุทธมนต์วันหนึ่งก็ได้ หรือจะทำในวันเดียวกัน แต่ก่อนเวลากันก็ได้พิธีนี้เป็นพิธีการบำเพ็ญกุศลอุทิศให้บุรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว มีการสดับปกรณ์หรือบังสุกุลแล้วกรวดน้ำอุทิศผล

๙. **การวงด้ายสายสิญจน์** สายสิญจน์ที่ใช้ต้องเป็นด้ายดิบ นิยมจับเป็น ๙ เส้น ในงานมงคลทั่วไปใช้วงทั่วบ้านหรือรอบบริเวณพิธีตั้งต้นแต่ฐานพระพุทธที่โต๊ะบูชาเวียนขวา ๓ รอบแล้วจึงวงให้รอบบ้านหรือบริเวณพิธีโดยเวียน ขวา เป็น ทัก - ษิณาวรรต แล้วจึงนำมาบรรจบที่ฐานพระพุทธรูป ถ้ามีสิ่งที่จะนำมาประกอบพิธีซึ่งตั้งไว้บนโต๊ะ ก็ ให้วงสายสิญจน์เวียนขวาเสียด้วย ต่อจากนั้นก็รอบฐานภาชนะน้ำมนต์อีก ๑ รอบ แล้ววางกลุ่มสายสิญจน์ไว้ในพานแก้วหรือตะลุ่มตั้งไว้ทางขวามือของพระ-องค์ประธานในพิธี

ข้อที่ควรระวัง กลุ่มสายสิญจน์ในพานต้องมีความยาวถึงพระองค์สุดท้าย ห้ามข้ามกราย แม้แต่จะเอื้อมมือข้ามก็ไม่ได้ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องหยิบยกสิ่งของ ก็พึงยกสายสิญจน์ขึ้นก่อนแล้วจึงลอดไปข้างล่าง

๑๐. **การต้อนรับพระสงฆ์** ควรเตรียมน้ำล้างเท้าและผ้าเช็ดเท้าพระไว้ให้ พร้อม ก่อน พระมาถึงเพราะมีพระพุทธบัญญัติห้ามไว้ว่า "เรา (ภิกษุ) ไม่เป็นไข้ จักไม่สวมรองเท้าเข้าบ้าน" ถ้าภิกษุรูปใดฝ่าฝืนก็ปรับเป็นอาบัติทุกกฏ ฉะนั้นท่านจึงเดินเท้าเปล่า เท้าย่อมเปื้อน

เมื่อพระมาถึงพึงออกไปนิมนต์ ล้างเท้าและเช็ดเท้าให้สะอาด แล้วนิมนต์ไปพักรอเวลายังที่ที่

จัดเตรียมไว้ ถ้าไม่ได้จัดไว้พึงนิมนต์ให้เข้านั่งตามที่ เมื่อพระนั่งเรียบร้อยพึงประเคนสิ่งที่ได้จัดไว้ต้อนรับ สิ่งที่ไม่ได้ใช้บริโภคไม่ต้องประเคน (ยกเว้นพานสายสิญจน์ และภาชนะน้ำมนต์ที่ต้องประเคน)

การประเคนในตอนนี้จะเป็นชายหรือหญิง ก็ได้ แต่ควรทำให้ถูกลักษณะของการประเคน

ลักษณะของการประเคน ท่านวางหลักไว้ดังนี้

๑. ของนั้นไม่ใหญ่โตหรือหนักเกินไป เป็นของยกคนเดียวได้

๒. ผู้ประเคนเข้าอยู่ในหัตถบาส คือห่างจากผู้รับประมาณหนึ่งศอกในระหว่าง

๓. น้อมให้ด้วยกาย หรือเนื่องด้วยกาย

ผู้ประเคนพึงเข้าไปอยู่ในระยะดังกล่าวนั้นยกของให้พ้นจากพื้น ประคองสองมือยื่นไปข้างหน้าในลักษณะขึ้นสะพานโค้ง เมื่อถึงกลางสะพานก็ถึงมือพระผู้รับพอดี อย่ายื่นในลักษณะส่งออกไปตรงๆ

เมื่อประเคนแล้วอย่าไปจับ หรือเลื่อนของท่าน ถ้าเผลอไปจับเลื่อนของท่านก็ต้องประเคนใหม่

๑๑. การเริ่มพิธี เมื่อพระมาประชุมพร้อมแล้ว พึงเริ่มพิธี มีการจุดเทียนธูปเป็นต้น

พิธีกรเริ่มจุดเทียนชะนวน แล้วเชิญท่านผู้เป็นประธานในพิธีหรือท่านที่เป็นเจ้าของงานเป็นผู้จุดไม่ควรให้ผู้อื่นจุดแทน ถ้าเป็นงานมงคลสมรสก็ควรให้คู่ บ่าวสาว แบ่ง กันจุด โดย พิธีกร ส่งเทียนชะนวนให้ประธานรับไปจุดเทียน เล่มด้าน ขวาของพระพุทธรูปก่อนแล้วจึงจุดเล่มด้านซ้ายต่อไป จึงจุดธูป ส่วนเทียนน้ำมนต์ยังไม่ต้องจุดในบางแห่งก็มีเทียนหลายคู่ผู้จุดพึงจุดเล่มบนขวาของพระ พุทธรูปก่อนแล้วจึงจุดเล่มซ้ายส่วนคู่ต่อ ๆ ไปก็พึงจุดวิธีเดียวกัน ถ้าที่บูชาอยู่สูงเทียนชะนวนควรมีด้ามไม้ยาวต่อด้วย บางแห่งก็ทำเป็นสายชะนวนโยงติดกับไส้เทียนทุกเล่มเวลาจุดก็จุดตรงรอบบรรจบแห่งเดียวเทียนก็ติดทุกเล่ม

๑๒. คำบูชาพระ เมื่อจุดเทียนธูปที่เครื่องบูชาเสร็จแล้ว พึงนั่งคุกเข่าประณมมือกล่าวคำบูชาในใจว่า

"อิเมหิ สักกาเรหิ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ สังฆัง อะภิปูชะยามิ"

แล้วกราบ ๓ ครั้ง พร้อมกับกล่าวคำบูชาในใจทุกครั้งที่กราบว่า

ครั้งที่ ๑ พุทธัง วันทามิ
ครั้งที่ ๒ ธัมมัง วันทามิ
ครั้งที่ ๓ สังฆัง วันทามิ

เมื่อบูชาและกราบเสร็จแล้ว พึงถวายกลุ่มด้ายสายสิญจน์ หรือถวายเมื่อจุดเทียนแล้วก็ได้เสร็จแล้วเริ่มอาราธนาศีลต่อไป

๑๓. การอาราธนาศีล พิธีทั่ว ๆ ไปนิยมอาราธนาศีล ๕ ผู้อาราธนาจะเป็นเจ้าของงานหรือจะให้ผู้ใดอาราธนาแทนก็ได้ และก็ไม่จำกัดว่าจะเป็นชายหรือหญิงถ้าจัดให้แขกนั่งกับพื้นผู้อาราธนาพึงนั่งประณมมือค่อนไปทางท้ายแถวสงฆ์กราบ ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำอาราธนาให้ดังพอได้ยินว่า

"(สาธุ) มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุง รักขะ-

ณัตถายะ) ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุงรักขะ-ณัตถายะ) ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุงรักขะ-ณัตถายะ) ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ"

คำแปล ข้าแต่ท่านผู้เจริญข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์เพื่อจะรักษา (ต่างๆ กัน) แม้ครั้งที่ ๒ แม้ครั้งที่ ๓ (สำหรับท่านผู้มีศรัทธาจะรักษาศีลทั้ง ๕ ข้อร่วมกันโดยเคร่งครัด ก็ไม่ต้องกล่าวคำว่า "วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ" ที่วงเล็บไว้ หมายความว่าถ้าผิดศีลข้อหนึ่ง ข้อใดก็เป็นอันว่าศีลทั้ง ๕ ข้อ ขาดหมด เวลาแปลก็เป็น 'เพื่อจะรักษา' เฉยๆ) แต่โดยทั่วไปแล้วนิยมอาราธนาแบบที่มีคำว่า "วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ" เพราะเป็นคำกลางๆดี

พระท่านจะนำว่า "นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา-สัมพุทธัสสะ

คำแปล ขอนอบน้อม แก่พระผู้มีพระภาค อรหันต-สัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น

เมื่อพระว่าจบลงแล้ว พึงว่าตาม ๓ จบพร้อมกัน แล้วประณมมือฟังพระท่านให้ไตรสรณคมน์ พระท่านจะว่านำเป็นวรรคๆ ฆราวาสพึงกล่าวตามเป็นวรรคๆ เช่นเดียวกัน และให้ดังพอควร

พระท่านจะนำว่า "พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ"

คำแปล ข้าพเจ้า ขอถึงพระพุทธเจ้า พระธัมเจ้า พระสงฆเจ้า เป็นที่พึ่ง ที่ระลึกถึง (แม้ครั้งที่ ๒ และ ๓) เมื่อจบไตรสรณาคมน์แล้ว พึงตั้งใจรับศีล โดยกำหนดในใจว่าจะของดตามข้อห้ามทุกข้อ และพึงว่าตามด้วยเสียงดังพอได้ยิน เป็นข้อ ๆ

พระท่านจะกล่าวนำว่า

"ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
สุราเมระยะ มัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

คำแปล

ข้อ ๑ ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการฆ่าสัตว์

ข้อ ๒ ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้

ข้อ ๓ ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการประพฤติล่วงประเวณีในทางกาม

ข้อ ๔ ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการพูดเท็จ

ข้อ ๕ ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย

อนึ่งพึงทราบว่า งานพิธีที่มีการสวดมนต์แล้วมีเทศน์ติดต่อกันไป ตอนสวดมนต์ไม่ต้องขอศีล ไปขอและรับตอนเทศน์ คงอาราธนาพระปริตต์แต่เพียงอย่างเดียว

๑๔. การอาราธนาพระปริตต์ ในพิธีที่ไม่มีเทศน์ติดต่อกัน เมื่อรับศีลเสร็จแล้ว พึงอาราธนา ว่า "วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะทุกขะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

คำแปล ขอพระคุณเจ้าโปรดสวดพระปริตต์อันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อสำเร็จสมบัติทุกประการ เพื่อให้ทุกข์ ภัย โรค ทุกชนิดพินาศสูญหายไป

อาราธนาจบแล้ว ๓ ครั้ง แล้วพึงนั่งราบ ตั้งใจฟังพระสวดมนต์ต่อไป ถ้าจัดที่ให้พระนั่งบนอาสน์สงฆ์ และให้แขกนั่งเก้าอี้ ผู้กล่าวอาราธนาพึงยืนกล่าวค่อนทางท้ายแถวของพระสงฆ์ ผินหน้าไปทางพระที่เป็นองค์ประธาน แล้วประณมมือกล่าวคำอาราธนา จบแล้วไม่ต้องกราบ ถอยหลังออกมาพอสมควร แล้วจึงเดินกลับไปนั่งฟังพระสวดยังที่ของตน

๑๕ การจุดเทียนน้ำมนต์ ในสมัยก่อนท่านนิยมจุดตอนพระสงฆ์สวด รัตนปริตต์ ขึ้นบท "ยังกิญจิ วิตตังฯ" แม้ในทางราชการก็นิยมเช่นนี้ แต่ปัจจุบัน ได้เปลี่ยน มา เป็น มง คล คา ถา บท ว่า "อเสวนาฯ" การจุดเทียนน้ำมนต์เป็นหน้าที่ของประธานในพิธีหรือเจ้าของงาน โดยตรงไม่สมควรให้ผู้อื่นจุดแทนฉะนั้นเจ้าของงานพึงตั้ง ใจ ฟัง สวดมนต์ไปจนกว่าจะถึงเวลาจุดเทียนน้ำมนต์

เมื่อพระสวดถึงบทส่งเทวดาคือ "ทุกขัปปัตตาฯ" พึงเตรียมน้ำร้อน น้ำเย็นไว้ พอพระสวดจบก็นำไปถวาย เมื่อพระกลับพึงไปส่งท่านถึงประตูบ้าน เป็นการแสดงคารวะ

๑๖. พิธีในวันเลี้ยงพระ วันรุ่งขึ้น พึงเตรียมต้อนรับพระเช่นเดียวกับวันสวดมนต์ พระท่านเข้านั่งที่เรียบร้อย พึงจุดเทียน ธูป อาราธนาศีล แต่ไม่ต้องอาราธนาพระปริตต์ เมื่อพระสวดพิธีถวายพรพระจบบทสังฆคุณคือ "สุปฏิปันโนฯ" แล้ว ถ้ามีการตักบาตรก็ให้เริ่มตักตอนนี้ ถ้าเป็นงานมงคลสมรส ก็ให้คู่บ่าวสาวตักบาตรร่วมกัน ต่อจากนั้นก็จัดเลื่อนสำรับอาหารมาวางตรงหน้าพระ บาตรหรือชามข้าวตั้งด้านในติดองค์พระ สำรับคาวหวานตั้งเรียงคู่กันด้านนอกออกมา ถ้าที่จำกัดยังไม่ต้องตั้งแต่วางเตรียมไว้ใกล้ๆ เมื่อพระสวดถวายพรพระจบแล้วจึงประเคน

๑๗. หน้าที่ประเคนพระ เจ้าของงานหรือประธานในพิธีควรประเคนเอง อย่างน้อย ๑–๒ องค์ คือพระผู้เป็นองค์ประธานและองค์ถัดมา ถ้าเป็นงานมงคลสมรสควรให้คู่บ่าว สาว ประเคน ร่วมกัน พึงประเคนบาตรหรือชามข้าวก่อน แล้วจึงประเคนอาหาร เสร็จแล้วกราบ ๑ ครั้ง หรือ ๓

ครั้ง ก็ได้ถ้าพระมากรูป รูปต้นๆ เพียงประณมมือไหว้ พอถึงองค์สุดท้ายจึงกราบ ๓ ครั้ง

ตามที่กล่าวแล้วเป็นการเลี้ยงด้วยสำรับเฉพาะองค์ ถ้าจัดเลี้ยงเป็นวง ก็ให้คอยฟังพระสวดถวายพรพระ ตอนจบสังฆคุณแล้ว พึงเก็บที่น้ำร้อน น้ำเย็นออก ปูผ้าด้านในให้ชิดแถวพระด้านใดด้านหนึ่ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท่าน โดยมิต้องลุกจากที่นั่งทุกรูป แต่อย่าให้นั่งร่วมกับฆราวาส

๑๘. วิธีจัดเลี้ยงโต๊ะ ปูผ้าให้เรียบร้อย วางจานข้าวให้ตรงกับเก้าอี้ วางช้อนชิดจานด้านขวาวางส้อมชิดจานด้านซ้าย ถ้ามีมีดให้วางทางขวาด้านในระหว่างจานกับช้อนผ้าเช็ดมือ วาง ทาง ซ้ายต่อจากส้อม ถ้าเป็นกระดาษวางในจานก็ได้น้ำตั้งด้านขวาต่อจากช้อนจานแบ่ง ชามแบ่งควรมีช้อนถ้วยใส่ไว้ ๑ คันเป็นช้อนกลาง ดูให้มีครบทุกองค์ เพราะมีพระวินัย บัญญัติ ห้าม ภิกษุ ฉัน ร่วม ภาชนะเดียวกัน ฉะนั้นเจ้าของงานควรระมัดระวังเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด

๑๙. การถวายข้าวพระพุทธ เตรียมโต๊ะไว้หน้าเครื่องบูชาเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ถ้าไม่มีโต๊ะพึงใช้ผ้าขาวปูเสียก่อน อย่าวางไว้กับพื้นเพราะเป็นพุทธบูชา ตั้งเสร็จแล้วพึงบูชาในใจดังนี้

"(อุกาสะ) อิมัง สูปะพะยัญชนะสัมปันนัง สาลีนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ"

คำแปล ข้าพเจ้าขอถวายโภชนาหาร พร้อมด้วยแกงและกับ ทั้งน้ำอันประเสริฐนี้แด่พระพุทธเจ้า บูชาแล้วกราบ ๓ ครั้ง เมื่อเลิกพึงกล่าวคำลาว่า "เสสัง มังคะลัง ยาจามิ"

คำแปล ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลืออันเป็นมงคลนี้

๒๐. การถวายไทยธรรม เครื่องไทยธรรมที่ควรจัดเตรียมย่อมสุดแต่จะเห็นเหมาะสมมี ดอกไม้ธูปหอม ๑ ห่อหรือกล่อง เทียน ไตรจีวรได้แก่ อันตรวาสก (สบง) อุตราสงค์ (จีวร) และสังฆาฏิ (ผ้าทาบ) หรือผ้าอาบ ย่าม ตาลิปัตร ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว ร่ม รองเท้าแตะ สีย้อม จีวร ยารักษาโรค กระติกน้ำ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน สบู่ กระดาษชำระ กระดาษเช็ดมือไม้ขีด ใบชาผงซักฟอก อุปกรณ์การศึกษาพระธรรมวินัย และของอันควรแก่สมณะบริโภค ถ้าจะถวายเงินควรถวายในปวารณา บันทึกจำนวนปัจจัยลงไปตามประสงค์ แล้วมอบเงินไว้กับไวยาวัจจกร ไม่ควรเอาเงินใส่ซองถวาย และควรถวายเท่ากันทุกรูปโดยไม่มีอคติ

ส่วนใบปวารณา ถ้าไม่ได้เตรียมจัดหาไว้ จะใช้พิมพ์ดีดหรือเขียนเองดังตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้

ขอถวายปัจจัย ๔ อันควรแก่สมณะบริโภค

เป็นมูลค่า เท่าราคา บาท สตางค์

ถ้าพระคุณเจ้า ประสงค์ สิ่งหนึ่ง สิ่งใด เท่าในกำหนดนี้

โปรดเรียกจากไวยาวัจจกรผู้รับมอบนั้น ตามประสงค์เทอญ

เมื่อจัดลงในถาดห่อรวบชายผูกโบว์ หรือบรรจุลงในภาชนะที่เตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว เรียงไว้บนโต๊ะ พอพระฉันเสร็จกลับเข้านั่งที่พร้อมกันแล้ว พึงยกตั้งเรียงตรงหน้าพระ เจ้าของงานประเคนองค์หนึ่งหรือสององค์และจะ มอบผู้อื่น ประเคนต่อจนครบทุกองค์ก็ได้ ถ้าเป็นงานมงคลสมรสควรให้

คู่บ่าวสาวประเคน โดยจับของร่วมกัน ส่วนจะประเคนทั้งหมด หรือไม่นั้น ก็สุดแต่ จะเห็นควร เมื่อเสร็จจากการประเคนแล้วพึงเตรียมกรวดน้ำต่อไป

๒๑. การกรวดน้ำ การกรวดน้ำเป็นการอุทิศแผ่ส่วนบุญกุศลที่ตนได้บำเพ็ญ แล้วด้วยการทำบุญให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งใจแผ่ส่วนกุศลอุทิศแก่บุรพชนโดยเฉพาะเจาะจง หรือจะอุทิศแก่สรรพสัตว์ทั่วไปก็ได้ ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้นจงอนุโมทนารับส่วนกุศลนี้เถิด

การกรวดน้ำนิยมทำ เมื่อถวาย ทานเสร็จ แล้ว เมื่อพระสงฆ์เริ่มกล่าวอนุโมทนาขึ้นว่า "ยะถาวะริวะหา" พึงจับเต้าน้ำจอก หรือแก้วน้ำที่มีภาชนะรองรับน้ำกรวด เทน้ำรดนิ้วชี้ลงในภาชนะรองรับโดยไม่ให้ขาดสาย พร้อมกับกล่าวคำกรวดน้ำในใจว่า "อิทัง เมญาตีนัง โหตุ" ถ้าจำคำภาษาบาลีไม่ได้จะใช้ภาษาไทยก็ได้ว่า "ขอบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญแล้วนี้จงอำนวยผล ให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่บรรดาญาติของข้าพเจ้าด้วยเถิด" ถ้าเจาะจงให้ใครจะเอ่ยชื่อด้วยก็ได้

เมื่อพระกล่าวอนุโมทนาถึงคำว่า "มณิโชติระโส ยะถา" พึงเทน้ำที่เหลือทั้งหมด ลงในที่รองรับแล้ววางเต้าน้ำ นั่งประณมมือรับพรที่พระสวดจนจบ เมื่อพระสวด "สัพพี...." จบพึงกราบลง

ส่วน น้ำ ที่กรวด แล้ว ให้นำ ไปเท ใน ที่แจ้ง ผู้ใหญ่บางท่านขณะเทน้ำลงบนพื้นดิน ก็กล่าวฝากน้ำกรวดไว้กับแม่พระธรณีด้วย ปัญหาเรื่องการกรวดน้ำนี้มีข้อถกเถียงกันอยู่เป็น ๒ นัย คือ

๑. ขณะเทน้ำ กรวดลง ในภาชนะนิ ยมเทลงบนนิ้วชี้ ถือว่าทำให้จิตเกิดสมาธิดีขึ้น

๒. ห้ามเอามือรอน้ำ เพราะไม่ประสงค์จะให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นเครื่องกีดขวางการอุทิศ

เรื่องนี้ย่อมสุดแต่อัธยาศัย ของแต่ละท่าน ที่สำคัญก็คือใช้น้ำสะอาดและทำใจให้บริสุทธิ์

๒๒. การประพรมน้ำมนต์ เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว พึงนำที่น้ำมนต์พร้อมด้วยเครื่องประพรม ที่เตรียมไว้ถวายองค์ประธานสงฆ์ให้ท่านประพรมน้ำมนต์ให้เพื่อความเป็นสิริมงคล เจ้าของงานควรเข้ารับก่อน ถ้าเป็นงานมงคลสมรสก็ให้คู่บ่าวสาวรับก่อน แล้วแขกผู้มาร่วมพิธีจึงทยอยกันเข้ารับใกล้ๆ เพื่อมิให้ท่านต้องออกแรงมากในระหว่างการประพรมน้ำมนต์นั้น พระสงฆ์จะเจริญชัยมงคลกถาที่เรียกว่า "ชยันโต" ผู้ที่เข้ารับน้ำมนต์พึงแสดงคารวะด้วยการก้มศีรษะประณมมือ

ถ้าเป็นการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ก็นำเครื่องเจิมที่เตรียมไว้ถวายให้ท่านเจิมตามประตูบ้าน ทรายถวายองค์ที่ ๒ ให้ท่านโปรยวงรอบบ้านเป็นอันเสร็จพิธี

ตามที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ เป็นการ ทำงาน ๒ วันคือ สวดมนต์วันหนึ่ง เลี้ยงพระวันหนึ่งซึ่งจัดว่าเป็นงานใหญ่ ถ้าเป็นงานขนาดกลางหรืองานไม่ใหญ่โตแล้ว มักนิยมทำในวันเดียวกันจะเลี้ยงเช้าหรือเพลก็สุดแต่ความประสงค์ บางแห่งฉันแล้วสวดมนต์ แต่วิธีนี้ไม่สู้นิยมกัน ปัจจุบันนิยมสวดมนต์ก่อนจึงฉัน เพราะสะดวกด้วยประการทั้งปวง

๒๓. การอาราธนาธรรม พึงเตรียมจัดตั้ง

ธรรมาสน์ไว้ในที่สมควร มีเทียนอ่านหนังสือปัก เชิงเทียน ๑ เล่ม

เมื่อพระขึ้นนั่งบนธรรมาสน์แล้ว เจ้าของงานพึงจุดเทียนดูหนังสือเทศน์แล้วอาราธนาศีลและรับศีลแล้วจึงอาราธนาธรรมว่า "พรมมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ สันติธะ สัตตาป ประระชักขะชาติกา เทเสตุ ธัมมัง อนุคัมปิมัง ปะชัง"

คำแปล ท้าวสหัมบดีผู้เป็นอธิบดีแห่งโลก ได้ประคองอัญชลี ทูลวิงวอนพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า สัตว์ทั้งหลายผู้มีธุลีในดวงตาน้อยมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระคุณเจ้า โปรดแสดงธรรมอนุเคราะห์หมู่สัตว์นี้

พิธีเกี่ยวด้วยงานศพ การทำศพตามประเพณีไทยมีหลายอย่าง ตั้งต้นแต่การทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เผา ทำบุญอัฐิ บรรจุอัฐิ พิธีบำเพ็ญกุศลจัดตามฐานะของเจ้าภาพนำศพไปวัดก็มีตั้งไว้บำเพ็ญกุศล ที่บ้านก็มีในที่นี้จะกล่าวเฉพาะที่ตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้าน

เบื้องต้นพึงกำหนดจัดสถานที่ตั้งศพ เครื่องสักการะศพ ตั้งที่สักการะบูชาพระอีกแห่งหนึ่ง และที่สำหรับสวดพระอภิธรรม

สิ่งที่ต้องเตรียมในงานศพ นอกจากเครื่องสักการะบูชาพระและเครื่องสักการะบูชาศพแล้วต้องเตรียมดังนี้คือ

๑. *ผ้าภูษาโยง* สำหรับลาดให้พระจับในเวลาสดัปปกรณ์หรือบังสุกุล ต้นผ้าผูกไว้กับด้ายสายสิญจน์ที่ผูกจากศพมาถึงปากหีบศพข้างนอก ถ้าผ้าภูษาโยงสั้นควรใช้แถบหรือริบบิ้นชนิดเงิน หรือทองผูกด้ายสายสิญจน์เสีย ก่อนแล้ว ห้อย แถบลง มาตรงหน้าศพ แล้วจึงเอาผ้าภูษาโยงต่อ และพบไว้บนที่รองรับเช่นพานหรือตะลุ่ม หรือจะใช้ด้ายสายสิญจน์แทนก็ได้

ถ้าเป็นศพชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ต้องเตรียมผ้าขาวกว้าง ๑๐ หรือ ๑๒ นิ้วยาวพอแถวพระสงฆ์อีก ๑ ผืนใช้สำหรับลาดรองผ้าภูษาโยงเพื่อให้พระสงฆ์สดัปปกรณ์หรือบังสุกุลใช้เสร็จ แล้วม้วนวางไว้ใกล้กับผ้าภูษาโยง

อนึ่งพึงทราบว่า ผ้าภูษาโยงหรือด้ายสายสิญจน์เมื่อทอดออกมาแล้ว หรือแม้แต่ห้อยลงมาจากหีบศพก็ห้ามข้ามกรายเป็นอันขาด ถือกันว่าเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่ง แม้ใช้สิ่งของเช่นพานดอกไม้ทับก็ไม่ควร

๒. *เครื่องทองน้อย* ๑-๒ ที่ที่หนึ่ง ๆ มี ๕ ชิ้นคือ เชิงปักธูป ๑ เชิงปักเทียน ๑ กรวยสำหรับใส่ดอกไม้ ๓ รวมตั้งไว้ในกะบะหรือพานตั้งให้ธูปเทียนคู่กันธูปอยู่ด้านซ้าย เทียนอยู่ด้านขวา ของผู้บูชาแล้วนำไปตั้งไว้หน้าศพ เมื่อเราบูชาศพให้ตั้งธูปเทียนมาทางตัวเรา ถ้าให้ศพบูชาเช่นเมื่อเวลาพระเทศน์จึงตั้งธูปเทียนเข้าทางศพ

๓. *ตู้พระอภิธรรม* ถ้าจัดที่สวดที่ใด พึงตั้งตู้พระอภิธรรมไว้เบื้องหน้าของพระสวด

๔ *เครื่องกะบะมุก* จัดตั้งไว้หน้าตู้พระอภิธรรม ถ้าไม่มีจะใช้พาน แจกันดอกไม้ เชิงเทียนกระถางธูปธรรมดาแทนก็ได้ สำหรับใช้บูชาเวลาสวดพระอภิธรรม

ศพลงหีบ เมื่อนำศพลงหีบ และยกขึ้นตั้งเรียบร้อยแล้วตามที่นิยมกัน ควรนิมนต์พระสงฆ์สดับปกรณ์ หรือบังสุกุลตามแต่จะมากหรือน้อยไม่จำกัดจำนวน

วิธีทอดผ้า ให้นำผ้าไปวางขวางลงบนผ้าภูษาโยง ไม่ต้องประเคนเมื่อทอดผ้าแล้ว พึงกราบพระครั้งหนึ่งแล้วพึงหันหน้าไปทางศพ กราบศพอีกครั้งหนึ่ง หากทอดผ้าหลายองค์ องค์ต้น ๆ เพียงแต่ยกมือขึ้นประณมไหว้ เมื่อทอดผ้าองค์สุดท้ายเสร็จแล้วจึงกราบพระและกราบศพ พึงทำดังนี้ทุก ๆ ครั้งที่ทอดผ้า

การสดับปกรณ์หรือบังสุกุลทุกครั้ง ควรจัดให้มีผ้าสำหรับทอด ถ้าไม่เกินกำลังเจ้าภาพ

ตอนกลางคืน เมื่อพระที่จะสวดพระอภิธรรมมาถึง และเข้านั่งที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าภาพพึงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูป พระธรรม และกราบพระแล้วจึงไปจุดธูปเทียนที่เครื่องทองน้อยสำหรับบูชาศพ กราบศพเสร็จพึงอาราธนาศีล รับศีลแล้วนั่งฟังพระสวดต่อไป

เมื่อพระสวดจบแล้ว (ตอนเลิก) พึงจัดการสดับปกรณ์หรือบังสุกุลเมื่อพระอนุโมทนา ก็กรวดน้ำ

ทำบุญ ๗ วันหรือสัตตมวาร การทำบุญ ๗ วันนั้นนิยมทำกันทั่ว ๆ ไป และการนับวันนั้น นิยมกันกำหนดว่า ถ้าตายวันไหนให้ถือวันนั้นเป็นวันสำคัญ คือเป็นวันอุทิศผลเช่นตายวันอาทิตย์ ถ้าจะทำงานเป็น ๒ วัน พึงสวดมนต์ในวันเสาร์เลี้ยงพระวันอาทิตย์ถ้าทำเป็นงานวันเดียวคือสวดมนต์วันนั้นต้องทำในวันอาทิตย์เพราะการบริจาคทานแล้วอุทิศผลนั้นเสร็จสิ้นในวันอาทิตย์ การอุทิศผลนั้นนิยมกันว่าล่วงไปแล้ว ๗ วัน นับจากวันที่ตาย จึงได้ถือเอาวันที่ ๘ เป็นวันอุทิศผล

พิธีทำแล้วแต่ฐานะของเจ้าภาพ จะทำมากหรือน้อยสุดแต่กำลัง แต่จะนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ให้เต็มตามที่นิยมกันคือ วันต้นสวดมนต์เย็นเทศน์พระสวดรับเทศน์ ๔ รูป มีสดับปกรณ์ และ บังสุกุล กลางคืน สวดพระอภิธรรม ดังเช่นที่เคยทำมาแล้วเมื่อคราวตั้งศพครั้งแรก

วันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันเลี้ยงพระกิจต่าง ๆ ที่เนื่องในพิธี เช่นธูป เทียน เครื่องบูชาเป็นต้น ต้องเตรียมไว้ให้เรียบร้อยก่อนพระมาถึง เมื่อพระมาและเข้าที่พร้อมแล้ว พึงจุดธูป เทียน เครื่องบูชาพระ และเครื่องบูชาหน้าศพแล้วอาราธนาศีล พระถวายพรพระจบแล้ว เลี้ยงพระถวายไทยธรรมพระสงฆ์ (สำหรับพระสงฆ์สวดมนต์ไม่ต้องมีสดับปกรณ์หรือบังสุกุลอีก) เสร็จแล้วกรวดน้ำ เมื่อพระฉันกลับแล้ว ถ้ามีการสดับปกรณ์ หรือบังสุกุลต่อท้ายอีกก็จัดดังกล่าวแล้วในวันก่อน นับว่าเป็นเสร็จพิธี

ทำบุญ ๕๐ วัน หรือปัญญาสมวาร และทำบุญ ๑๐๐ วัน หรือสหมวาร มีพิธีการจัดทำเช่นเดียวกันกับการทำบุญ ๗ วัน

การบำเพ็ญกุศลในการเผา มักทำเป็น ๒ ตอน คือที่บ้านตอนหนึ่งกับที่วัดอีกตอนหนึ่ง การบำเพ็ญกุศลที่บ้านมีพิธีดังกล่าวแล้วในเรื่องการทำบุญ ๗ วัน ก่อนจะเชิญศพไปวัด ควรมีพระสงฆ์สดับปกรณ์

หรือบังสุกุล เสร็จแล้วจึงเคลื่อนศพ

การนำศพไปวัด ควรให้มีพระนำศพ ๑ รูป อ่านพระอภิธรรมนำไปข้างหน้า ควรเป็นพระที่เกี่ยวข้องเป็นที่เคารพนับถือใกล้ชิดของผู้ตาย มีกระบวน บรรดาญาติมิตร ผู้น้อยตามศพ ให้เป็น ระเบียบผู้ใหญ่กว่าศพ ไม่ควรตามศพ แม้เดินหน้าศพก็ไม่นิยม นอกจากพระหรือผู้นำกระบวนเท่านั้น เมื่อนำศพไปถึงวัดแล้ว ถ้าจะทำการเผาเลยก็นำเวียนซ้ายเชิงตะกอน ๓ รอบ ครบแล้วเชิญศพขึ้นสู่เชิงตะกอน และบำเพ็ญกุศลอีก ตามสมควร ถ้ายังไม่ทำการเผา ต้องการจะตั้งศพบำเพ็ญกุศลอีกก็นำไปยังสถานที่ตั้ง ยังไม่ต้องนำไปสู่เชิงตะกอน

ถ้าเชิญโดยไม่จัดเป็นกระบวน เรียกกันว่า "ลักศพ" ไม่ต้องมีพระนำศพด้วยก็ได้

ถ้าจะไปจัดการบำเพ็ญกุศลที่วัดทั้งหมด ก่อนจะเคลื่อนศพไปวัด ควรจะมีสดับปกรณ์ หรือบังสุกุลก่อนดังกล่าวแล้ว ส่วนพิธีจัดบำเพ็ญกุศลพึงปฏิบัติโดยเทียบเคียง ในเรื่องการบำเพ็ญกุศลที่บ้าน คือมีสวดมนต์ เทศน์ เลี้ยงพระสดับปกรณ์หรือบังสุกุล เป็นต้น

เมื่อจัดการบำเพ็ญกุศลเสร็จแล้ว และใกล้ถึงเวลาเผา พึงเชิญศพขึ้นสู่เชิงตะกอน มีพระนำ ๑ องค์ ก็ได้ไม่ควรมากองค์ ตามแบบของหลวงมีองค์เดียว ญาติมิตรผู้น้อยเดินตามศพ ผู้ใหญ่กว่าศพไม่ควรเดินตาม หรือนำดังกล่าวมาแล้ว ควรเดินเคียง ๆ ไปกับศพ ผู้ที่นั่งเก้าอี้พึงลุกขึ้นเมื่อขบวนศพผ่าน ส่วนผู้ที่นั่งกับพื้นเพียงแต่นั่งตัวตรงก็เป็นการแสดงคารวะพอแล้ว

ก่อนประชุมเพลิง เจ้าภาพหรือญาติผู้ใกล้ชิดหรือผู้มีเกียรติพึงนำผ้าไปทอดปากหีบ แล้วนิมนต์พระสงฆ์สดับปกรณ์หรือบังสุกุล คราวละรูป แต่อย่าให้หลายรูปนัก จะทำให้เสียเวลา ตามความนิยม เบื้องต้นให้เจ้าภาพและลูกหลานหรือญาติทอดผ้าก่อน และเหลือที่ไว้ ๑ ที่ เมื่อได้เวลาประชุมเพลิงแล้วจึงเชิญผู้มีเกียรติหรือผู้ใหญ่ในงานทอดผ้าที่เหลือ เมื่อพระสงฆ์ชักผ้าเสร็จแล้วจึงเชิญให้ประชุมเพลิง

ต่อจากนั้นแขกผู้มาในงานจึงขึ้นจุดเพลิงต่อๆ กันไปให้เป็นระเบียบ

ในเวลาประชุมเพลิง ควรจัด ให้มี พระ สวดพระอภิธรรม ๔ รูป เรียกว่า "สวดหน้าไฟ"

การทำบุญและการบรรจุอัฐิ พึงอนุโลมตามการทำบุญ ๗ วัน ดังกล่าวแล้วนั้น แต่มีข้อควรทราบ คือ ให้จัดที่บูชาอัฐิอีกแห่งหนึ่งต่างหากจากที่บูชาพระพุทธรูปอย่าตั้งในที่บูชาเดียวกัน ทั้งไม่ต้องตั้งน้ำมนต์และไม่ต้องวงด้ายสายสิญจน์ เพราะถือว่าอัฐินั้นเป็นมงคลอยู่แล้ว การบรรจุอัฐิและอังคารที่เหลือนิยมบรรจุไว้ในที่อันสมควร เช่น เจดีย์ หรือถาวรวัตถุอื่นๆ ก่อนบรรจุนิยมบำเพ็ญกุศล ถวายอาหารพระสงฆ์ และสดับปกรณ์หรือบังสุกุลหรือมีเทศน์ แต่อย่างน้อยต้องมีสดับปกรณ์หรือบังสุกุลแล้วนำบรรจุเป็นเสร็จพิธี

พิธีต่างๆ ดังกล่าวนี้เมื่อมีความประสงค์จะทำอย่างไร เพียงใดก็จงเลือกตัดตอนหรือเพิ่มเติมทำตามความต้องการ และปฏิบัติไปตามหลักนี้ ก็จะทำ

ให้งานดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่สับสน

การถวายสังฆทาน ถ้ามีความประสงค์จะนิมนต์พระรับสังฆทาน พึงไปขอสงฆ์จากพระภัตตุเทศก์ โดยไม่เจาะจงรูปใดรูปหนึ่งจึงจะ จัดว่าเป็นสังฆทานโดยถูกต้อง

ถ้าไปเลือกนิมนต์โดยเจาะจงรูปนั้นรูปนี้ถือว่าไม่ถูกลักษณะแห่งสังฆทาน เป็นปาฏิปุคคลิกทาน

การถวายสังฆทานทำกันอยู่ ๒ อย่าง คือ

(๑) เพื่อความเป็นสิริมงคล

(๒) เพื่ออุทิศผลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

เบื้องต้นพึงเตรียมนิมนต์ และจัดตั้งที่บูชาพระพุทธรูป ที่รับรองสงฆ์เช่นเดียวกับ พิธีบำเพ็ญกุศลดังกล่าวแล้ว จัดเตรียมอาหารและเครื่องไทยธรรม พอถึงเวลาพระมานั่งพร้อมแล้ว พึงจุดธูปเทียนสักการะพระพุทธรูป แล้วกราบ พึงหน้าไปทางพระสงฆ์ กราบ ๓ ครั้ง แล้วอาราธนาศีล เมื่อรับศีลแล้ว พึงยกเครื่องที่จะถวายสังฆทานมาวางเรียงไว้ตรงหน้าพระสงฆ์ หรือจะนำมาตั้งเรียงไว้ก่อน แล้วจึงอาราธนาศีล และรับศีลก็ได้ แล้วกราบ ๓ ครั้ง ยกมือประณม ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วปล่งวาจากล่าวคำถวายดังนี้

ถวายเพื่อสิริมงคลหรือความสุขความเจริญ

"อิมินา มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปฏิคกัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้ง หลายตลอดกาลนานเทอญ

ถวายเพื่ออุทิศผล

"อิมานิ มะยัง ภันเต มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกษุ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัญเจวะ มาตาปีตุอาทีนัญจะ ญาตะกานัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายมะตะกะภัตตาหาร กับบริวารทั้งหลายเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับมะตะกะภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ญาติทั้งหลาย มีบิดามารดา เป็นต้น ที่ละโลกนี้ไปแล้วด้วยตลอดกาลนาน เทอญ

การกราบตามความนิยม

กราบพระ คุกเข่ากราบ ให้ประกอบด้วยองค์ ๕ ซึ่งเรียกว่าเบญจางคประดิษฐ์ คือหน้าผาก ๑ ศอกทั้ง ๒ เข่าทั้ง ๒ จรดพื้น พึงนั่งคุกเข่า หมอบลง ทอดฝ่ามือแบที่พื้น เป็นช่องระหว่างหัวแม่มือทั้งสองให้ห่างกันเล็กน้อย พึงก้มศีรษะลงตรงช่องที่เปิดไว้ ให้หน้าผากจรดพื้น ๓ ครั้ง

กราบฆราวาส นิยมนั่งพับเพียบ ให้ขาขวาทับบนเท้าซ้ายเล็กน้อย น้อมตัวหมอบลง วางกระพุ่มมือลงบนพื้นในลักษณะประณม ไม่ต้องแบมือ ข้อศอกข้างหนึ่งวางลงระหว่างเข่าทั้งสองข้าง อีกข้าง

หนึ่ง วางลงด้านนอกเข่า ก้มศีรษะ ให้หน้าผากจรดลงบนกระพุ่มมือครั้งเดียว นิยมทั้งชายหญิง

ข้อควรระวัง การกราบที่แสดงความเคารพอย่างสูงนั้นต้องอยู่ในอาการสำรวม ไม่ควรกระทำด้วยอาการรีบร้อนจนขาดความเป็นระเบียบ การกราบพระสำหรับสตรีนั้น พึงกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ โดยนั่งพับเพียบให้เข่าห่างกันเล็กน้อย หรือนั่งบนเท้าที่วางซ้อนกัน เมื่อกราบครั้งที่หนึ่งแล้ว ยกตัวให้ตรงก่อนจึงกราบจนครบ ๓ ครั้ง

ผ้าป่า การถวายผ้าป่านิยมทำกัน ๒ แบบคือ เจาะจงถวายสงฆ์และไม่เจาะจง ถ้าเจาะจงถวายควรแจ้งสงฆ์ก่อน

คำกล่าวถวายผ้าป่า "*เอตานิ*[๑] มะยัง ภันเต *จิวะรานิ*[๒] *สะปะริวารานิ*[๓] สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ *เอตานิ*[๑] จีวะรานิ[๒] *สะปะริวารานิ*[๓] ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายจีวร พร้อมทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับจีวร พร้อมทั้งของบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ (ถ้าผ้าผืนเดียวให้เปลี่ยนคำถวายเสียใหม่ เป็น ๑. เอตัง ๒. จีวะรัง ๓. สะปะริวารัง)

คำถวายประทีปลอยกระทง

"มะยัง อิมินา ปะทีเปนะ อะสุกาย นัมมะทายะนะทิยา ปุลิเน ฐิตัง มุนิโน ปาตะวะลัญชัง อะภิปูเชมะ *อะยัง ปะทีเปนะ*[๑] มุนิโน *ปาทะวะลัญชัสสะ*[๒] ปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ สังวัตตะตุ"

คำแปล ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาซึ่งรอยพระพุทธบาท ที่ตั้งอยู่เหนือกองทราย ณ แม่น้ำชื่อนัมมะทานทีโน้น ด้วยประทีปนี้ การบูชารอยพระพุทธบาทด้วยประทีปนี้ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความ

สุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ (บางแห่งเป็น "มะยังอิมินาปะทีเปนะ๑ " และ "ปา๒ทะวะลัญชัง")

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ "อิทัง มะตะกะสะรีรัง อุทะกังวิยะ สิญจิตัง อะโหสิกัมมัง"

คำแปล ขอให้ร่างกายของผู้ตายนี้ จงอโหสิกรรมกันเหมือนน้ำที่รดแล้ว (น้ำที่รดแล้วก็จะเหือดแห้งไป)

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ "อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง" (เราก็ต้องตายแน่นอน)

คำภาวนาเวลาทอดผ้าศพให้พระบังสุกุล "นามะรูปัง อะนิจจัง นามะรูปัง ทุกขัง นามะรูปัง อะนัตตา"

คำแปล พึงนึกในใจว่า นามรูปไม่เที่ยง นามรูปเป็นทุกข์ นามรูปบังคับบัญชามิได้

คำภาวนาเวลาเผาศพ "อะยัมปิ โข เม กาโย เอวัง ภาวี เอวัง ธัมโม เอวัง อะนะตีโต"

คำแปล แม้ร่างกายของเรานี้แล ก็จะต้องเป็นเช่นนี้ จะต้องมีอย่างนี้เป็นธรรมดา จะไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

คำถวายสามัญ "อิทัง เม ทานัง มาตาปิตุ อาทีนังญาตะกานัง สังวัตตะตุ มัยหัง มาตาปิตาทะโย

ญาตะกา อิมัสสะ ทานัสสะ ปัตติง ละภันตุมะนะ เจตะสา"

คำแปล อันว่าทานของข้าพเจ้า จงเป็นไปเพื่อญาติทั้งหลาย มีบิดา มารดาเป็นต้นของข้าพเจ้า ขอบรรดาญาติทั้งหลาย มีบิดา มารดาเป็นต้น จงได้รับส่วนของทานนี้ตามความประสงค์ของข้าพเจ้านั้นเทอญ

คำถวายข้าวพระภูมิ "อิมัง สูปะพะยัญชะนะ สัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกังวะรัง กุมมะ เทวานัง ปูเชมิ

หลวงพ่อเนียม
วัดน้อย อ.บางปลาม้า
จ.สุพรรณบุรี

มนัส โอภากุล

- หลวงพ่อปานวัดบางนมโค มาขอเป็นลูกศิษย์
- เป็นหลักใจแก่ชาวสุพรรณ ในยุค๗๐-๑๐๐ ก่อนโน้น
- บูรณะวัดร้างให้กลับคืนดี เป็นวัดที่รุ่งเรือง
- เป็นเอตทัคคะเชี่ยวชาญในทางกสิณ
- สามารถทายใจผู้อื่น และเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าได้

บรรดา พระเถราจารย์ ผู้ที่มีชื่อเสียง ของจังหวัดสุพรรณบุรี ชาวสุพรรณบุรี ทั้งมวลยกย่อง

หลวงพ่อเนียม[๑] **วัดน้อย อ. บางปลาม้า จ. สุพรรณบุรี**

เป็นอันดับหนึ่ง เพราะท่านเป็นปูชนียบุคคลที่ชาวสุพรรณเคารพนับถือ ยึดเป็นหลักใจในทางพุทธศาสนา ในทางขจัดปัดเป่าทุกโศกโรคภัย ตลอดจนอิทธิปาฏิหาริย์ เป็นที่เลื่องลือในกาลก่อนโน้น ประมาณ ๗๐–๑๐๐ ปีมาแล้ว

❋ ๑. ชาติภูมิ

บิดาของหลวงพ่อ เนียม เป็นคน ชาวบ้านช่อง ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มารดาเป็นชาวบ้านป่าพฤกษ์ ตำบลตะค่า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ความจริงของสองอำเภอนี้ ห่างไกลกันมากเกินกว่า ๒๐ กิโลเมตร การสัญจรไปมาเมื่อร้อยกว่าปีต้องอาศัยทางน้ำเป็นเกณฑ์ โดยใช้เรือแจวเพราะไม่มีเรือกลไฟ หรือเรือยนต์สำหรับโดยสารเหมือนปัจจุบัน แต่พระพรหมลิขิตให้ทั้งสองมาเป็นคู่ครองกัน จึงให้กำเนิด **หลวงพ่อเนียม** ขึ้นที่บ้านของมารดา คือ บ้านป่าพฤกษ์ ตำบลตะค่า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วันเดือนปีทราบไม่แน่ชัด ได้สอบถาม **ลุงคำ มณีอินทร์**[๒] (ปัจจุบันอายุ ๘๓ ปี) ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดหลวงพ่อเนียมมากที่สุดคนหนึ่ง โดยขณะนั้นลุงคำบรรพชาเป็นสามเณรอยู่ปรนนิบัติหลวงพ่อเนียม

ลุงคำบอกว่าเป็นสามเณรอยู่ได้ ๓ ปีระหว่างอายุ ๑๖–๑๗–๑๘ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๑–๒๔๕๒–๒๔๕๓)

สอบถามลุงคำได้ความว่าหลวงพ่อเนียมมรณภาพเมื่ออายุ ๘๐ ปีพอดี ตรงกับอายุของลุงคำขณะนั้นได้ ๑๘ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๓) เมื่อนับถอยหลัง

๑. เรื่องหลวงพ่อเนียมนี้ คุณบดินทร์ ลุประสงค์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เขียนลงในหนังสือสุพรรณพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ผู้เขียนยึดเป็นแนวการเรียบเรียงและได้ไปทำการสืบเพิ่มเติมใหม่อีก ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๑๘ ได้ความสมบูรณ์เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

๒. ลุงคำเกิดปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๕๓ (ตรวจสอบปฏิทิน ๑๒๕ ปีแล้วถูกต้อง)

ลงไปตรงกับ พ.ศ. ๒๓๗๒ ซึ่งเป็นปีเกิดของหลวงพ่อเนียม

ตรวจปฏิทิน ๑๒๕ ปี ไม่มี มีเพียง พ.ศ. ๒๔๐๐ ซึ่งตรงกับปีมะเส็งเท่านั้น จึงไล่ถอยหลังลงไปอีก ๒๗ ปี ตรงกับปีขาล ก็ควรถือว่าปีเกิดของหลวงพ่อเนียมเกิดปีขาล ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๗๒

หลวงพ่อเนียม มีพี่น้องร่วมอุทรเดียวกันหลายคน ท่านเป็นบุตรคนที่สอง คนพี่เป็นหญิงชื่อจาด นอกนั้นจำชื่อไม่ได้ ฐานะครอบครัวของท่านเพียงพอมีพอกินเท่านั้น

สุงคำ มณีอินทร์ *ยืนอยู่ข้างเจดีย์เล็กซึ่งเป็นที่บรรจุอัฐิของหลวงพ่อเนียม*

พระเศียรแหลม หลวงพ่อเนียม

* ๒. การศึกษาภาวะ

พ.ศ. ๒๓๗๓ อันเป็นปีเกิดของหลวงพ่อเนียมนั้น อยู่ในรัชกาลที่ ๓ ของกรุงรัตน-โกสินทร์ แผ่นดิน**พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว** ขณะนั้นเมืองสุพรรณยังเป็นป่ารก

สุนทรภู่ ไปเที่ยวเมืองสุพรรณบุรี เมื่อปีพ.ศ. ๒๓๗๙ (ห่างจากปีเกิดของหลวงพ่อเนียม ๖ ปี) เพื่อหาปรอทแสรอาอายุวัฒนะ ได้ประพันธ์โคลงนิราสเมืองสุพรรณไว้ ดังนี้

ตะวันเย็นเห็นหาดหน้า ท่ามี
เมืองสุพรรณบุรี รกร้าง
ศาลตั้งผึ้งนที ที่หาด ลาดแฮ
โรงเล่าเขาต้มค้าง ขอบคุ้งหุงสุรา

โคลงนิราสสุพรรณบทนี้ชี้ให้เห็นว่า เมืองสุพรรณสมัยโน้นเป็นป่ารกร้างจริง ๆ เพราะถูกภัย

มณฑปที่หลวงพ่อเนียมสร้าง ปัจจุบันชำรุดทรุดโทรมมาก

สงครามระหว่างไทยกับพม่า กรุงศรีอยุธยาแตก เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ พม่าไล่กวาดต้อนผู้คนไปเป็นเชลยที่เมืองพม่า จึงทำให้ประชาชนต้องหลบหนีซุกซ่อนในป่า รวมกลุ่มกันไม่ติด วัดน้อยซึ่งอยู่ห่างตัวตลาดจังหวัดสุพรรณบุรีไปประมาณ ๖-๗ กิโลเมตร สุนทรภู่ก็มิได้กล่าวไว้ในโคลงนิราสเมืองสุพรรณ ทั้งๆ ที่ได้กล่าวถึงวัดเกือบทุกวัดที่ผ่านมา จึงคาดว่าวัดน้อยคงจะทิ้งร้างไปแล้วในตอนนั้นเป็นแน่

วัดในสมัยโน้นเป็นสถาน ศึกษา ของกุลบุตร เมื่อเด็กชายมีอายุพอสมควร พ่อแม่ก็นำไปฝากวัด เพื่อให้เป็นลูกศิษย์พระเพื่อ ศึกษา เล่าเรียน หนังสือและวิชาต่างๆ

หลวงพ่อเนียมก็คงเช่นเดียวกัน ต้องไปอยู่วัดนอนวัดกินข้าววัดและปรนนิบัติพระ ซึ่งไม่แน่ว่าจะเป็นวัดป่าพฤกษ์หรือวัดตะค่า เพราะวัดทั้งสองนี้อยู่ใกล้บ้านเกิดของท่าน

ถามลุงคำว่าหลวงพ่อเนียมท่านอุปสมบทที่วัดไหน ลุงคำตอบว่าไม่ทราบ เพราะหลวงพ่อเนียมเดินทางเข้ากรุงเทพฯ แล้วในสมัยที่หลวงพ่อเนียมยังเป็นเด็กวัยรุ่น (ลุงคำยังไม่เกิด) คาดว่าอาจเป็นลูกศิษย์ติดตามพระภิกษุที่วัดหลวงพ่อ เนียมเป็นลูกศิษย์ไปอยู่วัดในกรุงเทพฯ หรือธนบุรี หลายท่านบอกไม่ตรงกันว่าเป็นวัดโน้นวัดนี้ลอย ๆ อย่างไม่มีหลักฐาน

คุณบดินทร์ ลุประสงค์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ได้รับคำบอกเล่าจาก **คุณทองหยด จิตตวีระ** อดีตผู้แทนราษฎรจังหวัด

สุพรรณบุรีว่า บิดาของเขาเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อเนียมที่วัดน้อย เมื่อโตขึ้นหลวงพ่อเนียมส่งบิดาของเขา พร้อมกับศิษย์วัดคนอื่น ๆ ที่วัดน้อยไปอยู่วัดระฆัง ธนบุรี

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เป็นมูล กรณี ทำให้ น่าเชื่อว่าหลวงพ่อเนียม น่าจะเคยอยู่วัดระฆังมาก่อน ถ้าไม่เช่นนั้นหลวงพ่อเนียมจะส่งเด็กเหล่านั้นไปอยู่วัดระฆังได้อย่างไร ที่ส่งไปเพราะมีความใกล้ชิดกับวัดระฆังมากนั่นเอง ถ้าเป็นจริงตามที่วินิจฉัย สมัยโน้น หลวงพ่อเนียมก็จะต้องไปเป็นศิษย์อยู่ที่วัดระฆัง และทำการอุปสมบทที่วัดระฆังด้วย

ในการอุปสมบทคงอยู่ในช่วง พ.ศ. ๒๓๙๔ เพราะหลวงพ่อเนียมอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ในช่วงนี้ **สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี** ยังมีชีวิตอยู่ (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ชาตะเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๓๓๑ มตะเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๕๑)❋ จึงคาดว่าหลวงพ่อเนียมจะต้องเป็นลูกศิษย์ของสมเด็จ (โต) พรหมรังสี อย่างไม่เป็นปัญหา เพราะปรากฏในระยะหลังๆว่า หลวงพ่อเนียมมีความเก่งกล้าสามารถในทางวิปัสสนากรรมฐานยิ่งนัก

การศึกษาสมัยนั้นต้องศึกษาอักขระขอม เป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การเล่าเรียนวิปัสสนาธุระ ๑ สำหรับคันถธุระ ๒ นั้นต้องเรียนอย่างไม่มีปัญหา ในการเรียนวิปัสสนาธุระนี้เองทำให้หลวงพ่อเนียมได้ศึกษามาในทางสมถกรรมฐาน สามารถเพ่งกสิณ ๓ ต่างๆซึ่งมี ปฐวี อาโป เตโช และวาโยกสิณด้วย จากการที่ท่านได้ใช้ชีวิตเล่าเรียนอยู่ถึง ๒๐ ปี ย่อมทำให้ท่านมีความรู้ความสามารถแตกฉานอย่างครบถ้วนทีเดียว

วิหารหลังเก่า มีมาก่อนหลวงพ่อเนียมมาบูรณะวัดน้อย ถ้าเอามือตบผนังจะมีเสียง "กรอ.."

❋ ๓. กลับสุพรรณบุรี
❋ บูรณะวัดน้อย

หลังจากอุปสมบทแล้ว หลวงพ่อเนียม จำพรรษาอยู่ที่วัด (วัดระฆังโฆษิตาราม ?) ๒๐ ปี จวบจนอายุได้ ๔๐ ปี ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๑๓ หลวงพ่อเนียมเดินทางกลับถิ่นเดิมบ้านเกิดเมืองนอน

❋ ปริอรรถาธิบายแห่งพระเครื่องฯ เล่มที่ ๑ พระสมเด็จ ของตรียัมปวาย

๑ วิปัสสนาธุระ เรียนวิชาชำระจิตของตนให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส

๒ คันถธุระ . เรียนพระปริยัติธรรมให้รอบรู้ในพระธรรมวินัย ต้องอ่านพระไตรปิฎกด้วย

๓ กสิณ คือสมถกรรมฐานหมวดหนึ่ง ว่าด้วยอารมณ์กำหนดธาตุ ๔

ของท่าน แต่มิได้จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าพฤกษ์ หรือวัดตะค่า มาจำพรรษาที่**วัดรอเจริญ** ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากวัดน้อยประมาณ ๕๐๐ เมตร นั่งอยู่ที่ศาลาท่าน้ำวัดน้อย มองไปทางใต้เห็นศาลาท่าน้ำวัดรอเจริญได้ถนัด

ขณะนั้น อาจารย์เหมือน เป็นสมภารเจ้าอาวาสวัดรอเจริญ ท่านมีความสามารถในทางขับไล่ผีได้เก่ง ทำให้ชาวบ้านถิ่นนั้นขึ้นต่ออาจารย์เหมือน จึงเป็นที่ชุมนุมของพระเณรและฆราวาสเป็นประจำ

เป็นธรรมดาอยู่เองเจ้าของสถานที่ย่อมให้การต้อนรับบรรดาผู้ที่มาร่วมชุมนุมที่กุฏิของท่านด้วยน้ำร้อนน้ำชา จึงทำให้สิ้นเปลืองใบชาชงกับน้ำร้อน นานเข้าๆทำให้อาจารย์เหมือนเกิดความไม่พอใจ จึงพูดเปรยๆออกมาว่า มีแต่คนกิน แต่ไม่มีคนหา จึงทำ ให้ไม่มี ใครกล้า ที่จะ ไป ชุมนุม ที่กุฏิ อา จารย์เหมือนอีก

ข่าวนี้รู้ไปถึงหูหลวงพ่อเนียมเข้า จึงออกปากชักชวนพระเณรและฆราวาส ไปนั่งชุม นุม ที่กุฏิของท่าน โดยท่านหาน้ำร้อนน้ำชามาบริการให้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้กุฏิของท่านอาจารย์เหมือนว่างคนไปคุย จึงเกิดความไม่พอใจขึ้นมา ในที่สุดเกิดขัดใจกับหลวงพ่อเนียม ท่านจึงพิจารณาว่า ถ้าขืนอยู่วัดรอเจริญต่อไปความก้าวหน้าของชีวิตคงไม่มีควรไปอยู่ที่อื่นดีกว่า จึงดำริจะไปอยู่วัดป่าพฤกษ์ ซึ่งเป็นวัดใกล้บ้านของท่าน

เขียนมาถึงตรงนี้ทำให้คิดย้อนหลังไปถึงสมัยเด็กที่หลวงพ่อเนียมเป็นลูกศิษย์วัด น่าจะอยู่วัดป่าพฤกษ์มากกว่าวัดอื่น

ข่าวนี้ล่วงรู้ไปถึงหูชาวบ้านวัดน้อย จึงขอให้นายมอญ มณีอินทร์ ปู่ของลุงคำ มณีอินทร์ (ผู้เล่าเรื่องนี้) ไปติดต่อทาบทามให้มาอยู่วัดน้อย ซึ่งขณะนั้นกำลังเป็น**วัดร้าง** ถ้าหลวงพ่อเนียมตกลงใจก็จะช่วยกันสร้างหอฉันขึ้นก่อนอื่น

หลวงพ่อ เนียม พิจารณา ตามคำร้อง ของชาวบ้านวัดน้อยแล้ว เห็นว่าทุกคนมีความตั้งใจดี และจริงใจที่จะบูรณะวัดน้อยซึ่งร้างให้มีสภาพดีขึ้น ท่านจึงคิดว่าเป็น การถูก ต้องแล้ว ที่จะ มา ช่วย กัน สร้างสรรค์สิ่งที่ไม่เจริญให้เจริญขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่ดี จึงตัดสินใจไม่ไปอยู่วัดป่าพฤกษ์ตามที่คิดไว้แต่แรกมาจำพรรษา ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา คาดว่าคงจะมาอยู่วัดน้อยในราว พ.ศ. ๒๔๑๓-๒๔๑๔

จะมองเห็นได้ว่า การ ตัดสินใจของ หลวงพ่อเนียมครั้งนี้ ทำให้วิถีชีวิตของหลวงพ่อเปลี่ยนแปลงไปในทางดี ถ้าท่านไปจำพรรษาที่วัดป่าพฤกษ์ก็ต้องเป็นพระลูกวัด จะทำอะไรให้เด่นขึ้นย่อมทำไม่ได้ง่ายหรือไม่ได้เลย เพราะมีเจ้าอาวาสบังคับบัญชาอยู่

และการที่ท่านจะได้รับตำแหน่ง อาวาส นั้นก็ไม่ใช่ของง่ายนัก จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะสงฆ์ตามลำดับขั้น เมื่อหลวงพ่อเนียมมาอยู่วัดน้อยเท่ากับหลวงพ่อเป็นตัวของตัวเอง ย่อมทำอะไร ๆ ได้ตามความปรารถนา เพราะไม่มีใครจะมาเหนือกับท่านอีกแล้ว

หัวเรี่ยวหัวแรงในการสร้างหอฉันและบูรณะ

กุฏิเล็กของหลวงพ่อเนียม ที่หลวงพ่อลงมานั่ง วิปัสสนา.

วัดน้อยก็คือ **นายมอญ มณีอินทร์** รวมทั้งชาวบ้านถิ่นนั้นด้วย การสร้างหอฉันตามที่ได้ตกลงกันไว้ก็สำเร็จ โดยใช้เสาไม้แก่น พื้นปูด้วยกระดานไม้สัก สมัยโน้นไม้สักหาง่าย เพราะสภาพของเมืองสุพรรณยังเป็นป่าอยู่ มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง หลวงพ่อเนียมจำ พรรษา อยู่ที่วัด น้อยตั้ง แต่บัดนั้นเป็นต้นมา ท่านได้เอาใจใส่ในการบูรณะสิ่งปรักพังให้กลับคืนสู่สภาพดีขึ้น ไม่นานสภาพของวัดน้อยซึ่งเป็นวัดร้างค่อยๆกระเตื้องดีวันดีคืน มีนวกะ-ภิกขุมาอุปสมบทมากขึ้นทุกที

※ ๔.วัดน้อยในทางโบราณคดี

วัดน้อย อยู่ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ริมฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำสุพรรณ (แม่น้ำท่าจีน) ใต้ตัวตลาดจังหวัดสุพรรณไปประมาณ ๖–๗ กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งคาดว่าอาจจะสร้างในราวปลายสมัยอยุธยา เพราะมีโบราณวัตถุให้พิสูจน์ได้คือ วิหารหลังเก่าที่สุดขณะนี้มีสภาพทรุดโทรม แต่ได้รับการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่พอจะอยู่อาศัยได้

ปูนขาวที่ฉาบรอบ นอก วิหารกระ เทาะ หลุดออกมา เมื่อเอาจับยุ่ยติดมือ แผ่นอิฐแต่ละแผ่นยาวประมาณ ๑๐ นิ้ว หนาประมาณเกือบ ๒ นิ้ว ความสูงของตัววิหารประมาณ ๖ เมตร ยาว ๖-๗ เมตร กว้างประมาณ ๕ เมตร ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปหินทรายขาว และหินทรายแดง ศิลปสมัยอยุธยา ขนาดหน้าตักกว้าง ๓–๔ ฟุตอยู่ ๗-๘ องค์

ผู้เขียนสอบถามความเป็นมาของ วัดน้อย ต่อลุงคำว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง ลุงคำเล่าให้ฟังว่า ครั้งหนึ่งมีการเข้าทรงลูกศิษย์ของ **พระครูตุ้ม** เจ้าอาวาสวัดน้อยองค์หนึ่ง อัญเชิญดวงวิญญาณผู้ที่ล่วงลับไปแล้วว่าใครเป็นผู้สร้างวัดน้อย คนทรงบอกว่า **กรมหมื่นน้อย** เป็นทหารของ **สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** เป็นผู้สร้าง **จะจริงเพียงใด**

ทราบไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของการเข้าทรง

ลุงคำว่า **สันนิษฐานแล้วก็น่าจะเป็นจริง** เพราะชื่อผู้สร้างคำท้ายตรงกับชื่อของวัดน้อย วัดนี้อาจเป็นชื่อวัด **"กรมหมื่นน้อย"** มาก่อน ต่อมาการเรียกหดสั้นเข้า ๆ กลายมาเป็นวัดน้อยในตอนหลัง **จนกระทั่งปัจจุบัน**

ตามความคิดเห็นของผู้เขียนก็ สันนิษฐานว่า วัดน้อยนี้น่าจะเป็นวัด ที่สร้าง ใน สมัย อยุธยา ปลาย โดยยึดหลักพระพุทธรูป หินทราย และวิหารหลังเก่านั้นเป็นสมมุติฐาน อิฐแผ่นใหญ่และปูนหวานนั้นควรเป็นวัสดุที่ใช้ใน การก่อสร้าง สมัย โน้นมากกว่าสมัยนี้

ที่ผนังของวิหารหลังเก่านี้มีปรอทกรอ พอเอาฝ่ามือตบผนังวิหาร จะได้ยินเสียงดัง "กรอ...." ครางยาวนานประมาณ ๓ วินาที

ผู้เขียนยังทดลองใช้ฝ่ามือตบก็ได้ยิน บอกไม่ถูกว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะว่าผนังโปร่งก็ไม่เชิง

* ๕. สร้างเสนาสนะเพิ่มขึ้น

หลวงพ่อเนียม เริ่มทำการก่อสร้างกุฏิและศาลาการเปรียญรวมทั้งพระอุโบสถด้วย ทางหลังวัดออกไปสร้างเป็นมณฑปสี่มุข ประดิษฐานพระพุทธบาทจำลองไว้เพื่อให้ประชาชนได้เคารพ และกราบไหว้บูชา เดี๋ยวนี้ทางวัดไม่กล้าเอาพระพุทธ บาทนั้นไว้ในมณฑป เนื่องด้วยมณฑปชำรุดและกลัวคนร้ายจะมาลักเอาไป จึงเก็บขึ้นเอาไปไว้บนกุฏิ ผนังมณฑปมีจิตรกรรมฝาผนัง ผู้เขียนชื่อ**สน** เขียนในราวรัชกาลที่ ๕ เดี๋ยวนี้ออกจะเลือนรางเกือบหมด

ภาพฝาผนังในมณฑป เขียนในสมัย ร.๕

แล้ว เป็นที่น่าเสียดาย ทราบว่าทางวัดคิดจะบูรณะมณฑปนี้ขึ้นมาใหม่

พระอุโบสถที่หลวงพ่อเนียมสร้าง ชำรุด ทรุดโทรม **พระครูสังฆรักษ์ (ตุ้ม นนฺทโชโต)** เจ้าอาวาสวัดน้อยองค์หลัง ๆ ได้ทำการปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ด้วยการรื้อและสร้างคร่อมหลังเก่าอย่างสวยงาม เริ่มสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ สำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ สิ้นค่าใช้จ่าย ๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ รอบๆ

พระอุโบสถประดิษฐานพัทธสีมาหินสีเขียว ซึ่งเป็นพัทธสีมารุ่นเก่า ๗ อันสร้างภายในซุ้มใหม่

❋ ๖. การปกครอง ❋ และกิจวัตรประจำวัน

หลวงพ่อเนียม เป็นพระที่มีความเมตตาอารี ปกครองภิกษุสามเณรตลอดจนลูกศิษย์ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะท่านได้รับการศึกษามาจากในถิ่นที่เจริญไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ย่อมทำให้หลวงพ่อมีความคิดเฉลียวฉลาดกว่าประชาชนในถิ่นนั้น จึงอยู่ในฐานะผู้อบรมสั่งสอนให้ทุกคนประพฤติดีมีศีลสัตย์ ให้พยายามยึดคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นที่ตั้ง แต่บางครั้งบางคราวท่านก็ดุเอาเหมือนกัน เพราะไปทำผิดและไม่ถูกใจท่าน

ชายไทยในถิ่นนั้นต่างมาอุปสมบทที่วัดน้อยกันมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นพระภิกษุซึ่งอยู่ไกลแสนไกลในสมัยโน้น เช่นที่ตำบลบ้านดอนยุ้งทะลายของอำเภออู่ทอง (สมัยโน้นเรียกว่าอำเภอจระเข้สามพัน) จังหวัดสุพรรณบุรี ก็ยังอุตส่าห์บุกป่าฝ่าดงมาจำพรรษาที่วัดน้อย ลองหลับตานึกดูว่าเมื่อ ๙๐ –๑๐๐ ปี ก่อนโน้นเมืองสุพรรณเกือบทั้งเมืองเป็นป่าดงทั้งนั้น ระยะทาง ๔๐–๕๐ กิโลเมตรเดินตัดป่าต้องใช้เวลารอนแรมในป่าไม่น้อยกว่า ๓–๔ วันทีเดียว เพราะทางในป่าคดเคี้ยวไปมาเดินเร็วไม่ได้ ทั้งสัตว์ร้ายก็ชุกชุม ไม่เหมือนสมัยนี้เดินทางโดยรถยนต์ไม่ถึงชั่วโมงก็ถึง

พระเณรมาจำพรรษาที่วัดน้อยจะต้อง ทำการศึกษาในด้านคันถธุระกันอย่างจริงจัง พระภิกษุบางรูปมีความปรารถนาจะเล่าเรียนในทางวิปัสสนาธุระ ท่านก็ยินดีสอนให้โดยไม่ปิดบังอำพราง ทั้งพระและสามเณรต่างมีความปรองดองรักใคร่กันดี

ประชาชนที่เจ็บไข้ได้ป่วยฝากชีวิตไว้กับหมอแพทย์แผนโบราณดูเหมือนหลวงพ่อเนียมจะให้การรักษาพยาบาลมากเป็นพิเศษ คนที่ถูกสุนัขบ้ากัดท่านสามารถรักษาให้หายได้ บาทีถึงกับจับเอาสุนัขบ้ามาล่ามโซ่เอาไว้ แล้วทำการรักษาจนหายไปก็มี โดยปรกติสุนัขเมื่อบ้าแล้วต้องตายทุกตัว ยารักษาวัณโรค อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ อันเป็นโรคร้ายแรงยิ่งนักในสมัยนั้น ท่านยังรักษาให้หายได้

ชาวบ้านถิ่นนั้นมักเรียกท่านว่า

หลวงพ่อเฒ่า

หลวงพ่อเนียมตื่นแต่เช้ามืดทุกๆ วัน เมื่อครองผ้าเสร็จแล้วปลงอาบัติเพื่อความบริสุทธิ์ นั่งอยู่หน้ากุฏิของท่านสนทนากับพระเณรเป็นการอบรมไปในตัว พระเณรตลอดจนลูกศิษย์จึงไม่มีใครกล้านอนตื่นสาย จำต้องตื่นแต่เช้ามืด เช่นเดียวกับท่าน พอรุ่งอรุณออกบิณฑบาต ตอนหลัง ๆ ท่านชราภาพมาก ไม่ค่อยจะได้ออกบิณฑบาต

หลังจากฉันเช้าเสร็จแล้วเข้าส้วม ในระหว่างเดินไปส้วมท่านถือขันน้ำใส่ข้าวสารไปด้วย โปรยข้าวสารให้ไก่กินตลอดทางจนกระทั่งเข้าส้วม ถ้าข้าวสารนั้นยังไม่หมดกลับออกมาก็โปรยอีก จนกว่าข้าวสารจะหมด ชาวบ้านเห็นท่านปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำ จึงเอาข้าวสารมาถวายท่านเพื่อให้ท่านปฏิบัติตามที่ท่านประสงค์ เสร็จแล้วเข้าจำวัด ตื่นเอาตอนเวลา ๑๐.๐๐น.

ด้านหลังวิหารหลังเก่า
วัดน้อย

เสมาธรรมจักรหินสีเขียว
มีมาก่อนหลวงพ่อเนียม
มาบูรณะวัดน้อย

อาหารที่ท่านชอบมากคือ **เปลือกแตงโมต้มปลาเจ่า** ถ้าวันไหนมีคนเอาข้าวหมักมาถวาย ท่านจะให้ลูกศิษย์ไปหาปลาแห้งมาทำปลาเจ่า การปรุงอาหาร ท่านมักจะปรุงของท่านเอง โดยมีลุงคำซึ่งบรรพชาเป็นสามเณรคอยปรนนิบัติท่าน เมื่อท่านทำเสร็จแล้วก็ให้ลุงคำเอาไปแจกพระวงอื่น ๆ ท่านทำครัวของท่านเองจนกระทั่งชราภาพมาก จึงตกเป็นหน้าที่ของลุงคำ

เป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า อาหารของท่านซึ่งท่านปรุงขึ้นเอง มักจะมีรสหวานปนเปรี้ยว โดยเติมน้ำส้มซึ่งท่านทำของท่านเอง ขนมจีนท่านก็ชอบเหมือนกัน แต่เติมน้ำเชื่อมลงไป

ท่านสร้างกุฏิเล็กขึ้นหลังหนึ่ง ปัจจุบันชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถใช้เป็นที่พำนักได้ ทางวัดน่าจะได้ บูรณะซ่อมแซมเก็บไว้เป็นอนุสรณ์ ท่านสร้างไว้เพื่อนั่งวิปัสสนา และการสวดมนต์ภาวนา และใช้เป็นที่รับแขกด้วย ตอนบ่ายท่านลงมาอยู่ที่กุฏิเล็ก จวบจนเวลา ๑๖.๐๐น. จึงขึ้นมาอยู่บนกุฏิของท่าน

หลวงพ่อเนียมเลี้ยงสุนัข แมว ไก่ ไว้เป็นจำนวนมาก แม้แต่งูเห่า ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแผ่เมตตาจิตไปยังสัตว์

ไม่เพียงเท่านั้น ในกุฏิของท่านยังมีงูเห่าอยู่สองตัว ไม่เคยปรากฏว่าทำร้ายใคร มีคนเคยเห็นบ่อยๆ สัตว์เลี้ยงเหล่านั้นบางตัวเข้าไปอยู่ในกุฏิของท่าน ซึ่งท่านก็มิได้มีความรังเกียจสัตว์เหล่านั้นแต่ประการใด ไม่เพียงจะเข้ามาอยู่กับท่าน ยังถ่ายมูลไว้ในกุฏิของท่านเสียอีก

วันหนึ่ง งูเห่าตัวใหญ่ซึ่งอยู่ในกุฏิของท่านเลื้อยมาที่หน้าท่าน ชูหัวขึ้นสูงแผ่แม่เบี้ยส่ายหัวไปมาพร้อมกับผงกหัวเป็นเชิงคำนับท่าน ๓ ครั้ง แล้วเลื้อยหายไป ต่อจากนั้นไม่มีใครพบเห็นมันอีก ส่วนตัวเล็กยังคงอยู่เรื่อยมา เพิ่งหายไปหลังจากท่านมรณภาพแล้ว (พ.ศ. ๒๔๕๒)

ตอนเย็นโพล้เพล้ไก่เข้านอน ท่านจะคอยเป็นธุระในเรื่องการหลับนอนของลูกไก่ตัวเล็ก ๆ ซึ่งมีอยู่หลายตัวเป็นประจำ ต้องคอยจับให้มันเข้านอน

ตอนค่ำลงโบสถ์สวดมนต์เป็นกิจวัตรแล้ว ท่านจะมานั่งสนทนากับพระภิกษุสามเณร รวมทั้งประชาชนด้วย เสมือนเป็นการอบรมไปด้วยในตัว จวบจนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. จึงเข้าจำวัด

ปาฏิหาริย์ต่างๆ

สิ่งลึกลับต่างๆ นั้นยังมีอยู่ในโลกนี้ เช่น ภูตผีปีศาจมีจริงหรือไม่ วิทยาศาสตร์ก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างเห็นจริงเห็นจัง อำนาจทางจิตมีจริงไหม อาจมีจริงและเป็นไปได้ ดังเช่น **รัสปูติน** ผู้มีอำนาจจิตสูง สามารถบังคับสุภาพสตรีอันสูงศักดิ์ให้สยบลงแทบเท้าได้

เรื่องของผู้ที่ศึกษาทางวิปัสสนากรรมฐานจะเกิด **มโนมยิทธิ** (ฤทธิ์ทางใจ) **อิทธิฤทธิ์** (แสดงฤทธิ์ได้) **ทิพพโสต** (หูทิพย์) **เจโตปริยญาณ** (รู้

กำหนดใจผู้อื่น) **ทิพพจักขุ** (ตาทิพย์) อะไรเหล่านี้ในทางพุทธศาสนา ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิชาหนึ่งที่ยังลึกลับตลอดมา ผู้ที่เข้าไม่ถึงก็ไม่รู้ (ผู้เขียนเองก็ไม่รู้) ผู้ที่เข้าถึงเท่านั้นจึงจะรู้

หลวงพ่อเนียม วัดน้อย ท่านต้องเป็นผู้ที่มีญาณแก่กล้าไม่ญาณใดก็ญาณหนึ่ง โดยท่านสามารถทายใจผู้อื่นได้ หรือรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี ท่านจักต้องได้รับการฝึกฝนทางจิตมานาน จำนวน ๒๐ ปีอยู่วัดในกรุงเทพฯ-ธนบุรี และเวลาอีก ๔๐ ปีอยู่ที่วัดน้อย ซึ่งท่านปฏิบัติอยู่เป็นกิจวัตรประจำวัน อาจทำให้ท่านเกิดทิพพโสตและทิพพจักขุได้

ขอให้เราเชื่อกันเพียงเท่านี้ก่อน พูดมากไปก็พูดไม่ถูก เพราะตัวผู้เขียนเองไม่ประสีประสาในเรื่องนี้เลยแม้แต่นิดเดียว มาคุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ ของหลวงพ่อเนียมที่ได้เล่ากันต่อๆ มา ควรแก่การบันทึกเก็บเอาไว้จักได้ไม่ลืมเลือน

❋ ๗ ทดลองวิชา เมตตามหานิยม

เมื่อหลวงพ่อเนียมกลับมาจำพรรษา และบูรณะวัดน้อยแล้ว ท่านได้เล่าเรื่องขำขันให้ประชาชาวบ้านถิ่นนั้น และพระภิกษุลูกวัดฟังถึงเรื่องทดลองวิชาเมตตามหานิยม แก่ลูกสาวพระยาพานทองผู้หนึ่ง ขณะที่ท่านจำพรรษาอยู่ ที่วัดในกรุงเทพฯ หรือธนบุรี

เช้าวันหนึ่งหลวงพ่อเนียมออกบิณฑบาตตามปรกติ เมื่อผ่านไปทางหน้าบ้านพระยาผู้หนึ่ง เห็นบุตรีของพระยาพานทองผู้ นั้น ออก มา ใส่ บาตร อยู่หน้าบ้าน คิดในใจว่า ใคร่จะทดลองวิชาความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาว่า คาถาเมตตามหานิยมนั้นจะใช้ได้ผลดีหรือไม่ จึงยืนนิ่งสงบสติอารมณ์อยู่ ชั่วครู่แล้วบริกรรมคาถาพร้อมกับ ก้าว เท้าเข้า ไปหาผู้ใส่บาตร พอไปถึงก็ยืนสงบนิ่งเปิดฝาบาตรขึ้น สตรีผู้นั้นเอาทัพพีตักข้าวในขัน ใส่ บาตร ของ หลวงพ่อเนียม พอได้จังหวะท่านเอาฝาบาตรกดทัพพี ไว้ชั่วขณะหนึ่งแล้วปล่อยทัพพีนั้นกลับไปตามเดิม เมื่อปิดฝาบาตรแล้วท่านเดินไปบิณฑบาตที่อื่นต่อ

เมื่อท่านกลับมาถึงวัดก็มิได้คิด อะไรมากนัก เพราะท่านอยู่ในสมณเพศวิสัย

บ่ายวันนั้นเองพระยาผู้เป็นบิดาให้คนในบ้านมานิมนต์ท่านไปที่บ้านในเย็นวันนั้น ท่านตกใจมาก คิดว่าบุตรสาวของพระยาผู้นั้นคง บอก เรื่องราวเมื่อเช้านี้เป็นแน่ นึกตำหนิตัวเองว่า ไม่ควรเลยที่จะทดลองวิชาเช่นนั้น คิดจะหลบลี้หนีหน้าไม่ยอมไปตามนิมนต์ แต่ใจหนึ่งคิดว่าคงจะไม่เป็นไร ถ้าไม่ไปก็ไม่รู้อะไร ไปก็ไป ใจดีสู้เสือไว้ เป็นไรเป็นกัน แล้วครองจีวรไปหาพระยาผู้นั้นตามที่ได้รับนิมนต์ไว้

พอหลวงพ่อเนียมไปถึงบ้านพระยาผู้สูง ศักดิ์ เจ้าของบ้านให้การต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดี ถามถึงทุกข์สุขและบ้านเกิดว่าอยู่ที่ไหน ท่านตอบไปตามความเป็นจริง จนเป็นที่พออกพอใจของพระยาผู้นั้น พร้อมกับเอ่ยปากขอเป็นโยมอุปัฏฐากในวันนั้นด้วย

หลังจากนั้นเป็นต้นมา พระยาพานทองผู้นั้นนิมนต์ให้หลวงพ่อเนียมไป เยี่ยม บ้าน ของ ท่านเป็น

ประจำ จนเป็นกันเอง เป็นที่ถูกอัธยาศัย ไมตรีต่อกัน

วันหนึ่งขณะที่กำลังคุยกันอยู่นั้น พระยาผู้นั้นพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า คนเราที่อยู่ใน โลก นี้จะ อยู่ คนเดียวไม่ได้ ต้องมีคู่ครองร่วมทุกข์ร่วมสุข จึงพูดกับหลวงพ่อเนียมว่า ยินดีจะยกลูกสาวให้เป็นคู่ครองจะเอาหรือไม่

ท่านตกอกตกใจมาก คิดไม่ถึงว่าพระยาผู้นั้นจะพูดยกลูกสาวให้ สำหรับตัวท่านเอง ที่ สนิทสนมกับครอบครัวนี้ก็มิได้คิด เรื่อง ทาง โลกีย์แม้แต่นิดเดียว

หลวงพ่อเนียมพยายามรวบรวมสติอารมณ์ไว้ให้มั่น จะปฏิเสธ ต้องปฏิเสธให้นุ่มนวล รักษาไว้ซึ่งมิตรจิตมิตรใจ แล้วท่านยิ้มพลายตอบออกอย่างสุภาพ บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น ว่าท่านยังรักที่จะอยู่ในสมณเพศวิสัย เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองสถาพร ไม่สามารถจะครองเรือนได้ ตัวท่านเองก็เป็นคนตัวเปล่าเล่าเปลือย ไม่มีทรัพย์สินเงินทองอะไรเลยแม้แต่น้อย ตั้งใจที่จะยึดมั่นอยู่ในบวรพุทธศาสนาไปตลอดกาล เมื่อไม่เห็นแก่ตัวท่านก็ขอให้เห็นแก่พุทธศาสนาเถิด

พระยาพานทองผู้นั้นแทนที่จะโมโหหลวงพ่อเนียมที่ปฏิเสธด้วยความหวังดี กลับมีความยินดีเป็นอันมาก เพราะตรองตกทันที เมื่อหลวงพ่อเนียมพูดจบ ก็รู้ว่าหลวงพ่อเนียมเป็นพระที่ใฝ่ในพุทธศาสนาอย่างแท้จริง มิได้มีจิตใจที่จะหาลาภยศในทางโลก

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา หลวงพ่อเนียมก็พยายามทำตนให้เหินห่างกับครอบครัวของพระยาผู้นั้นเข้าไว้ เพื่อให้ความสัมพันธ์ค่อยๆห่างจางหายไป

จะอย่างไรก็ดีเมื่อท่านกลับมาจำพรรษา ที่วัดน้อยแล้ว ท่านยังลงไปเยี่ยมครอบครัวของพระยาผู้นั้นเสมอ ๆ ในฐานะเป็นผู้ที่มี ความเคารพนับถือต่อกัน

ตบท้ายของการเล่าเรื่องนี้ ท่านพูดเป็นเชิงสัพยอกว่า ถ้าเป็นพวกเราตั้งหลายน่ากลัวจะไม่แคล้ว แล้วก็หัวเราะชอบใจ

❋ ๘. ไม่ยอมให้ฤกษ์สึกพระ

เพราะความแก่กล้าในฌานสมาบัติ ทำให้หลวงพ่อเนียมสามารถทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้เหมือนกับตาเห็น เรื่องนี้เป็นเรื่องภาวะแห่งจิต ซึ่งเราเองไม่สามารถที่จะศึกษาได้ จึงเป็นเรื่องเหลือเชื่อสำหรับพวกเรา แต่ในแวดวงของผู้ที่ได้รับการฝึกสมาธิจิต อย่างที่เรียกกันว่า **เพ่งกสิณ**นั้น สามารถที่จะมองเห็นเหตุการณ์ข้างหน้าได้ ดั่งได้เกิดแก่ตัวผู้เขียนเอง จึงขอนำมาเล่าประกอบไว้ด้วย ณ ที่นี้

เมื่อในราว พ.ศ. ๒๔๘๓ ผู้เขียนไปทอดกฐินกับญาติที่ **วัดสังโฆสิตาราม** อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่วัดนั้นมีพระภิกษุผู้เฒ่าอยู่รูปหนึ่ง สามารถเพ่งกสิณทำนายเหตุการณ์ของชีวิตผู้อื่นได้ เพื่อนๆที่ร่วมไปในขบวนทอดกฐินเข้าไปดูกันหลายคน ผู้เขียนเข้าไปทีหลัง เพื่อนคนหนึ่งพูดขึ้นว่าลองดูโชคชาตาราศีดูบ้างซิ ท่านดูในทางกสิณ ผู้เขียนได้แต่ยิ้ม นึกไม่เชื่ออยู่ในใจ เพื่อไม่ให้เสียมารยาท ผู้เขียนก้มลงกราบท่าน แล้วบอก

ขอให้ท่านดูโชคชาตาของตนสักหน่อย

ภิกษุผู้เฒ่ารูปนั้นท่านนั่งในท่าสมาธิ มือทั้งสองประสานกันไว้เหนหน้าตัก หลับตาอยู่ชั่วครู่แล้วลืมตาพูดออกมาเนิบๆว่า ต้องการทราบอะไรให้ถามได้

ผู้เขียนถามว่า ชีวิตการรับราชการต่อไปของข้าพเจ้าจะดีหรือไม่

ภิกษุผู้เฒ่ายิ้มน้อย ๆ ตอบสวนควันออกมาทันทีว่า

"โกหกอาตมา เดี๋ยวนี้คุณไม่ได้รับราชการ"

ผู้เขียนสะดุ้ง เป็นความจริง เพราะขณะนั้นผู้เขียนลาออกจากการเป็นครูมาได้ประมาณ ๓ เดือนเศษแล้ว

เมื่อถูกจับโกหกได้ก็ทำหน้าเจื่อน ๆ ยอมรับสารภาพอย่างจำนนต่อหลักฐาน จึงถามต่อไปว่าชีวิตภายภาคหน้าของข้าพเจ้าจะหันเหไปทางไหนบ้าง

ท่านตอบว่า คุณจะต้องเข้ารับราชการอีกแล้วเอาดีทางราชการไม่ได้ และมีอันจะต้องออกจากราชการมาทำการค้าขาย กิจการค้าของคุณจะดี

เป็นความจริง ในปีนั้น พ.ศ. ๒๔๘๓ นั้นเอง **นายปรง พหูชนม์** ปลัดจังหวัดสุพรรณบุรีสมัยนั้นมาตามข้าพเจ้าที่บ้าน ขอให้ข้าพเจ้าเข้าทำงานบริษัทจังหวัด คือ **บริษัทสุพรรณบุรีจังหวัดพาณิชย์จำกัด** ซึ่งรัฐบาลถือหุ้นอยู่ ๕๑% ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการควบคุม ข้าพเจ้าทำงานอยู่ ๕ ปี จนถึงปลายสงครามโลกครั้งที่สองจวนสงบ พ.ศ. ๒๔๘๗ ลาออกมาประกอบกิจการค้าด้วยตนเอง อันเป็นอาชีพเดิมของบิดามารดา

เหตุการณ์นั้นผ่านไป ๆ มาจนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลา ๓๐ ปีแล้วทำให้ข้าพเจ้าเชื่อว่า ผู้มีความสามารถในทางกสิณนั้นมีความเป็นจริงอยู่มากทีเดียว

ขอนำท่านกลับมาถึงเรื่อง **หลวงพ่อเนียมไม่ยอมสึกพระ** คือ วันหนึ่งพระภิกษุ ๔ รูป จำพรรษาอยู่ที่ **วัดสุวรรณภูมิ** ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นวัดเจริญวัดหนึ่งในตัวตลาดจังหวัดสุพรรณบุรี ไปหาท่านเพื่อขอฤกษ์ลาสิกขา

ขณะนั้นหลวงพ่อเนียมคุมลูกศิษย์วัดทำความสะอาดบริเวณวัดอยู่ พอพระภิกษุเหล่านั้นเดินเข้าไปหาท่าน หลวงพ่อเนียมร้องทักขึ้นก่อนว่า มาขอฤกษ์ลาสิกขาใช่ไหม ภิกษุทั้งสี่รูปตอบว่าใช่ครับ ท่านบอกฤกษ์ให้แก่ภิกษุสามรูป ส่วนอีกรูปหนึ่งท่านทักว่าอย่าเพิ่งสึกเลย เพราะชาตากำลังไม่ดี แล้วท่านไม่ยอมให้ฤกษ์ลาสิกขาแก่ภิกษุรูปนั้น

เมื่อพระภิกษุทั้งสี่รูปกลับวัดสุวรรณภูมิแล้ว สามรูปปฏิบัติตามฤกษ์ของหลวงพ่อเนียม ส่วนพระอีกรูปหนึ่งจีวรนั้นให้รู้สึกเร่าร้อนเป็นไฟ เมื่อพระเพื่อน ๆ ลาสึกไปหมดแล้ว ตัวเองก็ว้าเหว่ทนไม่ไหวก็ฝืนลาสิกขาตามเพื่อนไปด้วย

ทิดผู้นั้นเมื่อลาสิกขาแล้ว เดินทางกลับบ้าน กราบไหว้บิดามารดาเสร็จแล้ว ตกตอนค่ำนั่งคุยในวงญาติมิตร

ขณะที่กำลังคุยกันเพลินอยู่นั้น เสียงปืนดังขึ้นนัดหนึ่ง กระสุนปืนแหวกอากาศมาจับเปาะเข้าที่ศีรษะทิดสึกใหม่ผู้ไม่เชื่อคำทักท้วงของหลวงพ่อเนียมถึงแก่ความตายทันที.

※ ๙. ขอสำรับชาวบ้าน

เช่น เดียว กับ เรื่อง พระ ภิกษุ ขอลาสิกขา วันหนึ่ง หลวงพ่อ เนียม เอ่ย ปาก ขอ สำรับ เพล จาก ชาวบ้านจำนวน ๕๐ สำรับโดยไม่มีปี่มีขลุ่ย ให้เอามาที่วัด

ชาวบ้านคนหนึ่งถามว่า หลวงพ่อจะเอาไปเลี้ยงใครที่ไหน หรือใครจะมาหาท่าน

ท่านไม่ตอบว่ากระไรเพียงแต่ยิ้มเป็นนัยแล้วตอบว่า

"ถึงเวลาแล้วรู้เอง"

ชาวบ้านนึกแปลกใจ แต่ไม่กล้าขัดขืนความประสงค์ของท่าน จึงจัดสำรับมา ๕๐ สำรับ พอใกล้จะเพล สำรับจำนวน ๕๐ สำรับ ก็มาพร้อมกันที่วัด ชาวบ้านยิ่งสงสัยหนักขึ้น เพราะทุกสิ่งทุกอย่างปรกติ ไม่เห็นมีใครไปมา สำรับทั้ง ๕๐ นั้นยังคงวางเฉยอยู่

เมื่อกลอง เพลดี ดังตูม **หลวงพ่อปาน วัดบางเหี้ย จังหวัดสมุทรปราการ** ซึ่งเป็นผู้เรืองวิชาในวิทยาคมผู้หนึ่งในสมัยนั้น พาภิกษุสามเณรมานมัสการหลวงพ่อโต วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ขณะนั้นกำลังล่องเรือ มาตาม แม่น้ำ สุพรรณ พอมาถึงหน้าวัดน้อย ประสบกับพายุฝนอย่างปัจจุบันทันด่วนโดยไม่มีเค้าฝนมาก่อน ลมพายุพัดอื้ออึง หลวงพ่อปานแหงนหน้าขึ้นมองดูบนท้องฟ้า แล้วพูดกับพระภิกษุสามเณรที่ร่วมเดินทางมา ด้วย กันว่า

"เอ! เราเห็นจะต้องแวะเยี่ยมวัดนี้เขาเสียแล้ว เจ้าของท้องที่เขาเชิญให้แวะ ไม่ควรขัดศรัทธา"

แล้วหลวงพ่อปานสั่งให้เหหัวเรือเข้าเทียบท่าวัดน้อย พร้อมกันนั้นพาพระภิกษุและสามเณรทั้งหมดขึ้นไปบนวัด นมัสการหลวงพ่อเนียม ซึ่งขณะนั้นพร้อมอยู่แล้ว ที่จะถวายเพลแก่พระอาคันตุกะผู้เดินทางมาไกล

จำนวนพระภิกษุและสามเณรที่มานั้น ๕๐ รูปพอดี ชาวบ้านที่นำสำรับมาถวายต่างแปลกใจไปตามๆ กันว่า เหตุไฉนหลวงพ่อเนียมจึงรู้ได้ว่าหลวงพ่อปานจะผ่านมาทางนี้

※ ๑๐. ห้ามฝนตก ในวันงานแซยิด

ลุงเปล่ง สุพรรณโรจน์ ผู้เฒ่าคนหนึ่งอายุ ๘๔ ปี (เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕) อดีตสมัยเป็นเจ้าเมืองสุพรรณบุรี เล่าให้ฟังว่า

เมื่อตอนเป็นเด็กหนุ่มอายุ ๑๘ ปี ในปีนั้นชาวบ้านจัด งานทำบุญ แซยิด หลวง พ่อ เนียมฉลองครบ ๖ รอบ อายุ ๗๒ ปี คาดว่าตรงกับ พ.ศ. ๒๔๔๕ มีพระธรรมเทศนาแจง ๕๐๐ พร้อมด้วยมหรสพสมโภช งานแจง ๕๐๐ นับว่าเป็นงานที่ใหญ่มาก ประชาชนพากันมาทั่วทุกทิศทุกทาง มีมหรสพสมโภชหลายอย่าง

พอใกล้ค่ำ เมฆฝนดำทะมึนมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ลมพัดตึงๆ บอกสัญญาณว่า ฝนจะตกลงมาในไม่ช้าอย่างแน่นอน ไม่เพียงแต่จะมืดครึ้มเท่านั้น ละอองฝนยังได้ตกลงมาปรอยๆ ร้านค้าขายของต่างๆ รีบกุลีกุจอเก็บข้าวของกันจ้าละหวั่น

วุ่นวายไปทั่วทั้งบริเวณวัด คนที่มาเที่ยวงานต่างวิ่งเข้าหาที่กำบังฝน บ้างก็วิ่งเข้าใต้กุฏิ บ้างก็ขึ้นไปบนหอฉันเต็มไปหมด อลหม่านไปทั่ว เพราะคิดว่าอย่างไรเสียฝนจะต้องตกลงมาอย่างไม่มีปัญหา

ในขณะที่เกิดความอลหม่านทั่วบริเวณวัด หลวงพ่อเนียมเดินลงมาจากกุฏิ แหงนหน้าขึ้นมองท้องฟ้า และสงบนิ่งไปชั่วขณะหนึ่ง แล้วหันมาร้องบอกกับร้านค้าต่างๆ ที่กำลังกุลีกุจอเก็บของว่า

"ไม่ต้องเก็บ ไม่ต้องเลิก มหรสพเล่นต่อไป ของขายต่อไปที่นี่ไม่มีฝน ฝนไม่ตกที่นี่"

แล้วท่านเดินไปหยุดที่กุฏิของท่าน แหงนหน้าขึ้นมองไปบนท้องฟ้าอีก พร้อมกับเดินไปมาอย่างสงบ

เหมือนคำประกาศิต ฝนที่ตั้งเค้าทำท่าทะมึนทึนจะเทลงมาหลายห่านั้น หยุดตกภายในบริเวณวัด มีเพียงละอองฝนปรอย ๆ หาได้ตกลงมาอย่างจริงจังไม่ ถ้าหากมองไปนอกวัดจะเห็นฝนตกลงมาอย่างหนักเสียงจั๊ก ๆ ไม่หยุดหย่อน ตกอยู่นานอักโขอยู่แต่หาได้ตกในวัดไม่

พองาน เลิกทุก คนที่ มาใน งานต่างต้องเดินท่องน้ำเกือบครึ่งหน้าแข้ง นับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่เล่ากันต่อ ๆ มา

※ ๑๑. ถ่ายรูปไม่ติด

เรื่องถ่ายรูปหลวง พ่อเนียมไม่ ติดออกจะเป็นเรื่องแปลก จะว่าคุณภาพกล้องถ่ายรูปสมัยโน้นไม่ดีก็ไม่เชิง หรือว่าผู้ถ่ายไม่มีความรู้ในการถ่ายรูปก็อาจจะพูดได้ แต่รายที่มาขอถ่ายรูปหลวงพ่อเนียมเป็นช่างแผนที่ น่าจะมีความชำนาญในการถ่ายรูปมาบ้าง โดยเฉพาะมีฝรั่งมาร่วมด้วยอีกสองคน ซึ่งแน่ละฝรั่งจะต้องมีความชำนาญในวิทยาการสมัยใหม่ในขณะนั้นไม่น้อยทีเดียว ได้มาทำการถ่ายรูปหลวงพ่อเนียมแล้วสอง ครั้งสอง หน ก็หา ได้ภาพหลวงพ่อเนียมไปไม่

ในครั้งนั้น พระประมาณ ฯ หัวหน้าช่างแผนที่มาทำการออกโฉนดที่ดินที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีฝรั่งเป็นผู้ช่วยอีกสองคน เมื่อชาวคณะแผนที่มาถึงเมืองสุพรรณทราบข่าวเล่าลือว่า ถ่ายรูปหลวงพ่อเนียมไม่ติด พระประมาณและฝรั่งสองคนนั้นก็อยากทดลองเพื่อให้ประจักษ์ความจริง ต่างปรึกษากันว่าเป็นไปได้หรือถ่ายรูปหลวงพ่อเนียมไม่ติด มีอะไรหรือเป็นปาฏิหาริย์ทำให้ถ่ายรูปไม่ติด ไม่น่าจะเชื่อ

พระประมาณฯ กับฝรั่งสองคนและคณะช่างภาพเดินทางไปยังวัดน้อย พระประมาณฯ อาราธนาพระภิกษุทั้งวัดมานั่งอันดับพร้อมกับหลวงพ่อเนียมด้วย แล้วให้ช่างถ่ายภาพเอาไว้ เมื่อกลับมาที่พักเอาฟิล์มนั้นล้าง ปรากฏว่าไม่มีภาพของหลวงพ่อเนียมนั่งอยู่ในกลุ่มพระอันดับเหล่านั้น เป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก

พระประมาณฯ และฝรั่งสองคนนั้นก็แปลกใจไม่น้อย จึงปรึกษากันว่าควรไปขอถ่ายอีกสักครั้ง จึงเดินทางไปยังวัดน้อยอีก คราวนี้พระประมาณ ฯ ขอร้องให้หลวงพ่อเนียมเดินไปที่โอ่งน้ำมนต์ หลวงพ่อเนียมก็ไม่ขัดข้อง ยินดีปฏิบัติตามความต้องการของพระประมาณ ฯ ท่านจึงเดินไปยังโอ่งน้ำมนต์

ซึ่งอยู่ในที่โล่ง ช่างภาพได้ทำการถ่ายไว้อีกหลายพิล์ม ในขณะ ที่หลวงพ่อ เนียมยืนอยู่ที่ โอ่ง น้ำมนต์ เมื่อกลับมาที่พักเอาพิล์มไปล้างดูปรากฏว่า ไม่มีรูปหลวงพ่อเนียมอีกเช่นครั้งแรก

ข้าพเจ้าไปที่วัดน้อยพบรูป หลวงพ่อเนียมอยู่ในวิหาร ก็ถามลุงคำว่า ก็ไหนว่าถ่ายรูปหลวงพ่อเนียมไม่ติด แล้วนี่ทำไมถ่ายติดเล่า

ลุงคำเล่าให้ฟังว่า รูปที่ปรากฏนั้นเป็นรูปเมื่อตอนที่หลวงพ่อเนียมมรณภาพแล้ว โดยช่วยกันจับให้ท่านนั่งเอามือยันศีรษะของท่านให้ตั้งไว้ นั่นแหละจึงได้รูปของท่านไว้

✻ ๑๒. น้ำมนต์แข็ง

น้ำมนต์ของหลวงพ่อเนียมไม่ เพียงแต่จะทำแต่ ในโอ่งเท่านั้น แม้แต่น้ำที่ท่าวัดก็เป็นน้ำมนต์ด้วยเช่นกัน

มีเรื่องที่น่าคิดคือ เมื่อไม่นานมานี้เรือขุดทำการขุดลอกแม่น้ำสุพรรณที่หน้าวัดน้อย ชาวบ้านพบแผ่นโลหะเนื้อชินใหญ่เท่าฝ่ามือแผ่นหนึ่ง จมอยู่ในดินและทรายที่ถูกดูดขึ้นมาทิ้งบนบก ในแผ่นชินแผ่นนั้น มีอักขระ ขอม ทั้ง ด้าน หน้า และ ด้าน หลัง เนื้อชินคล้ายกับเนื้อชินของ พระเครื่อง ของ ท่าน ที่สร้างขึ้น สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นแผ่นยันต์ของหลวงพ่อเนียม ทำพิธีปลุกเสกแล้วทิ้งลงไปในแม่น้ำหน้าวัดกระฆัง น้ำที่ท่าวัดน้อยจึงเป็นน้ำมนต์

วันหนึ่ง มีจีนคนหนึ่งชื่อ **โต้ผ่วย** บ้านอยู่แถววัดโพธิ์คอย ไม่ห่างไกลจากวัดน้อยเท่าใดนักมาขอน้ำมนต์จากหลวงพ่อเนียม

ขณะนั้นหลวงพ่อเนียม กำลัง ทำงาน อยู่บนหลังคาที่พระนั่งสวดอันดับ พอเจ๊กโต้ผ่วยมาขอน้ำมนต์ ท่านบอกลงมาว่าให้ไปตักน้ำที่ท่าวัดมา พอเจ๊กโต้ผ่วยไปตักน้ำมาแล้ว หลวงพ่อเนียมก็บอกให้เจ๊กโต้ผ่วยจุดธูปเทียนเข้า พอเจ๊กโต้ผ่วยจุดธูปเทียนเสร็จแล้วส่งขวดโหลให้ท่านทั้ง ๆ ที่กำลังอยู่บนหลังคา พอท่านรับขวดโหลนั้นเสร็จแล้วก็ส่งคืนให้เจ๊กโต้ผ่วย พร้อมกับบอกว่า *"เอ้อ! เสร็จแล้วเอาไปได้"* แล้วท่านก็ทำงานต่อไป

เจ๊กโต้ผ่วยมองดูหน้าหลวงพ่อเนียมด้วยความสงสัย คิดว่าท่านพูดเล่นหรือพูดจริง ต่อเมื่อเห็นว่าหลวงพ่อเนียมหันไปทำงานไม่สนใจต่อตัว ก็นึกฉุนขึ้นมาตะหงิดๆ ว่า เป็นไปได้หรือ น้ำในขวดโหลนี้จะเป็นน้ำมนต์ไปได้ ไม่เห็นหลวงพ่อว่าคาถาอะไรเลยแม้แต่คำเดียว พอส่งขวดโหลให้ก็บอกว่าเสร็จแล้ว จะไม่เอาไปหรือก็มีความเกรงใจ จำต้องเอาขวดโหลใบนั้นไปอย่างไม่ค่อยจะเต็มใจ

เมื่อเดินออกไปหลังวัดลับตาคนเจ๊กโต้ผ่วยก็กำพึงในใจออกมาอย่างแค้นๆว่า น้ำท่าแท้ๆ เอาไปมีประโยชน์อะไร เททิ้งเสียเถอะ ว่าแล้วก็คว่ำขวดโหลใบนั้นเพื่อเทน้ำทิ้ง

แต่แปลกอะไรเช่นนั้น น้ำในขวดโหลหาได้ไหลออกมาไม่ กลายเป็นน้ำแข็งไปเสียแล้ว

ก็พอดีขวดโหลใบนั้นพลัดจากมือหล่นลงสู่พื้นดินแตกเป็นเสี่ยงๆ ทำให้เจ๊กโต้ผ่วยนึกขึ้นมาทันทีว่า ถ้าจะเป็นเพราะอภินิหารของหลวงพ่อเนียมเสียแล้วเป็นแน่ ที่ทำให้น้ำในขวดโหลนั้นแข็งได้ จึงรีบตาลีตาเหลือกเอาน้ำแข็ง นั้นห่อ ผ้าขาวม้าแล้ว

รีบวิ่งไป ถึงบ้านเอาน้ำมนต์แข็งก้อนนั้นล้างน้ำ แล้วใส่ภาชนะไว้จนกระทั่งละลาย

* ๑๓. ข้าราชการผู้ใหญ่ขออาบน้ำมนต์

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า **น้ำที่ท่าน้ำวัดน้อยเป็นน้ำมนต์** ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม จะมียศฐาบรรดาศักดิ์สักเพียงไหน หรือยากดีมีจน มาขอให้ท่านอาบน้ำมนต์ให้ ท่านจะบอกให้ไปอาบที่ท่าน้ำเหมือนกันหมด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

วันหนึ่ง **พระยาศิริชัยบุรินทร์ (ทองสุข)** ปลัดเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี มาตรวจราชการที่จังหวัดสุพรรณบุรี ทราบกิตติศัพท์หลวงพ่อเนียมดี ท่านจึงอยากจะไปขอพรและขอให้หลวงพ่ออาบน้ำมนต์ให้ด้วย

เย็นวันหนึ่งเมื่อว่างจากราชการ พระยาศิริชัยบุรินทร์ ก็ไป นมัสการ หลวง พ่อเนียม ที่วัดน้อย เพื่อขอให้ท่านอาบน้ำมนต์ให้ หลวงพ่อเนียมถามว่า จะมาอาบน้ำมนต์ใช่ไหม ไปอาบที่ท่า วัดก็ได้เหมือนกัน

ในฐานะนักปกครอง ซึ่งก็มีจิตวิทยาสูงผู้หนึ่ง เมื่อพระยาศิริชัยบุรินทร์ได้ยินเช่นนั้น มิได้อิดเอื้อนแต่ประการใด ผัดผ้าขาวม้าแล้วลงไปอาบน้ำที่ท่าวัด ปนเปกับชาวบ้าน ด้วยอาการไม่ขวยเขินแต่ประการใด เมื่อขึ้นมาแล้วก็มานมัสการหลวงพ่อเนียมเพื่อลากลับ

หลังจาก พระยาศิริชัย บุรินทร์ กลับ ไปนครปฐม แล้วเล่าเรื่องให้ข้าราชการด้วยกันฟังว่า รู้สึกอาย ๆ เหมือนกัน ที่ตนเองเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ต้องไปอาบน้ำปนเปกับชาวบ้าน แต่หลังจากนั้นไม่นานนัก พระยาศิริชัยบุรินทร์ก็ได้เลื่อนเป็นเทศาภิบาล ย้ายไปอยู่จังหวัดนครสวรรค์อย่างคาดไม่ถึง

* ๑๔. บอกให้ไปแทงหวย

สมัยก่อน คนจีนผูกภาษีกับรัฐบาลออกหวยให้ประชาชนแทงเล่นกันทั่วไป โดยไม่ผิดกฎหมาย ประชาชนคนไทยเล่นกันอย่างหามรุ่งหามค่ำ ไม่คิดจะทำมาหากิน ส่วนมากถูกกินเสียมากกว่า

มีสามีภรรยาคู่หนึ่ง ผัวชื่อ **ปาน** เมียก็ชื่อ **ปาน** เหมือนกัน ผัวปานเมียปานคู่นี้มีเรืออยู่ลำหนึ่ง เที่ยวเร่ ขายพลู ไป ตาม ลำแม่ น้ำ สุพรรณ แถบ นั้น นาน ๆ ก็ขึ้นไปนมัสการหลวงพ่อเนียมเสียครั้งหนึ่ง ทำบุญสุนทานไปตามมีตามเกิด

หลวงพ่อเนียมถามว่า การค้าขายพลูเป็นอย่างไรบ้าง สองผัวเมียที่มีชื่อปานเหมือนกันตอบว่า "เต็มที บางคราวขายหมดพอจะได้กำไรเลี้ยงปากเลี้ยงท้องได้บ้างเท่านั้น ถ้าขายไม่หมดพลูเน่าก็ต้องขาดทุน แต่จำใจต้องทำ เพราะไม่รู้จะไปทำอะไรที่ไหน ทั้งขาดความ สันทัดจัดเจน ประการสำคัญไม่มีทุนรอนที่จะไปทำการค้าขายทางอื่นด้วย"

หลวงพ่อเนียมพิจารณาดูแล้วเห็นว่า สองผัวเมียภรรยาคู่นี้เป็นคนซื่อ ถึงแม้จะไม่มีเงินเท่าใดก็ยังใจบุญสุนทาน ท่านจึงพูดขึ้นมา "ปานเอ๊ย ! อีก ๔–๕ วันเอ็งทั้งสองลงไปกรุงเทพ ฯ เถอะนะ ถ้าอยากจะรวย ข้าจะบอกให้เอ็งแทงหวย เอ็งจะเอาไหม"

แล้วหลวงพ่อเนียมก็บอกให้แทงหวยตัวหนึ่ง เมื่อไปกรุงเทพ ฯ

ผัวปานเมียปาน กราบขอบพระคุณหลวงพ่อเนียม พร้อมกับรับปากว่าจะเดินทางไปกรุงเทพ ฯ ให้ทันในวันนั้น และจะแทงหวยตัวที่บอก

การเดินทางจากสุพรรณไปกรุงเทพ ฯ สมัยนั้นลำบากมาก เพราะนอกจากไม่มีถนนหนทางแล้ว ทางเรือยังไม่มีเรือกลไฟหรือเรือยนต์สำหรับโดยสารอีก สองผัวเมียจำต้องไปโดยเรือแจว กว่าจะถึงกรุงเทพ ฯ ก็กินเวลาไม่น้อยกว่า ๓-๔ วัน พอไปถึงสองผัวเมียก็แทง หวยตัว ที่หลวง พ่อเนียมบอก ปรากฏว่าถูกได้เงินมาหลายชั่ง เงินสมัยก่อนมีค่ามาก เพียง ๕ สตางค์ซื้ออาหารรับประทานอิ่มได้มื้อหนึ่ง เงินร้อยบาทสมัยโน้นเทียบเงินเรือนหมื่นสมัยนี้ทีเดียว

สองผัวเมียเมื่อรับเงินแล้วรีบกลับมาสุพรรณบุรี ตรงเข้าไปนมัสการหลวงพ่อเนียมด้วยความเคารพนับถือ พร้อมกับถวายเงินสร้างกุฏิให้วัดน้อยหลังหนึ่ง ส่วนเรือขายพลูลำนั้นถวายให้วัดน้อย แล้วเปลี่ยนไปทำการค้าขายอย่างอื่น เพราะมีเงินทุนมากกว่าแต่ก่อน นาน ๆ ก็มาหาหลวงพ่อเนียมเสียครั้งหนึ่ง

❋

ครั้งหนึ่ง ชาวบ้านถิ่นนั้นมาขอหวยท่านบ้าง ท่านบอกให้ แต่บอกว่าต้องรีบไปแทงภายใน ๒-๓ วัน ไม่เช่นนั้นไม่ถูก ชายคนที่มาขอหวยดีใจ แต่บอกว่าที่กรุงเทพ ฯ ไม่มีที่พักและไม่รู้จักกับใคร หลวงพ่อเนียมบอกว่าไม่เป็นไร ไม่มีที่พักให้ไปพัก

พระหลวงพ่อเนียม พิมพ์ปรุหนัง

ที่วัดระฆัง ธนบุรี ชายคนนั้นก็รีบเดินทางไปทันที แต่เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกจึงไปถึงช้า เมื่อเขาไปถึงวัดระฆังพอดีหวยออกเสียแล้ว ตรงตามที่หลวงพ่อเนียมบอกมา เขานึกเสียดายแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงค้างที่วัดระฆังหนึ่งคืน คิดว่าถ้าจะแทงก็คงไม่ถูก จึงไม่ได้แทง แต่ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นหวยออกตามมาอีกเป็นตัวเดิม เขาเห็นแล้วรู้สึกเสียดายเป็นอันมาก คิดไม่ถึงว่าจะออกซ้ำสอง รำพึงแก่ตัวเองว่า โชคไม่ใช่ของเรา ตกบ่ายหวยออกอีกก็คงเชิดตัวเก่าซ้ำอีกเป็งสามครั้ง เขาแทบจะบ้าคลั่งตาย รีบลาพระภิกษุที่วัดระฆังกลับบ้านทันที

ฟังลุงคำเล่ามาถึงตรงนี้ ทำให้หวนคิดถึงเรื่องวัดที่หลวงพ่อเนียมอุปสมบท และเป็นสถานที่ศึกษา วัดระฆังน่าจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตหลวงพ่อเนียมมาก

คุณทองหยด จิตตวีระ อดีต ส.ส. สุพรรณบุรี หลายสมัยบอกว่า หลวงพ่อเนียมส่งบิดาของเขาไปเล่าเรียนหนังสือที่วัดระฆัง คราวนี้ลุงคำเล่าถึงเรื่องหวย ก็บอกว่าหลวงพ่อเนียมให้ไปพักที่วัดระฆังอีก ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น น้ำหนักในการที่จะเชื่อว่า

หลวงพ่อเนียม อุปสมบท และศึกษา เล่าเรียนวิชาความรู้ที่วัดระฆังนั้น น่าจะใกล้ความจริงมากกว่าวัดอื่น

❋ ๑๕. หอมทุเรียน

วันหนึ่ง หลวงพ่อเนียมกำลัง ทำงานอยู่ เอ่ยปากพูดขึ้นมาเฉยๆว่า

"เอ! หอมกลิ่นทุเรียนที่ไหนหนอ อ้อ! อยู่ไกล"

แล้วท่านก็นิ่งไปโดยไม่ได้พูดอะไรอีกต่อไป

พอวันรุ่งขึ้นน้องเมียเถ้าแก่ตุ่น เจ้าของโรงเลื่อยใต้วัดมะนาวเอาทุเรียนมาถวายท่าน ลุงคำซึ่งเป็นเณรเห็นเช่นนั้นก็นึกแปลกใจว่า เหตุไฉนท่านจึงรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้

❋ ๑๖. ผี

ลุงคำ เล่าให้ฟังว่า เรื่อง **ผีมี ผีไม่มี** ผมไม่ค่อยจะสนใจเท่าใดนัก แต่เมื่อประสบด้วยตนเองก็น่าจะเชื่อว่าผีมี ประสบทีไรเป็นสวดมนต์ภาวนาไม่ทัน เมื่อไม่ทันก็นึกถึงหลวงพ่อเนียมเท่านั้นก็หายไปทุกที

หญิงสาวชื่อศรี เกิดรักใคร่ชอบพอกับหนุ่มชื่อ **รอด** พากันไปอยู่กินตามประสาคนรัก แต่บิดามารดาฝ่ายชายไม่ชอบ จึงพยายามพรากคู่ผัวตัวเมียคู่นั้น ฝ่ายชายก็ใจไม่ดี เอาตัวรอดให้สมกับชื่อของตน หลบลี้หนีหน้า ให้ภรรยาของตัวผจญกับมารในท้องที่จะตามมาสนอง เพราะนางศรีมีท้องอ่อนๆ ศรีเมื่อรู้พฤติการณ์ของสามีทอดทิ้ง ก็ใจเด็ดไม่ยอมกลับบ้าน

วันหนึ่งพอพบนายรอดก็เอ่ยปากขอผ้าสักผืนเพื่อเอาไปห่มกันหนาว แต่ที่ไหนได้ศรีผู้มีรักเดียวใจเด็ดเดี่ยว ได้เอาผ้าผืนนั้นไปใต้ต้นไม้ต้นหนึ่งกระทำอัตวินิบาตกรรมตนเองด้วยการผูกคอตาย

ก็น่าจะหมดเรื่องกัน แต่เรื่องไม่หมดเพียงแค่นั้น โดยมีคนมือบอน นายสนกับพรรคพวกนึกสนุกขึ้นมาเอา ก้อนอิฐไป ขว้างศพ นางศรี ขว้างไปตะโกนยั่วเย้าไป เท่านั้นเองแหละวิญญาณของภูตศรีโมโหโกรธาเริ่มทำการอาละวาดนายสน และคนเดินทางที่ผ่านไปมาทางนั้นด้วยวิธีการหลอกต่าง ๆ นายสนคนมือบอนทนไม่ไหวถึงกับหนีไปอยู่ที่บ้านญาติตำบลป่าพฤกษ์ ก็ยังถูกผีนางศรีตามไปรังควานเป็นไข้จนหัวโกร๋น

พระภิกษุ ที่ วัดน้อย นั่งคุยกัน ตอน กลางคืน ผีนางศรีหรือตอนหลังเรียกกันว่า "**อีศรี**" จะมาคอยอาละวาด เอามือกระแทกข้างฝาบ้างหลอกอย่างอื่นบ้าง ร้อนถึงหลวงพ่อเนียมต้องมาช่วยปัดเป่าให้ จึงค่อยทุเลาลง

ที่ท่าวัดน้อย สมัยก่อนตื้นมาก เพราะขณะนั้นยังไม่มีประตูน้ำ ลุงคำทำคืบให้ดูบอกว่าน้ำแห้งขอดไม่เกินศอกหรือคืบ เรือที่ผ่านไปมาไม่สามารถผ่านได้ ต้องติดแห้งคอยน้ำขึ้นจึงจะผ่านไป บางที

ตอนเช้ามืดมีหญิงสาวรูปร่างสวยพริ้งถลก ผ้านุ่งเดิน ลุยน้ำจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้น จากฝั่งโน้นข้ามมาฝั่งนี้อยู่เสมอ จนชาวเรือซึ่งจอดอยู่ที่ท่าวัดเข้าใจผิดหลง คิดว่าพระวัดน้อย เห็นทีจะมั่วกับ สีกาเสียละ กระมัง ต่อเมื่อคุยกับชาวบ้านถิ่นนั้นบอกว่าเป็น **ผี "อีศรี"**

เท่านั้นแหละเรือที่มาถึงท่าวัดน้อยไม่ยอมติดแห้งพยายามเข็นให้เลยวัดน้อยไปให้ได้ หรือไม่เช่นนั้นก็จอดใต้วัดน้อยลงไป ไม่ยอมค้างคืนที่ท่าวัดน้อยเป็นอันขาด

ก็ยังมีผี **"อีปากแหลม"** อีก ลุงคำเล่าว่ามันตายลอยน้ำติดอยู่ที่ท่าวัดน้อย จึงเอาขึ้นฝั่งเพื่อเอาบุญ อีนี่ก็อาละวาดไม่น้อยทีเดียว แม้แต่หลวงพ่อเนียมเองมันก็มักจะมาหยอกล้อ เช่น ตีเสากุฏิบ้าง เกาข้างฝาบ้าง แต่ท่านไม่กลัวพูดออกเป็นเชิงขู่ว่า "อีนี่อาละวาดอีกแล้ว" แล้วมันก็หลบลี้หนีหายไป ไม่ปรากฏตัวให้เห็นอีก ส่วนคนเดินทางไปมานั้นถูกหลอกไม่เว้นแต่ละวัน

ผีเจ๊กอีกศพหนึ่งฝั่งอยู่หลังวัดน้อย วันดีคืนดีศพนั้นจะลุกขึ้นมานั่งโงกเงกหลอกคนเดินทางไปมา บางครั้งผีเจ๊กเดินไปมาท่าน้ำในเวลา ๓–๔ ทุ่ม ลุงคำตอนนั้นเป็นเณร นอนคลุมโปง สั่น สะท้านไปทั้งตัว นึกถึงหลวงพ่อเนียมเท่านั้นมันก็หายไป

ลุงคำเล่าให้ฟังว่า ตอนที่ลุงคำมีอายุได้ ๗๐ กว่านี้ (หลวงพ่อเนียมมรณภาพไปนานแล้วไม่น้อยกว่า ๕๐ ปี) ลุงคำมานอนคนเดียวที่วิหารเก่า

คืนวันหนึ่งปรากฏการณ์แปลกประหลาด มีเด็กเท่าตุ๊กตาตัวเล็กๆ สูงขนาดแค่ฝ่ามือ หล่นลงมาจากเพดานวิหารทางด้านซ้ายมือ ผีเด็กนั้นมองดูหน้าลุงคำแล้ววิ่งวนไปทางข้างหลังอ้อมมาทางด้านขวามือ ลุงคำตกใจสวดมนต์ภาวนา พร้อมๆกันนั้นก็ระลึกถึงหลวงพ่อเนียม ช่วยด้วย ช่วยด้วย ผีเด็กตนนั้นวิ่งมาทางด้านขวามือ ลุงคำเห็นถนัดถนี่ว่า ผีเด็กตนนั้นถลกก้นให้ดูแล้วแวบหายไป

คราวหนึ่ง เป็นครั้งสำคัญที่สุดในชีวิต เกือบทำเอาลุงคำเป็นบ้า ลุงคำเล่าว่า คืนวันหนึ่งดึกสงัดในวิหารนั้นมีแสงสลัว ๆ ด้วยแสงของตะเกียงริ้ว ทันใดนั้นลุงคำได้ยินเสียงดังแกรก....ๆๆๆ พอมองไปที่ผนังวิหารก็พลันเห็นตะเกา (ขอเหล็กของจีนสำหรับเกี่ยวของ) คู่หนึ่ง ไต่จากอกไก่วิหารลงมาตามฝาผนัง

ลุงคำขนลุกชัน รู้สึกว่าขนนั้นยาวออกเป็นคืบ ส่วนตัวลุงคำเองหดเล็กลง และในขณะนั้นเองแสงไฟก็ลุกโพลงขึ้นเหมือนดอกไม้เพลิง แสงเพลิงดวงนั้นค่อย ๆ ลอยสูงขึ้น ๆ ลุงคำแทบสิ้นสติ สวดมนต์ พุทโธ พุทโธ จนไม่เป็นศัพท์ พร้อมๆกันนั้นใจก็ระลึกถึงหลวงพ่อเนียม ขอให้ช่วยด้วย คิดในใจว่า ถ้าขืนกระโดดลุกขึ้นน่ากลัวจะเป็นบ้าแน่ ๆ พยายามสะกดนิ่งอยู่เช่นนั้น จึงยึดมั่นถึงหลวงพ่อเนียมอยู่ตลอดเวลา ลุงคำเล่าให้ฟังด้วยความตื่นเต้นว่า ถ้าไม่ได้นึกถึงหลวงพ่อเนียม กำลังใจอาจไม่มีและไม่แน่ว่าสติจะไม่อยู่กับเนื้อกับตัวเป็นบ้าไปก็ได้

✻ ๑๗. การไปธุดงค์ของพระภิกษุ

การไปธุดงค์ของพระภิกษุวัดน้อย ยังพระพุทธบาทสระบุรี ต้องเดินผ่านป่าซึ่งเต็มไปด้วยสัตว์ร้ายนานาชนิด หลวงพ่อเนียมขณะนั้นชราภาพมากแล้ว ไม่สามารถร่วมไปด้วย พอพระธุดงค์กลับมาถึงวัดท่านก็พูดว่า

"พวกท่านที่ไปธุดงค์ เห็นแก่การหลับนอนมากเกินไป เคราะห์ดีเสือมันไม่ขบหัวเอา"

ด้วยความเป็นจริง พระภิกษุเหล่านั้นไม่ได้เถียงเลยสักคำ ยอมรับสารภาพโดยชื่นตา เพราะต้องใช้เวลาเดินทั้งวัน เมื่อถึงที่พักก็อ่อนเปลี้ย มืดเข้าหน่อยก็อยากจะหลับนอนโดยไม่คิดถึงภัยที่จะมาถึง ไม่มีใครบอกหลวงพ่อ แต่ทำไมหลวงพ่อจึงทราบว่า พระภิกษุ เหล่านั้น เห็น แก่ การ หลับ นอน เป็นเรื่องที่มหัศจรรย์

✻ ๑๘. ลองวิชา

อาจารย์เพ็ง ไม่ใช่พระแต่เป็นฆราวาส เอาช้างมาจากจังหวัดอุทัยธานี อาจารย์เพ็งผู้นี้เก่งในทางเวทมนต์คาถา มาที่วัดน้อย ไม่ทราบว่ามีความประสงค์เช่นใด เมื่อมาถึงอาจารย์เพ็งก็เอาช้างผูกไว้ภายในบริเวณวัด ประชาชนต่างก็มามุงดูช้างเพราะไม่ค่อยจะได้เห็น ตกตอนเย็นต่อหน้าชาวบ้านที่มาอยู่ ณ ที่นั้นอาจารย์เพ็งแสดงอภินิหารให้ชาวบ้านดู ด้วยการเอามีดเหน็บซึ่งลับเสียคมกริบ ถากหน้าแข้งของลุงเพ็งเอง หน้าแข้งไม่เห็นเป็นอะไร เลือดก็ไม่ออก แต่สิ่งที่ออกมาจากหน้าแข้งกลายเป็นเศษไม้

อาจารย์เพ็งเอาเศษไม้ซึ่งถากออกมาจากหน้าแข้งนั้นเอาไปทำการหุงข้าวและทำอาหาร แท้จริงแล้วอาจารย์เพ็งไม่ได้ถากหน้าแข้งของตัวเอง แต่ใช้เวทมนต์คาถากำบัง เอามีดไปถากเสาศาลาวัดน้อย คนซึ่งนั่งอยู่ในที่นั้นไม่สามารถมองเห็น

ลุงคำเล่าต่อไปว่า อาจารย์เพ็งผู้นี้เก่งเอาการอยู่ ขุดหลุมสี่เหลี่ยมผืนผ้าพอตัวคนลงไปนอนได้ อาจารย์เพ็งจะลงไปนอนในหลุมนั้นแล้วเอาดินกลบให้คนข้างบนเอาหอกแทงลงไปตรงๆ ซึ่งคิดว่าต้องถูกร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ปรากฏว่าหาได้ถูกอาจารย์เพ็งไม่ อาจารย์เพ็งสามารถหลบหลีกได้ ทั้งๆที่ไม่มีที่จะให้หลบหลีก

หลวงพ่อเนียมพอทราบว่า อาจารย์เพ็งมาในลักษณะเช่นนั้น ท่านก็รู้ทันทีว่า เป็นการทดลองท้าทายวิชาซึ่งกันและกัน

ท่านนิ่งไปชั่วครู่แล้ว ให้ลูกศิษย์ ไปหากะลามาใบหนึ่ง ว่าคาถาแล้วเอากะลาใบนั้นครอบลงไป ก็ปรากฏว่าช้างของอาจารย์เพ็ง ซึ่งยืนอยู่นั้น หายไปไหนไม่มีใครทราบ อาจารย์เพ็งก็หาไม่พบ นึกรู้ทันทีว่าถูกหลวงพ่อเนียมแก้เผ็ดเข้าให้แล้ว ไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร

อาจารย์เพ็งจึงขึ้นไปคารวะต่อหลวงพ่อเนียม ท่านจึงเปิดกะลา ช้างตัวนั้นก็อยู่ใกล้ๆนั่นเอง ลุงคำบอกว่า หลวงพ่อเนียมท่านบังน่ะ ท่านไม่ได้เอากะลาครอบช้างหรอก

✻ ๑๙. หลวงพ่อปาน มาขอเป็นลูกศิษย์

หลวงพ่อปาน วัดบางนมโค อำเภอเสนา

หลวงพ่อปาน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพระอาจารย์ที่ขึ้นชื่อลือชารูปหนึ่ง ท่านรักที่จะศึกษาเล่าเรียนวิชาวิปัสสนากรรมฐาน พยายามใฝ่หาพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียง และเชี่ยวชาญในทางวิปัสสนากรรมฐานมานาน แต่ก็ไม่สามารถหาได้

วันหนึ่งหลวงพ่อปานถาม **หลวงพ่อสุ่น** ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงพ่อเนียมว่า ที่ไหนมีพระอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในทางวิปัสสนากรรมฐาน

หลวงพ่อสุ่นบอกว่า **หลวงพ่อเนียม วัดน้อย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี** เป็นพระที่มีความสามารถในทางวิปัสสนากรรมฐานเป็นเยี่ยมองค์หนึ่ง หากใคร่จะศึกษาจริงๆก็ควรเดินทางไปหาหลวงพ่อเนียม

หลวงพ่อปานได้ฟังเช่นนั้นก็ครุ่นคิดว่า จะต้องเดินทางมาหาหลวงพ่อเนียม วัดน้อย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ให้จงได้

การเดินทางสมัยนั้นลำบากลำบนมาก เพราะการสัญจรไปมาทางบกไม่มี ต้องอาศัยเดินเรือทางน้ำ สมัยนั้นเรือยนต์หรือเรือกลไฟ สำหรับรับคนโดยสารก็ไม่มีเสียด้วย หลวงพ่อปานพิจารณาแล้วเดินทางโดยทางบกจะสะดวกกว่า ดังนั้น หลวงพ่อปานจึงใช้วิธีธุดงค์ไปทางบก เดินลัดทุ่งนาและป่าพง พอใกล้ค่ำที่ไหนก็ปักกลดที่นั่น ตอนเช้าชาวบ้านเอาภัตตาหารมาถวาย ก็ถามทางเดินไปจังหวัดสุพรรณบุรี พอฉันเช้าเสร็จเดินทางต่อมาจนเข้าเขตอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ยินได้ฟังชาวบ้านร่ำลือกันถึงหลวงพ่อเนียมว่า เก่งมาก นึกดีใจว่า สมตามความปรารถนาแล้ว ที่อุตส่าห์บากบั่นเดินทางมาด้วยหนทางอันไกล

จากการถามชาวบ้านจนได้ความว่า วัดน้อย

อยู่ตรงไหนแล้ว หลวงพ่อปานก็เดินเข้าไปในวัด เห็นพระภิกษุแก่รูปหนึ่งสังขารร่วงโรย แต่งกายไม่เป็นเรื่อง นุ่งผ้าอาบน้ำแบบลอยชาย ไม่มีรัดประคดเอวคาด มีอังสะคล้องคออยู่ตัวหนึ่ง สีของผ้าอาบและอังสะนั้นคร้ำคุ่นจนจะกลายเป็นสีดำอยู่แล้ว เดินอยู่รอบๆวัด มีสุนัขวิ่งตามเป็นฝูง

หลวงพ่อปานเมื่อเข้ามาในบริเวณวัด ก็พิจารณาดูว่าภิกษุรูปนี้จะใช่ หลวงพ่อเนียม หรือ ไม่หนอ จะใช่หรือไม่ใช่ก็ไม่สำคัญ ในฐานะเป็นผู้มาจากต่างถิ่นก็ควรจะได้ทำการคารวะไว้ก่อน แล้วหลวงพ่อปานก็เดินตรงไปยังหลวงพ่อเนียม ซึ่งกำลังสาละวนอยู่กับสุนัขที่ล้อมหน้าล้อมหลัง พอไปถึงหลวงพ่อปานก็วางกลด วางย่าม พร้อมกับถอดรองเท้าออก ก้มลงกราบหลวงพ่อเนียม แทนที่หลวงพ่อเนียมจะยกมือไหว้ ตอบท่าน กลับจ้อง หน้าหลวงพ่อปานเป๋ง พร้อมกับพูดออกมาว่า

"มึงมาจากไหนวะ มึงมากราบกูทำไม"

หลวงพ่อปานตอบว่า "เกล้ากระผมมาจากเมืองกรุงเก่าขอรับ กระผมมานมัสการหลวงพ่อเพื่อเรียนพระกรรมฐาน"

เท่านั้นเอง หลวงพ่อเนียมเป็นเดือดเป็นแค้นยิ่งนัก กล่าวผรุสวาจาออกมาทันที

"กรรมฐานโคตรพ่อ โคตรแม่ มึงมีที่ไหน กูไม่มีกรรมฐาน คนบ้านนี้เขาหาว่ากูบ้า กูเป็นบ้า กูพูดกับหมูพูดกับหมา กูกินข้าวกับหมูกับหมาได้ มึงจะมาเรียนกรรมฐานกับกูยังไง กูไม่รู้กรรมฐานมันเป็นยังไง"

แล้วก็ออกปากขับไล่ไสส่งให้ หลวงพ่อปานเลิกคิดที่จะเรียนวิปัสสนากรรมฐาน รีบกลับไปวัดบางนมโค อยุธยา เสียเถอะ

หลวงพ่อปานทนนั่งฟังตาปริบ ๆ คิดว่า เอ! นี่เราจะถูกลองดีหรืออย่างไรก็ไม่รู้ ไหน ๆ ก็มาถึงแล้ว กลับก็เสียเชิงชาย

แล้วหลวงพ่อปานก็หยิบกลด ย่าม ถอยออกมาก่อนเดินดุ่มไปหาพระที่วัดน้อย บอกความประสงค์ให้พระภิกษุเหล่านั้นฟังแล้ว ขออาศัยนอน ด้วยพร้อมกับเอ่ยปากถามพระรูปนั้นว่า พระแก่ ๆ องค์นั้นชื่ออะไร ได้รับตอบว่า

นั่นแหละหลวงพ่อเนียมหละ

พอหลวงพ่อปานทราบว่า พระที่ท่านเข้าไปกราบนั้นคือ **หลวงพ่อเนียม** ก็ยิ่งมีความสนใจมากขึ้น

ท่านคิดในใจว่า "ดีละ ในเมื่อมาพบหลวงพ่อเนียมก็จะต้องเรียนให้ได้ เอาซิ มาพบคนดีตามคำพูดของหลวงพ่อสุ่นเข้าแล้ว" เมื่อพบอย่างนี้แล้วจะถอยหลังเห็นทีจะไม่มีเป็นแน่ จะต้องพยายามอีก ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

รุ่งขึ้นเช้า หลวงพ่อปานก็เข้าไปหาหลวงพ่อเนียมอีก เพราะพระภิกษุที่วัดน้อยบอกว่า การเข้าหาหลวงพ่อเนียมตอนเช้าๆ บางทีจะค่อยยังชั่วบ้าง ถ้าหากเป็นตอนเย็นแดดแข็งหรือแดดจัด ดีไม่ดีท่านตวาดเอาง่าย ๆ

ขณะนั้นหลวงพ่อเนียมกำลังนั่งฉันภัตตาหารอยู่บนโต๊ะ ๒ ชั้นแต่เพียงองค์เดียว ชั้นล่างตัวใหญ่ ชั้นบนตัวย่อมหน่อย บนโต๊ะชั้นล่างเต็มไปด้วยสุนัขและแมว

ท่านฉันคำบ้อน ให้สุนัข ตัวโน้นคำ ตัว นี้คำ บางทีก็บ้อนให้แมว แล้วท่านก็คุยกับแมวและสุนัข

หลวง พ่อ ปาน คลาน เข้า ไป กราบ ท่าน หลวงพ่อ เนียม ชำเลือง เห็น หลวง พ่อ ปานเข้า ท่านก็ด่าเอาอย่างสาดเสียเทเสียอีก ท่านบอกว่า ท่านไม่ยอมสอน ท่านไม่รู้จักกรรมฐาน ไม่เพียง เท่านั้น ยังด่าโคตรพ่อโคตรแม่เสียอีก

หลวงพ่อปานทำหน้าเลิกลั่ก หันหน้ามามอง หน้าพระพี่เลี้ยงที่ไปอาศัยกุฏินอนเมื่อคืนนี้ พระภิกษุรูปนั้นพยักหน้าขอให้ถอยออกมาก่อน พรุ่งนี้ ค่อยเข้าไปหาใหม่

อย่างว่าแหละ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความ สำเร็จอยู่ที่นั่น พอรุ่งขึ้นหลวงพ่อปานก็คลานเข้าไป หาหลวงพ่อเนียมอีก เช่นเดียวกับวันก่อนๆ หลวง พ่อเนียมก่นพ่อล่อแม่หลวงพ่อปานอีกเช่นเคย แต่ หลวงพ่อปานหาได้ยอมท้อถอยไม่ คิดว่าครั้งนี้เป็น ครั้งที่ ๓ แล้วจะต้องพยายามอย่างที่สุด ได้ไม่ได้ก็ ให้รู้กันคราวนี้ จึงพูดขึ้นเป็นเชิงน้อยใจว่า

"ถ้าไม่ได้เรียนก็ขอยอมตายที่นี่ จะไม่ กลับไปอยุธยาเด็ดขาด"

โดนเข้าคำนี้หลวงพ่อเนียมนิ่งอึ้ง และ นั่งนิ่งจ้องมองหน้าหลวงพ่อปานเป็งอยู่นานโดยไม่ พูดจาว่าอะไร หลวงพ่อปานก็หมอบราบอยู่แทบเท้า ของท่าน สุนัขเลียหูตามความพอใจของมัน รำพึง ในใจว่า **"ไอ้หัวเรากับลิ้นหมา มันก็คล้ายกัน"**

หลวงพ่อเนียมจ้องหน้าหลวงพ่อปานอยู่นาน แล้วพูดออกมาอีกว่า

"ไอ้...กะแม่ ไอ้พวกเมืองกรุงเก่านี่นะ ดื้อด้าน เหลือทน โคตรแม่มันดื้อด้านมาก ด่าเท่าไหร่ก็ไม่เจ็บ ด่า เท่าไหร่ก็ไม่ช้ำ เอา! มันอยากเรียนก็เรียนซีวะ ในเมื่อ ชาวบ้านเขาหาว่ากูบ้า แล้วมึงเรียนกับกูมึงเป็นคนบ้า ต่อ ไปมึงจะต้องบ้าอย่างกูนะ ถ้ามึงเรียนกับกู"

หลวงพ่อปานใจชื้นขึ้นเป็นกอง ตอบสวน พั่นออกไปว่า **"บ้าก็บ้าครับ ผมยอมบ้า ถ้าผม ไม่อยากบ้าก็ไม่มาหาหลวงพ่อ นี่ผมได้ข่าว หลวงพ่อแล้วผมอยากบ้าอย่างหลวงพ่อขอรับ"**

พอหลวงพ่อปานพูดจบก็ได้ยินเสียงหลวงพ่อ เนียมหัวเราะดังลั่นพร้อมกับพูดว่า "เออ! เออกู อยากหาคนอยากบ้ามานานแล้ว หาไม่ได้ นี่กูบ้า คนเดียวมานาน ต่อไปนี้กูมีเพื่อนบ้าละโว้ย"

แล้วหลวงพ่อเนียมบอกว่าคืนนี้เวลา ๒ ทุ่ม ให้ไปหาท่านที่กุฏิ ขอให้นุ่งสบงและห่มจีวรพร้อม กับพาดสังฆาฏิให้เรียบร้อยแล้วเข้าไปหาในกุฏิ เวลา กลางวันเรียนกรรมฐานกันไม่ได้ เขาเรียนกันเวลา กลางคืน มันเงียบสงัดดี

อารมณ์ของหลวงพ่อเนียมดีขึ้นกว่า แต่ก่อน มาก ทำให้หลวงพ่อปานใจชื้นและพองโตขึ้นอีก เป็นกอง พอตกคืนนั้นเวลา ๒ ทุ่มหลวงพ่อปาน ครองจีวร พาดสังฆาฏิเรียบร้อยเข้าไปหาหลวงพ่อ เนียมในกุฏิ

พอไปเห็นรูปร่างหลวงพ่อเนียมเข้า หลวงพ่อปานถึงกับตกตะลึง เพราะ**รูปร่างของหลวงพ่อ เนียมผิดแผกแตกต่างกว่าที่ตอนกลางวันมาก ผิว ซึ่งดำ ปราศ จากราศี และผอม เกร็ง ซูบ ซีด ไม่มี สบงจีวรที่ครองเหลืองอร่าม ร่างกายอุดมสมบูรณ์**

ผิวพรรณผ่องใส หน้าตาอิ่มเอิบ สวยงามอร่ามเรืองอย่างบอกไม่ถูก

หลวงพ่อปานก้มลงกราบ ๓ ครั้งแล้วก็นั่งจ้องหน้าหลวงพ่อเนียมตาแทบไม่กระพริบอย่างงุนงง

หลวงพ่อเนียมนั่งเฉยๆ ได้แต่ยิ้มแล้วพูดขึ้นอย่างสุภาพว่า "**แปลกใจหรือคุณ**"

หลวงพ่อปาน ก็ยกมือขึ้นนมัสการพร้อมกับตอบว่า "แปลกใจขอรับ รูปร่างของหลวงพ่อไม่เหมือนกับเมื่อตอนกลางวัน"

หลวงพ่อเนียมพูดเนิบ ๆ ชัดถ้อยชัดคำอีกว่า "รูปร่างเป็นอนัตตา หาอนิจจังไม่เที่ยง มันจะดำหรือจะขาวห้ามไม่ได้ จะผอมหรืออ้วนก็ห้ามไม่ได้ ทั้งไม่มีอะไรจะห้ามได้เลย ดั่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า **โลกเป็นอนิจจัง**"

จากข้อสันนิษฐานข้างต้นนั้น หลวงพ่อเนียมคงจะทดลองความมานะพยายามของหลวงพ่อปานว่า จะมีความอดทนสักเพียงใด จึงแสร้งกระทำดังได้กล่าวมาแล้ว เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความตั้งใจจริงก็เริ่ม ให้การศึกษาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นไป

หลวงพ่อปานเล่าให้ลูกศิษย์ (*ฤาษีลิงดำ*) ฟังว่า ท่านอธิบายได้ไพเราะจับใจและฟังง่าย พูดได้ซึ้งใจทุกอย่าง สอนได้ดีมาก พอสอนเสร็จแล้วให้หลวงพ่อปานมาพักที่กุฏิอีกหลังหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้กับกุฏิของท่าน เวลาทำกรรมฐานตอนกลางคืนหลวงพ่อปานวางอารมณ์ผิด หลวงพ่อเนียมจะร้องบอกไปทันที "คุณปานเอ๊ย คุณปาน นั่นคุณวางอารมณ์ผิดแล้ว ให้ตั้งอารมณ์เสียใหม่จึงจะใช้ได้"

หลวงพ่อปานท่านบอกว่า หลวงพ่อเนียมท่านมีเจโตปริยญาณแจ่มใสมาก

หลวงพ่อปานพยายามเรียน วิปัสสนา กรรมฐานอยู่กับหลวงพ่อเนียมได้ ๓ เดือน จนได้รับความรู้ความชำนาญพอตัว จึงนมัสการลาหลวงพ่อเนียมกลับไปวัดบางนมโค อยุธยาตามเดิม

ก่อนหลวงพ่อปานจะกลับ หลวงพ่อเนียมบอกกับหลวงพ่อปานว่า ถ้าท่านมรณภาพ *หลวงพ่อโหน่ง วัดคลองมะดัน อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี* **มีความสามารถที่จะแทนตัวของท่านได้ เพราะเป็นลูกศิษย์ของท่านเอง**

※ ๒๐. แมวไปเกิดเป็นคน

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ **หลวงพ่อปาน** เล่าให้ศิษย์ของท่าน "**ฤาษีลิงดำ**" ฟังว่า วันหนึ่งที่หลวงพ่อเนียมนั่งฉันข้าวอยู่นั้น ท่านหัวเราะก๊ก ๆ ออกมาเฉย ๆ พร้อมกับพูดถึงแมวของท่านตัวชื่อ "**อีไฝ**" (เพราะมันมีไฝที่ปาก) ว่า

"อีไฝของข้ามันดีเว้ย มันไปเกิดเป็นคนที่ตลาดโควัง (*ที่ถูกตลาดคอวัง*) บ้านอยู่หัวตลาดโควัง (คอวัง) พ่อมันชื่อนั่น แม่มันชื่อนั่น"

พระซึ่งกำลังฉันข้าวใกล้ ๆ กับท่านก็จำเอาไว้ จวบจนกระทั่งเวลาผ่านพ้นไปหนึ่งปี พระภิกษุสองรูปที่สงสัยก็พากันไปที่ตลาดคอวัง

ตลาดคอวัง เป็นตลาดค้าขายเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง อยู่ริมแม่น้ำท่าจีน อยู่ใต้ลงไปจากวัดน้อยโดยทางน้ำประมาณ ๑๐ กิโลเมตร อยู่ในอำเภอบางปลาม้า สุพรรณบุรี เช่นเดียวกันกับวัดน้อย

พระภิกษุสองรูปผู้ต้องการพิสูจน์ค้นหาความจริง เมื่อไปถึงตลาดคอวัง ภิกษุสองรูปถามชื่อสองคนผัวเมียตามที่หลวงพ่อเนียมเอ่ยจริงหรือไม่ ชาวตลาดคอวังตอบว่ามี บ้านอยู่ตรงนั้นตรงนี้

ภิกษุสองรูปนั้นถามต่อไปอีกว่า สองผัวเมียนั้นคลอดบุตรีมาใช่หรือไม่ เขาตอบว่าใช่ สองภิกษุนั้นรบเร้าถามต่อไปอีกว่า ได้สังเกตดูหรือเปล่าว่าเด็กผู้หญิงคนนั้นมีไฝที่ริมฝีปากหรือเปล่า ก็ได้รับตอบว่ามีอีก พระทั้งสองรูปจึงขอให้เขาพาไปหาสองผัวเมียภรรยาคู่นั้น

เมื่อมัคคุเทศก์นำสองพระภิกษุไปถึงบ้านสองผัวเมียคู่นั้น ถามพระภิกษุทั้งสองรูปนั้นว่ามีอะไรหรือ พระทั้งสองรูปนั้นเริ่มมุสาทันทีว่า หลวงพ่อเนียมท่านใช้ให้มาบอกว่า แมวของท่านชื่อไฝเพราะมีไฝที่ปากตายไป แล้วมาเกิดเป็นลูกผู้หญิงที่บ้านนี้ ท่านบอกชื่อพ่อแม่มาด้วย ไม่ทราบว่าจริงเพียงใด

สองสามีภรรยาดีใจพร้อมกับตอบว่า เป็นความจริง พระภิกษุสองรูปก็บอกต่อไปว่า ถ้าเด็กคนนี้มีอายุครบ ๓ เดือน เมื่อไหร่ ให้นำเอาเด็กนั้นไปถวายหลวงพ่อเนียม เพื่อเป็นสิริมงคล

พอครบ ๓ เดือน บิดามารดาทั้งสองก็นำเด็กหญิงบุตรของตนไปหาหลวงพ่อเนียมที่วัดน้อย พอไปถึงก็เอาเด็กนั้นประเคนลงที่เท้าของท่าน หลวงพ่อเนียมตกใจ

หลวงพ่อปานท่านเล่าให้ฟังว่า หลวงพ่อเนียมท่านทำท่าตกใจไปอย่างนั้นเอง แล้วถามว่า

"เอ๊ะ ! มันยังไงกันหว่า มาถึงก็มายกเด็กมาวางที่ขาข้า"

สามีภรรยาทั้งคู่ก็ตอบว่า อ้าว! ก็ลูกของหลวงพ่อยังไงล่ะ แมวชื่อไฝของหลวงพ่อที่ตายมันไปเกิดเป็นลูกสาวของฉัน มีไฝที่ปาก ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะมีพระสองรูปไปหาที่บ้านพูดถูกต้องทุกอย่างเมื่อ ๓ เดือนก่อน

หลวงพ่อเนียมถามว่า รู้จักพระสองรูปนั้นไหม สองสามีภรรยาตอบว่า เห็นหน้าจำได้

หลวงพ่อเนียมจึงสั่งให้พระรูปหนึ่งเรียกพระทั้งวัดมาให้หมด ปรากฏว่าไม่มีพระสองรูปอยู่ในที่นั้น หลวงพ่อเนียมบอกให้พระรูปหนึ่งไปตาม

"โน่น ! มันหนีไปหลังวัดโน่น ไปตามมา"

พระรูปนั้นก็ไปตามพบพระภิกษุสองรูปอยู่หลังวัดจริง ๆ พอไปถึงพระทั้งสองรู้เรื่องราวแล้วว่า ตัวทำอะไรผิดไว้บ้าง บอกกับพระที่ไปตามว่ากลับไปเถอะ ท่านจะไปธุระและจะนอนค้างที่วัดลานคา ซึ่งอยู่ใต้วัดน้อยลงไปอีกเล็กน้อย พระรูปที่ไปตามกลับมาถึงหลวงพ่อเนียมโกหกหลวงพ่ออีกว่า

"ไม่พบขอรับ"

หลวงพ่อเนียมพูดสวนออกไปว่า

"จะพบอย่างไร ก็พระสององค์นั้นสั่งไว้ว่าไม่พบใช่ไหมเล่า"

พระรูปนั้นจำต้องยอมรับสารภาพโดยดุษณีภาพ

❋ ๒๑ ทายใจอาจารย์ วัดพะเนียงแตก

ดังได้กล่าวมาแล้วตอนต้น ถึงผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในทางวิปัสสนากรรมฐาน จนเกิด เจโต

ปริญญาณ (รู้กำหนดใจผู้อื่น) แล้ว เชื่อว่า หลวงพ่อเนียมเป็นผู้หนึ่งที่มีความสามารถในด้านนี้

หลวงพ่อปานได้เล่าเรื่องนี้ให้แก่ศิษย์ของท่านฟังอีกว่า **อาจารย์แสง วัดพะเนียงแตก จังหวัดนครปฐม** มีชื่อเสียงในการแสดงพระธรรมเทศนามาก ไม่เพียงเท่านั้น ผู้ใดที่มาขอลาสิกขาจะขอฤกษ์อะไรเท่านั้น เช่น ต้องการร่ำรวย เจ้าชู้ เป็นนักเลง หรือเมตตามหานิยม บางคนบอกว่าอยากมีเมียมาก พอรดน้ำเพียงวัน ๒ วันเท่านั้นก็ได้เมียจริง ๆ

หลวงพ่อปานบอกว่า หลวงพ่อเนียมไปเทศน์กับอาจารย์แสงอยู่เสมอ ๆ ถูกอาจารย์แสงไล่เกือบตายทุกที หลวงพ่อเนียมบอกเหนื่อยมาก เพราะแก่มากแล้ว ส่วนอาจารย์แสงนั้นยังหนุ่มอยู่

จะอย่างไรก็ดีอาจารย์แสงก็ไล่หลวงพ่อเนียมไม่จนสักที

วันหนึ่งมีคนอาราธนาหลวงพ่อเนียมกับอาจารย์แสงไปเทศน์ที่วัดลาดหอย อยู่ใกล้ ๆ กับปากคลองบางยี่หน อำเภอบางปลาม้า

วันนั้นอาจารย์แสงไปถึงก่อน ชาวบ้านเอาหมากพลู บุหรี่ และ น้ำชา ถวายอาจารย์แสงแล้วคุยกันเป็นที่สนุกครื้นเครง ฮาครืน ๆ อยู่ทางด้านท้ายอาสน์สงฆ์ เพราะอาจารย์แสงเป็นผู้ที่คุยเก่ง

หลวงพ่อเนียมไปถึงทางหัวอาสน์สงฆ์ ไม่มีใครสนใจกับหลวงพ่อเนียมเท่าใดนัก เพราะท่านคุยไม่ค่อยเก่ง

พอไปถึงหลวงพ่อเนียม ก็นอนฟัง เขาคุยกันลีลาการคุยของอาจารย์แสงมีมุขเด็ด ๆ คุยไปคุยมาอาจารย์แสงก็ขึ้นเสียงดังออกมาว่า หลวงพ่อเนียมวัดน้อยนะหรือ คุยโวว่ารู้ใจคนโน้นคนนี้ ดูจะเป็นการอวดอุตริมนุษยธรรม ขาดความเป็นพระเสียแล้ว ถ้าเก่งจริง ก็ขอให้บอกหน่อยซิว่า ขณะนี้ผมมีความในใจอย่างไร

หลวงพ่อเนียมได้ยินได้ฟังเช่นนั้น นึกในใจว่านิ่งไม่ได้เสียแล้ว ประมาทกันเกินไป เก่งบนธรรมาสน์ไม่พอ ยังจะมาท้าตีท้าต่อยกันใต้ธรรมาสน์อีก เห็นทีจะปล่อยทิ้งไว้ไม่ได้ จะต้องลองดีดูสักหน่อย

หลวงพ่อเนียมจึงลุกขึ้น แล้วกวักมือเรียกอาจารย์แสงให้เข้าไปหา อาจารย์แสงก็เดินยิ้มเข้าไปหา เพราะคำพูดกระทบกระเทียบของตนได้ผลสมหวัง

ชาวบ้านเหล่านั้นก็ตามมาด้วย

เมื่ออาจารย์แสงนั่งลงแล้ว หลวงพ่อเนียมพูดขึ้นว่า **ท่านอาจารย์ต้องการจะรู้เรื่องอะไรก็ขอให้ถามมา แล้วฉันจะบอกให้ว่าใช่หรือไม่ใช่ ขอแต่เพียงว่าอย่าโกหกกันก็แล้วกัน**

อาจารย์แสงทำเป็นยิ้มเยาะแล้ว พูดออกมาว่า "หลวงพ่อ ถามปัญหาง่าย ๆ เถอะนะ ปัญหายากๆ อย่าเอาเลย เดี๋ยวหลวงพ่อจะตอบไม่ได้"

ถูกยั่วเช่นนั้น หลวงพ่อเนียมก็ยังทำใจเย็นไว้ ตอบว่า "ยากหรือง่ายไม่เป็นปัญหา ถามได้เลย"

อาจารย์แสงก็ถามว่า "หลวงพ่อรู้ไหมว่าขณะนี้ผมมีความสุข หรือมีความทุกข์ ขอให้หลวงพ่อบอกมาได้เลย"

"คนอย่างท่านจะหาความสุขที่ไหน ขณะนี้กำลัง

สร้างโบสถ์ ท่านขอยืมเรือมาดสี่แจวของชาวบ้านเขามาใช้ ถูกขโมยมันลักไปใช่ไหมเล่า เรือมาดลำนี้เขาเพิ่งซื้อมาใหม่ ๆ ในราคา ๔๐๐ บาท ใช่ไหม ขณะนี้ท่านเทศน์หาเงินใช้หนี้เขาไม่หมดสักที ก็การเทศน์เดี๋ยวนี้ใครเทศน์ได้ครั้งละ ๒๐ บาท ก็เฮงเต็มทีแล้ว อย่างดีที่สุด ๕–๖ บาท ก็นับว่าดีแล้ว โดยปรกติกัณฑ์หนึ่งได้ในราวห้าสลึงถึงสองบาท ดีไม่ดีไม่ถึงบาทเสียก็มีบ่อยครั้ง แล้วจะเอาเงินไปชดใช้หนี้เขาหมดได้อย่างไร เป็นความจริงไหม ขอให้ตอบมาตรง ๆ อย่าบิดเบี้ยวเป็นอันขาด"

หลวงพ่อเนียมตอบโพล่งออกมา โดยไม่ต้องคิดอะไร

อาจารย์แสงพอได้ยินหลวงพ่อเนียมพูดเช่นนั้น หน้าถอดสีทันที เพราะเป็นเรื่องจริง ไม่รู้ว่าจะปฏิเสธอย่างไร จึงสารภาพว่า

จริงตามที่หลวงพ่อเนียมพูด

ตอนนี้ อาจารย์ แสง เสียงอ่อย ลงไป ถนัด ใจ พูดกับหลวงพ่อเนียมว่า แล้วจะทำอย่างไรเล่า ผมจึงจะใช้หนี้เขาหมด ช่วยออกความคิดให้ผมด้วย

หลวงพ่อเนียมพูดเป็นเชิงดุว่า "เอ ! อาจารย์แสงนี่ช่างโง่เสียเหลือเกิน ทำอย่างงี้ซิ เมื่อท่านกลับไปวัดแล้ว บอกกับชาวบ้านเขาตรง ๆ เลยว่า ขณะนี้ขอยืมเรือมาด สี่แจวของคนใกล้ วัดเขาไปขนอิฐขนทรายเพื่อมาสร้างโบสถ์ ถูกขโมยมันลักไป ขณะนี้จะเทศน์หาเงินใช้หนี้ก็ไม่พอ รวบรวมเงินมาได้ เพียง ๘๐ บาท เท่า นั้น ใช่ ไหม อาจารย์ แสง ตอนนี้ท่านมีเงิน อยู่ในย่าม เพียง ๘๐ บาท เท่านั้น ใช่หรือไม่

"ใช่ครับ" ตอนนี้อาจารย์แสงพนมมือแต้ไม่เบ่งเหมือนตอนต้น ๆ

"ถ้ายังงั้น เมื่อถึงวันพระให้อาจารย์แสงประกาศกับชาวบ้านว่า เทศน์เก็บเงินรวบรวมไว้ได้ ๘๐ บาท จะใช้เป็นค่าเรือมาดที่หายก็ไม่พอ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายได้ช่วยกัน คนละเล็กละน้อย ตามกำลังศรัทธาก็จะเป็นการดี ขอให้บอกเท่านี้แหละ ไม่ต้องพูดอะไรมาก ท่านจะได้เงินบริจาคจากชาวบ้านถึง ๘๐๐ บาท เกินกว่าอีก ๔๐๐ บาทเสียอีก"

อาจารย์ แสงถึงกับ กราบหลวง พ่อเนียมด้วยความคารวะ ไม่มีแสดงอาการเย่อหยิ่งแต่ประการใด ทั้งนี้ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่า อาจารย์แสงก็เป็นพระที่มีจิตใจสูง และบริสุทธิ์ผู้หนึ่ง ดังที่เราเรียกกันสมัยนี้ว่า น้ำใจนักกีฬารู้จักแพ้รู้จักชนะ

หลวง พ่อ เนียม เล่าให้ หลวง พ่อ ปาน ฟังว่า วันนั้นเทศน์สบายจัง อาจารย์แสงไม่ได้ไล่ภูมิท่านเลย

พออาจารย์แสงกลับไปถึงวัดพะเนียงแตก ก็ประกาศให้ชาวบ้านรู้ถึงความจำเป็นตามที่หลวงพ่อเนียมแนะนำมา ชาวบ้านพอรู้ความเป็นจริงเช่นนั้น ต่างก็เห็นใจ พอถึงวันพระชาวบ้านต่างก็เฮโลกันเอาเงินมาติดกัณฑ์เทศน์

เป็นความจริงเงินที่ชาวบ้านติดกัณฑ์เทศน์ในวันนั้นได้ ๘๐๐ บาทจริง ๆ ไม่ขาดไม่เกิน

อาจารย์แสงถึงกับน้ำตาไหล นั่งเรือมากราบหลวงพ่อเนียมถึงวัดน้อย (วัดพะเนียงแตกกับวัดน้อย ห่างกันไม่น้อยกว่า ๔๐–๕๐ กิโลเมตร เดินทางโดยเรือแจวสมัยก่อนอย่างน้อยๆ ก็ต้องกินเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งหรือสองวันทีเดียว)

※ ๒๒. คาถางูกัด

หลวงพ่อเนียม เล่าเรื่องงูกัดให้หลวงพ่อปานฟังอีกว่า คืนวันหนึ่งเดินอยู่กลางลานวัด บังเอิญไปเหยียบเอางูเข้า งูเห่าเสียด้วยซิ มันตกใจแล้วแว้งขบเอา ท่านกลับมากุฏิของท่าน นั่งท่องมนต์คาถาแล้วก็เป่า ๆ ๆ ชั่วพักเดียวก็หาย

หลวง พ่อปาน อยากจะ ได้คาถา แก้พิษ งูเห่า จึงเอ่ยปากถามหลวงพ่อเนียมว่า คาถาอะไรแก้พิษงูเห่าได้ หลวงพ่อเนียมตอบว่า โอ๊ย! เยอะแยะไปใน **เจ็ดตำนาน** ทั้งหัวมันใช้ได้ทั้งนั้นแหละ จะเลือกเอาตรงไหนก็ได้

หลวงพ่อปานบอกว่าหมดท่าเลย ท่านเล่นท่องเจ็ดตำนานทั้งเล่ม จะเอาตรงไหนก็ได้

※ ๒๓. ผีจะเอาชีวิตคน

หลวงพ่อเนียมเล่าเรื่องสนุก ๆ และขำให้หลวงพ่อปานฟังอีกว่า ผีตนหนึ่งอาละวาดหนัก มันจะมาเอาชีวิตคนแถววัดน้อย ๒๐๐ คน หลวงพ่อเนียมบอกว่ายอมให้ไม่ได้ ไม่ยอมให้มันฆ่ามนุษย์ตั้ง ๒๐๐ คน ถ้ามันเอาชีวิตคนไปก็แย่นะซี หมู่บ้านวัดน้อยต้องร้างเป็นแน่ แล้วต่อไปจะไปขอภัตตาหารใครกันเล่า หลวงพ่อเนียมคุยติดตลกหน่อย ๆ ว่า

"ข้าไม่ยอมให้มัน มันโกรธข้าแฮะ ข้าจะไปไหนก็ตาม มันถือไม้แหลมอันหนึ่งตามไป"

ไม่ว่ากลางวันและกลางคืน หลวงพ่อเนียมไม่ยอมเผลอตัว แต่วันหนึ่งหลวงพ่อเนียมเข้าส้วม ผีตนนั้นเอาไม้แหลมแทงขึ้นไปใต้ส้วม ถูกท้องอย่างจัง อุจจาระออกมาจนเกือบจะหมดท้อง หมดแรง เวลาออกจากส้วมต้องใช้ไม้เท้ายันมาจนกระทั่งถึงกุฏิ ต้องนอนแผ่หลาว่ามนต์คาถาเป่าตัวเอง อยู่ตั้งครึ่งวัน จึงมีกำลังขึ้นมาตามปรกติ

พระหลวงพ่อเนียม พิมพ์เศียรโล้น
วัดรอเจริญ

หลวงพ่อปานถามว่า หลวงพ่อใช้คาถาอะไรครับ หลวงพ่อเนียมก็ตอบอย่างเดิมอีกว่า **เจ็ดตำนาน** นั่นแหละ บทไหนก็ได้ ชอบบทไหนเอาบทนั้น เป่าส่งไปเถอะ หายเองแหละ หลวงพ่อปานถึงกับสั่นศีรษะ

หลวงพ่อปานเรียนวิปัสสนากรรมฐาน กับหลวงพ่อเนียมได้ ๓ เดือน ก็ลา กลับไป จำพรรษา ยังวัด บางนมโค อยุธยา ตามเดิม ก่อนกลับหลวงพ่อเนียมพูดว่า

"ปานเอ๊ย เอ็งมันปรารถนาพุทธภูมินะ จะหวังอรหัตในชาตินี้ไม่ได้ แต่ว่าทำไปเถอะ เพื่อบารมีของเอ็งจะได้เต็ม"

การสร้างมงคลวัตถุ

การสร้างมงคลวัตถุของหลวงพ่อเนียม มีอยู่ ๒–๓ อย่าง คือพระเครื่อง ลูกอม และตะกรุด

สองประเภทหลัง ผู้เขียนไม่สันทัด จึงงดเว้นไม่ขอกล่าว เพราะเหตุว่าเห็นน้อย รู้น้อย จะนำมากล่าวไว้ย่อมไม่เหมาะสม เป็นการเดาสุ่มมากกว่า ไม่เกิดผลดีแก่ท่านที่สนใจ อันเป็นการอวดความเก่งของตัวเองอย่างไม่เข้าเรื่องด้วย จึงจำต้องของดไม่กล่าวถึง จะกล่าวเฉพาะพระเครื่องเท่านั้น

หลวงพ่อเนียม สร้าง พระ เครื่อง รุ่นแรกเป็น**พระเนื้อดิน** ลุงคำเล่าให้ฟังว่าแกเองก็ไม่เคยเห็น ทราบจากปู่มอญเล่าให้ฟัง ต่อมามีการซ้อมรบทหาร ทหารเหล่านั้นตามลายแทงมาเอาไปหมด เท็จจริงประการใดไม่ทราบ

ส่วนการสร้างพระ เครื่อง เนื้อชิน ตะกั่ว ผสมปรอทนั้น พิมพ์ต่างๆซึ่งแพร่หลายและเป็นที่รู้จักกัน คือ **พิมพ์เศียรโล้น เศียรแหลม พระเจ้าห้าพระองค์ ปรุหนัง** และ **พิมพ์นาคปรก** นั้นสร้างมาก่อน ลุงคำบอกไม่รู้เหมือนกันว่าท่านสร้างตั้งแต่เมื่อไหร่ คาดว่าคงก่อนหน้าที่ลุงคำเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

แต่พระงบน้ำอ้อยของหลวงพ่อเนียมนั้นจำได้แน่ว่าสร้างเมื่อลุงคำมีอายุ ๑๖-๑๗-๑๘ ปี(ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๕๒-๒๔๕๓) เพราะขณะนั้นลุงคำบรรพชาเป็นสามเณร และยังได้ช่วยหลวงพ่อเนียมทำพระงบน้ำอ้อยเหล่านั้นด้วย

๑. **กรรมวิธีในการสร้าง** จากคำบันทึกของ **คุณบดินทร์ ลุประสงค์** กล่าวไว้ว่า การทำปรอทให้แข็งนั้นมักทำในฤดูฝน เพราะของบางอย่างเช่นใบแตงหนู มีอยู่ตามท้องนาในฤดูนี้ แล้วยังใช้ใบสลอด ข้าวสุก ครั้งแรกใช้วัตถุ ๓ อย่างนี้มาโขลกกับปรอทเพื่อไล่ขี้ให้ ได้ปรอทที่ขาวอย่างที่ชาวสุพรรณเรียกกันว่า "**ขาวเจ๋ง**" นั่นแหละ ต้องโขลกอยู่ ๗ วันก็จะเข้ากันดี แล้วตากแดด กวนต่อไปอีกจนเข้ากันดีแล้ว แยกชั่งเป็นส่วน ๆ ส่วนละหนึ่งบาท ต่อจากนั้นท่านเอาไปใส่ครกหิน เติมกำมะถันกับจุนสีแล้วกวนให้เข้ากันอีก ใช้เวลาอยู่หลายวัน กวนแต่เวลากลางคืนเท่านั้น เพราะต้องว่าคาถาไปด้วยตลอดเวลา ราว ๓ คืนก็เข้ากันดี ต่อมาเอาปรอทนั้นใส่กระปุกเหล้าเกาเหลียง ปรอทกับตะกั่วจะผสมกันตอนนี้ ต้องสุมอยู่ถึง ๗ ไฟ บางคราวถูกไฟร้อนจัดกระปุกระเบิด สุมเฉพาะเวลากลางวัน กลางคืนปลุกเสก ครบ ๗ ไฟแล้วนำเข้าพิมพ์กดเป็นพระได้ตามความต้องการ

ด้วยเหตุดังกล่าว เนื้อพระของหลวงพ่อเนียมทุกพิมพ์จึงมีส่วนผสมของตะกั่วเป็นหลัก และมีปรอทเป็นโลหะรอง (โดยทางวิทยาศาสตร์ถือว่าปรอทเป็นโลหะชนิดหนึ่ง)

๒. **เนื้อ** เนื้อพระหลวง พ่อเนียม ละ เอียดมาก พระที่ถูกใช้แล้วได้รับการเสียดสีกับเนื้อจะเห็นเนื้อในขาวผ่องดุจเงินยวง

๓. **ผิว** และ **สนิม** เนื้อพระที่หล่อหลอมและเทออกมาใหม่ ๆ ย่อมขาวเป็นเสมือนผิวปรอทจับอยู่ภายนอก หากเก็บไว้นานจะเกิดผิวดำซึ่งเป็นสนิมของตะกั่ว อย่างที่เรียกกันว่า **สนิมดำ** ถ้าพระนั้น เก็บไว้ในที่ดีเช่น ห่อด้วยกระดาษหรือผ้าไม่ถูกจับต้อง ผิวปรอทขาวซึ่งจับอยู่ภายนอกจะยังคงรักษาอยู่เป็นอย่างดี

ในข้อนี้อาจมีผู้ขัดแย้งบ้าง จึงใคร่ขอเรียนชี้แจงให้ทราบ โดยข้อ เท็จจริง จาก ประสบ การณ์ คือ พระซึ่งสร้างมานานไม่น้อย ๔๐๐-๕๐๐ ปี เช่นพระกรุวัดชุมนุมสงฆ์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ พระกรุวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผิวปรอทยังจับขาวผ่อง ทั้งนี้ประจุไว้ในที่ดี ถ้าฝังไว้ในดินธรรมดา ผิวปรอทขาวซึ่งเกาะอยู่ภายนอกจะหมดไป

พระวัดน้อยสร้างมาในราว ๖๕-๑๐๐ ปี ถ้าไม่จับต้องเก็บนิ่งเฉยอยู่ในห่อผ้า หรือกระดาษผิวปรอทก็คงเกาะติดอยู่ได้เช่นกัน จะอย่างไรก็ดีผิวปรอทซึ่งจับ อยู่ภาย นอก นั้นก็ มีความ เก่าพอที่จะ-พิสูจน์ได้ว่า ผิวปรอทนั้นเก่าหรือใหม่ด้วยกาลเวลา ถ้าทำใหม่ผิวปรอทนั้นจะสดตา ทำให้เก่าไม่ได้ง่ายนัก

แต่ก็เป็นเรื่องแปลก พระของหลวงพ่อเนียมเป็นพระเกจิอาจารย์แท้ ๆ มีสนิมแปลก ๆ ปรากฏให้เห็น นอกจาก **สนิมดำ** ซึ่งเป็นสนิมของตะกั่วแล้ว ยังมีสนิมอื่นอีกคือ

๑. **สนิมไขขาว**

๒. **สนิมแดง**

๓.๑ **สนิมไขขาว** พูดถึงสนิมไขขาวแล้วทำให้นึกถึงพระพิมพ์เศียรโล้นองค์หนึ่งของ **คุณประวัติ เกตุพรายกาญจน์** มีสนิมไขขาวเคลือบคลุมหนา จนทำให้หลายคนเข้าใจว่า เป็นเนื้อชินเขียว

คุณประวัติสงสัยเหมือนกันว่า พระองค์นี้เป็นเนื้อชินเขียวจริงๆ หรือ จึงไปวานให้ช่างร้านทำทองซึ่งมีเครื่องขัดด้วยไฟฟ้าทำการขัด ปรากฏว่าเนื้อในมิได้เป็นชินเขียวดังที่เข้าใจกัน เนื้อในนั้นขาวผ่องแวววาวดุจเอาไปชุบด้วยโครเมี่ยม เอามาให้ผู้เขียนดู ก็พูดออกไปว่าพระอะไรกันเนื้อขาวจั๊วออกอย่างนี้ คุณประวัติบอกว่า เอ๊ ! เคยเอาให้ดูตั้งหลายจนจำไม่ได้หรือ ผู้เขียนเถียงว่าไม่เคยได้ดูไม่เคยเห็น อย่ามาชี้ตู่กันหน่อยเลย แล้วคุณประวัติพูดอย่างยิ้ม ๆ ว่า องค์ที่ว่าเป็นชินเขียวนั่นอย่างไรเล่า อ๋อ ! องค์นั้นหรือ ไม่น่าจะเป็นไปได้

จึงทำให้ผู้เขียนได้คิดว่า พระของหลวงพ่อเนียมนั้นเกิดสนิมพอก ขึ้นมา ได้อย่าง ไม่ต้อง สงสัย ถ้าหากเก็บไว้ในที่อับและชื้น หรือตกดินอาจจะเกิดสนิมไขขาวขึ้นได้

ต่อมาผู้เขียนได้พบพระ พิมพ์ เศียร แหลมอีกองค์หนึ่งมีสนิมไขขาวเช่นกัน และพบอีกหลายองค์จึงเชื่อว่าพระหลวงพ่อเนียมเกิดสนิมไขขาวขึ้นได้

๓.๒ **สนิมแดง** พระสนิมแดงเคยเห็นมาหลายองค์เหมือนกัน ทั้งงบน้ำอ้อย และพิมพ์พระเจ้าห้าพระองค์ บางองค์เคลือบบาง บางองค์เคลือบหนา คล้ายกับเป็นพระผงกรุที่ฝังมานานนับร้อยๆ ปี สันนิษฐานว่า พระดังกล่าวแล้วนั้นอาจ

ตกจมดินแล้วมีผู้ไปพบตอนหลัง จึงเกิดสนิมแดงขึ้น

อะไรทำให้เกิดสนิมแดง

ผู้เขียนพบกับ **อาจารย์ปลองพล อินทพันธุ์** ศึกษานิเทศก์เอกจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อ พศ. ๒๕๑๐ ถามผู้เขียนว่า สนิมแดงของ**พระร่วงบ้านหัวเกาะ** เกิดจากอะไร ผู้เขียนตอบออกไปอย่างไม่มีความรู้ตามความเข้าใจโดยทั่วๆไป ในวงการนักนิยมพระว่า **"น่าจะเกิดจากตะกั่ว"**

"ใช่รึอ !" อาจารย์ปลองพลพูดเช่นนั้นแล้วพูดต่อไปว่า สนิมของเหล็กเป็นสีน้ำตาลสนิมของตะกั่วสีดำ สนิมทองแดงสีเขียว ส่วนเจ้าสนิมแดงนี้มันอ๊อคไซด์ (สนิม) ของอะไรน๊า....?

หลังจากนั้น อาจารย์ปลองพล อินทพันธุ์ ก็ค้นคว้าเขียนลงในหนังสือ **ครูสุพรรณ** ฉบับที่ ๕ เล่มที่ ๑ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ ว่า **สนิมแดงเป็นสนิมของปรอท**

อาจารย์ปลองพล อินทพันธุ์ บรรยายไว้ว่า

"อ้อ ! นึกได้แล้ว อ๊อคไซด์ หรือสนิมของปรอทต่างหากล่ะ เป็นสีแดง จำได้แล้วครูเลยเล่าถึงการ เตรียม ก๊าซ อ๊อคซิเจน ของ ปริสต์ เลย์นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษให้ฟังว่า อีตาปริสต์เลย์แกเอา **"ผงปรอทสีแดง"** ใส่จานเล็ก ๆ ลอยปรอทในอ่างเอาไว้ แล้วหาครอบใหญ่มาครอบจานผงปรอทแดง ยกออกไปตากแดด เอาแว่นนูนรวมแสงให้โฟกัสไปรวมอยู่บนแผงปรอทแดงพอดี ฝ่ายเจ้าผงปรอทแดงซึ่งมีปรอท-อ๊อคซิเจนปนกันอยู่ เมื่อถูกความร้อนจัด ๆ เช่นนั้น ก๊าซอ๊อคซิเจนก็ระเหยออกมา ต่อมาแกลองเอาไม้ก้านธูปติดไฟแดง ๆ ค่อย ๆ แหย่เข้าไปในครอบแก้ว จะเห็นไม้ก้านธูปลุกโพลงขึ้น แสดงว่ามีกาซอ๊อคซิเจนแน่ เพราะก๊าซนี้มีคุณสมบัติอย่างหนึ่งคือช่วยให้ติดไฟ...."

"....ท่านพอจะมองเห็นแล้วหรือยังว่า สนิมแดงนั่นไม่ใช่สนิมของตะกั่วแต่เป็นสนิมปรอท เจ้าปรอทนี่แปลก เป็นโลหะชนิดเดียวเท่านั้นที่เป็นของเหลว โลหะอื่นเขาเป็นของแข็งทั้งนั้น เช่น เหล็ก ตะกั่ว ดีบุก สังกะสี ทองแดง เงิน ทองคำ ทองคำขาว อาลูมิเนียม ฯลฯ ปรอทเป็นของเหลวในสภาพปกติ แต่ในสมัยโบราณก็เคยมีมนุษย์ทำปรอทซึ่งเป็นของเหลวให้เป็นของแข็งมาแล้ว เชื่อว่าเดี๋ยวนี้ก็มีคนทำได้ ครูของผมคนหนึ่งแกไปเอาอะไรมาไม่รู้ มาตำคลุกกับปรอทให้ดูตำๆ ๆแพล๊บเดียวแข็งเปกไปหมดเลย พอเจ้าปรอทนี่แข็งตัวเข้าแล้วเป็นไงรู้ไหม....เหมือนตะกั่วเปี๊ยบเลยครับ แต่แข็งน่าดู อีตอนนี้เองกระมังที่คนสมัยก่อนเข้าใจกันว่า **พระเครื่องสนิมแดงทำด้วยตะกั่ว....**"

จากบทความของอาจารย์ปลองพล อินทพันธุ์ เขียนนั้นทำให้ได้คิดว่า ปรอทนั้นเองเป็นตัวการทำให้เกิดสนิมแดงขึ้น ดังนั้นจึงน่าจะสันนิษฐานได้ว่า พระของหลวงพ่อเนียม วัดน้อยองค์มีส่วนผสมของปรอทมากและเก็บไว้ในที่อับชื้น หรือตกหล่นอยู่บนพื้นดิน พระองค์นั้นน่าจะเกิดสนิมแดงได้ง่ายกว่าองค์ที่นำมาใช้บูชา

จะอย่างไรก็ดี พระหลวงพ่อเนียม องค์ที่มีผิวปรอทขาวจับมาแต่ดั้งเดิม และองค์ที่มีสนิมไขขาว รวมทั้ง

สนิมแดงนั้นมีจำนวนน้อย นาน ๆ จึงจะพบสักองค์หนึ่ง หรือหนึ่งในร้อยนั่นเชียว

๓.๓ **สนิมดำ** ดังได้กล่าวมาแล้วว่าสนิมของตะกั่วนั้นเป็นสีดำส่วนผสมเนื้อพระของหลวงพ่อเนียมถือตะกั่วเป็นโลหะหนัก ดังนั้นเมื่อสร้างเสร็จแล้ว ถูกจับลูบคลำบ่อย ๆ ผิวปรอทขาว ซึ่งฉาบอยู่ผิวนอกจะหมดไป กลายเป็นสนิมดำจับคลุมองค์พระ

พระที่ใช้มาก ๆ สนิมดำนั้นจะมีความฉ่ำคล้ายกับจะเปียกน้ำ มันมีความ ฉ่ำซึ้ง นุ่มตาไม่มีแววของความแข็งกระด้างเลยแม้แต่น้อย พระที่ทำปลอมใช้สารเคมีทำให้ดำ สนิมดำนั้นทำเซียว ๆ ไม่ฉ่ำตาและแห้งจืดๆ ของแท้ที่จับต้องจนผิวปรอทข้างนอกหมดไปแล้วทิ้งไว้เฉย ๆ ผิวสนิมดำนั้นจะเกิดความมันเยิ้มอย่างมีน้ำมีนวล ดูง่ายและผิวงามมาก ของปลอมทำไม่ได้ ผิวดำของปลอมแห้ง และกระด้างขาดความ มันอัน มีน้ำ มีนวล เนื้อของ ตะกั่ว มีความอ่อน และนุ่มหนึก ไม่มีความแข็งแกร่งดุจโลหะอื่นเมื่อวางลงแผ่นกระจกเบา ๆ จะได้ยินเสียงดังหนึกและหนักแน่นขีดลงไปบนกระ ดาษจะมีสี ดำคล้าย สีของดินสอดำอย่างชัดเจน

เมื่อพระนั้นถูกใช้จนผิวดำหายไป สีขาวผ่องดุจเงินยวงจะผุดโผล่ขึ้นมาแทน และยากที่จะกลับดำได้ง่าย ๆ จากการพิจารณาแล้วเชื่อว่าสีขาวผ่องดุจเงินยวงนั้นคือ **สีขาวของปรอท** นั่นเอง

สรุป แล้ว ของแท้ที่ ยัง ไม่ได้ ใช้อาจ จะ มีผิวปรอทขาวเกาะติดอยู่ประปรายหรือไม่มี ถ้ามีผิวปรอทนั้นจะแห้งผาก หากใช้แล้วผิวปรอทจะหมดไปเกิดสนิมดำเคลือบอยู่ผิวนอก มีความมันฉ่ำเยิ้มอย่างมีน้ำมีนวลเอาสำลีเช็ดเบาๆ จะเกิดเงาวาบทันทีทดลองขีดบนกระดาษขาวจะ ปรากฏ เส้นดำ เหมือนเส้นดินสอดำ เมื่อวางลงบนแผ่นกระจกเบาๆ จะได้ยินเสียงดังหนึก ถ้านำเอามาใช้พระถูกเสียดสี หรือเอามือถูกสนิมดำจะหายไป ปรากฏเป็นสีขาวเงินยวงผุดผ่องโผล่ขึ้นมาแทน

ของปลอมเท่าที่เคยเห็น องค์ที่ทำด้วยตะกั่วอย่างเดียว ผิวดำเช่นเดียวกับของจริง แต่เนื่องด้วยผิวดำเกิดจากการกระทำด้วยสารเคมีมิได้เกิดจากกาลเวลา สีดำจึงแลดูดำเซียวๆปราศจากมีน้ำมีนวลไม่หนึกนุ่มนัยน์ตา เมื่อเอานิ้วมือถูสนิมดำออก เนื้อในออกมาเป็นสีขาวเหมือนกัน แต่มีลักษณะ "**ขาวหม่น**" อันเป็นสีของตะกั่ว ผิดกับของแท้ออกเป็นสีขาว "**เงินยวง**"

บางองค์เอา เนื้อโลหะอื่น ซึ่งมีความ ขาวกว่าตะกั่ว เช่นเงินหรือแร่พลวงผสมเข้าไปในเนื้อของตะกั่ว เมื่อเอาออกจากแม่พิมพ์แล้วเอาสารเคมีหรือน้ำกรดทา ผิวปรอทขาวภายนอกจะกลายเป็นสีดำผิวดำนี้คงไม่ฉ่ำตา มีความแห้งเซียว และกระด้างแต่ถ้าเอานิ้วมือถูเนื้อใน จะ ปราฏ เป็น สีขาว ผ่องดุจของแท้ ลองเอาวางลงบนแผ่นกระจก เสียงนั้นจะดังแกร๊ก....หาได้ดังหนึกเหมือนของแท้ไม่ ขีดลงบนแผ่นกระดาษไม่ปรากฏ เป็น เส้นดำ เหมือน ของแท้.

๔. **พิมพ์ทรง** พระหลวงพ่อเนียมมีอยู่หลายพิมพ์ ที่รู้จักกันมากคือ **พิมพ์เศียรโล้น เศียรแหลม งบน้ำอ้อย พระเจ้าห้าพระองค์** และ **ปรุหนัง** ส่วนพิมพ์พิเศษมีพิมพ์ **บีดตา นาคปรก** และ **กริ่งคลอง ตะเคียน** ซึ่งมีจำนวนน้อย พิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้ พิมพ์งบน้ำอ้อยมีมากที่สุด

พระดังกล่าวซึ่งเป็นสองหน้ามี พิมพ์เศียรโล้น เศียรแหลม งบน้ำอ้อย และพิมพ์นาคปรก นาน ๆ จะพบพิมพ์เศียรโล้น และ เศียร แหลม หน้าเดียวสักองค์หนึ่ง ส่วนพิมพ์หน้าเดียวมีพระเจ้าห้าพระองค์และปรุหนัง

พิมพ์ที่มีความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง คือ พิมพ์เศียรโล้น เศียรแหลม งบน้ำอ้อย พระเจ้าห้าพระองค์ และปรุหนัง

๔.๑. **พิมพ์เศียรโล้น** แบ่งออกเป็น ๒ พิมพ์ คือ *พิมพ์วัดประดู่* และ *พิมพ์วัดรอเจริญ* หรือเรียกสั้น ๆ ว่าพิมพ์ *วัดรอ ฯ*

ก่อนอื่นเราควรทราบว่า พระพิมพ์เศียรโล้นเป็นพระที่ถอดพิมพ์มาจากพระพิมพ์อื่น อาจจะถอดมาจากพระตระกูลลำพูน เช่น **พระคง พระบาง** หรือไม่ก็ **พระกริ่งคลองตะเคียน**

จากการพิจารณาของข้าพเจ้าเห็นว่า พระเศียรโล้นเป็นพระที่ถอดพิมพ์ มาจาก พระกริ่งคลองตะเคียน ส่วนพระคง พระบางนั้นไม่ใช่แน่ เพราะพิมพ์ห่างไกลกัน

เมื่อทำการค้นคว้าต่อไปทราบว่า พระกริ่งคลองตะเคียนเพิ่งพบเมื่อในราว ๔๐ กว่าปีมานี้เอง (*หนังสือพระเครื่อง–ประชุม กาญจนวัฒน์*) สันนิษฐานว่าสร้างในยุครัตนโกสินทร์ จึงทำให้ผู้เขียนเกิดความไม่แน่ใจขึ้นมา เพราะพระของหลวงพ่อเนียมมีอายุสูงกว่านั้น

ลุงคำเล่าให้ฟังว่า พระเศียรโล้นสร้างมานานแล้ว สร้างก่อนที่ลุงคำบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ แต่สร้างก่อนกี่ปีลุงคำบอกว่าไม่ทราบ สมมติว่าหลวงพ่อเนียมสร้างพระเศียรโล้นก่อน ลุงคำบรรพชาเป็นสามเณร ๑๐–๒๐ ปี ก็อยู่ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๑–๒๔๓๑ ซึ่งอยู่ในยุครัตนโกสินทร์ของรัชกาลที่ ๕

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า พระกริ่งคลองตะเคียนสร้างในยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งในขณะนั้นพระเถราจารย์ผู้สร้าง พระกริ่งคลอง ตะเคียน อาจจะยัง ไม่ได้บรรจุกรุ หรือส่วนหนึ่งบรรจุกรุอีกส่วนหนึ่งไม่ได้บรรจุ

หลวงพ่อเนียม อาจจะ ได้ พระกริ่ง คลองตะ-เคียน นั้นมาจะโดยวิธีใดก็สุดแท้แต่ แล้วหลวงพ่อเนียมนำเอาพระกริ่งคลองตะเคียนนั้น มาทำ เป็นแม่พิมพ์ ซึ่งเรามาเรียกกันในสมัยนี้ว่า **"เศียรโล้น"** ก็เป็นได้

นี่เป็นทัศนะของข้าพเจ้า อาจผิดและถูกได้

ตามที่เรียกกันว่าพิมพ์ **วัดรอ ฯ** หรือ **วัดรอเจริญ** นั้น เรื่องมีอยู่ว่า มีผู้พบพระชุดนี้ที่ **เจดีย์เล็กวัดรอเจริญ ต.บางปลาม้า อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี** ซึ่งอยู่ห่างจากวัดน้อยลงไปทางใต้ประมาณ ๓๐๐–๔๐๐ เมตร ก็เลยเรียกกันว่า **พิมพ์วัดรอ ฯ**

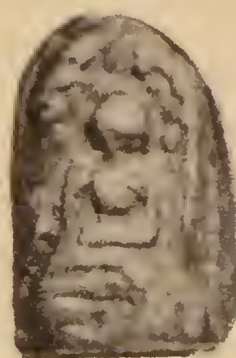
ความเป็นจริงแล้วพระพิมพ์นี้ หลวงพ่อเนียมแจกให้แก่ผู้อื่นไปบ้างก็มี ตามข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้าคาดว่า คงจะมีคนทางวัดรอเจริญ มาขอพระเครื่องของหลวงพ่อเนียมไป บรรจุ ในองค์ พระเจดีย์เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

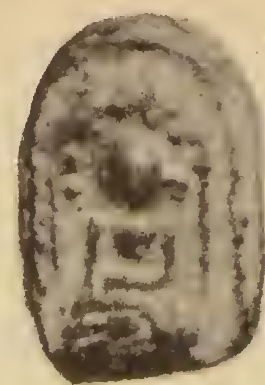
แต่ลุงคำบอกว่าไม่ใช่ ลุงคำบอกว่านายต่ายทำเอามาให้หลวงพ่อเนียมปลุกเสก ในข้อนี้ผู้เขียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะเนื้อหาของพระเศียรโล้นพิมพ์วัดรอเจริญนั้นเหมือนกับพระวัดน้อยที่หลวงพ่อเนียมสร้างขึ้นอย่างไร อย่างนั้น จึงเชื่อแน่ว่า นายต่ายมาขอพระหลวงพ่อเนียม แล้วเอาไปบรรจุในองค์เจดีย์นั้นเป็นการถูกต้องกว่า

๔.๑.๑. พิมพ์เศียรโล้น วัดประดู่ กรอบพิมพ์กว้างประมาณ ๒ ซม. สูง ๒.๕ ซม. มีพระทั้งสองหน้า ด้านหนึ่งองค์พระตั้งตรงอีกด้านหนึ่งองค์พระเฉียง เอียงไปทางซ้ายขององค์พระเล็กน้อย เป็นเช่นนี้เกือบทุกๆ องค์ เท่าที่เห็นมาเป็นจำนวนมากยังไม่เคยพบทั้งสองข้างตรงกันเลยทั้งนี้ คงจะเนื่องมาจากแม่พิมพ์มากกว่า

พระพักตร์ด้าน ตรง ใหญ่ กว่า ด้าน เอียง นิด

พระหลวงพ่อเนียม
พิมพ์เศียรโล้น
วัดประดู่

หน่อย ไม่มีพระเกตุ เพราะเหตุนี้เองจึงเรียกกันว่า **เศียรโล้น** ตามพุทธลักษณะ พระพักตร์เลี่ยนพระอังสา (หัวไหล่) ทั้งสองข้างกับลำพระองค์ตัดขาดออกจากกันทั้งยกสูงขึ้น เรียกว่าไหล่ตั้งผิดกับพระคง พระบาง พระพาหามนอย่างเห็นได้ชัดทีเดียว พระพาหา (ท่อนแขนบนซ้าย) ปล่อยลงตรงๆ แล้วหักพระกัปประ (ข้อศอก) เข้าในเป็นมุมฉาก ส่วนด้านขวาของพระพาหาและพระกรเป็นท่อนเดียวกัน ไม่มีรอยหักงอของพระกัปประ พระหัตถ์ขวาจับที่พระชานุ (หัวเข่า) เป็นปื้น

องค์พระปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ พระเพลาแคบและนูนสูงยื่นออกมาข้าง หน้ามาก กว่าทุกส่วนซุ้มเส้นลวดโค้งมนคล้ายครอบแก้ว มีใบโพธิ์เป็นเม็ดกลมอยู่เหนือพระเศียร ๘–๙ เม็ด

พิมพ์นี้เป็นพิมพ์ที่มีความนิยมกันมาก และราคาค่อนจะแพง

๔.๑.๒ พิมพ์เศียรโล้นวัดรอเจริญ พระพิมพ์นี้มีความ ผิดเพี้ยน กับ พิมพ์ วัดประดู่ เพียงนิดเดียวเท่านั้น จึงทำให้ผู้เขียนสันนิษฐานว่า ใช้แม่พิมพ์อันเดียวกันกับแม่พิมพ์วัดประดู่ ก็เมื่อเป็นเช่นนั้นทำไมจึงมาแบ่งแยกออก เป็น สองพิมพ์ด้วยเหตุอันใด และเหตุไฉนถ้าใช้แม่พิมพ์อันเดียวกันทำไมจึงมีลักษณะผิดแผกแตกต่างกันไป

ผู้เขียนพยายาม ค้น คว้าหา เหตุผล ด้วย กรณีต่าง ๆ โดยเอาพระสองพิมพ์นั้นมานั่งเปรียบเทียบเพื่อวินิจฉัย พิจารณาถึงพุทธลักษณะทั่ว ๆ ไปเหมือนกัน แม้แต่การวางรูปแบบด้านหนึ่งตรงอีก

พิมพ์เศียรโล้น วัดรอเจริญ

ด้านหนึ่งเฉียงก็เป็นแบบเดียวกัน พระอังสา (หัวไหล่) ขาดก็ขาดเหมือนกับพิมพ์วัดประดู่ แล้วทำไมจึงแยกพิมพ์ทั้งสองออกจากกันได้อย่างไร

ดังได้กล่าวมาแล้วตอนต้นว่า นายต่ายมาขอพระหลวงพ่อเนียมไปบรรจุในเจดีย์องค์เล็ก ซึ่งนายต่ายสร้างอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับ ไปแล้วต่อมาภายหลังเจดีย์องค์นั้นพังทลายลง ก็พบพระหลวงพ่อเนียมพิมพ์เศียรโล้นอยู่ในองค์เจดีย์ จึงเลยเรียกกันว่า **พิมพ์วัดรอเจริญ** สาเหตุเพียงเท่านี้เอง

โดยเหตุผลที่ผู้เขียนสันนิษฐานว่า ใช้แม่พิมพ์อันเดียวกันนั้นเพราะลุงคำเล่าให้ฟังถึง การทำพระงบน้ำอ้อย บอกว่าใช้แม่พิมพ์ดินอันเดียว ทำให้ฉุกคิดขึ้นมาว่า พระพิมพ์เศียรโล้นก็น่าจะใช้แม่พิมพ์อันเดียวเช่นกัน

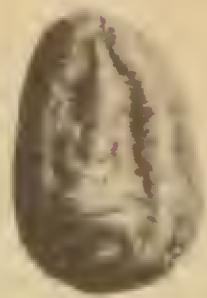
ความผิดแผกแตกต่างของ **พระพิมพ์วัดประดู่** และ **พิมพ์วัดรอเจริญ** อยู่ตรงที่ซุ้มและเม็ดใบโพธิ์ ของพิมพ์วัดรอเจริญเลือนติดกันเป็นปื้น ผิดกับพิมพ์ของวัดประดู่เม็ดโพธิ์และซุ้มชัดเจนกว่า พระพักตร์ของพิมพ์วัดรอเจริญ แบน และใหญ่ กว่าของพิมพ์วัดประดู่เล็กน้อย ตลอดจนลำพระองค์ก็มีขนาดค่อนข้างใหญ่กว่าพิมพ์วัดประดู่นิด ๆ ทั้งนี้ โดยข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้าเข้าใจว่า อันสืบเนื่องมาจากมีพิมพ์ชุดเดียว และพิมพ์นั้นเป็นพิมพ์ดิน เมื่อเทโลหะที่ร้อนจัดลงไป อันแล้วอันเล่าเป็นร้อยพันครั้ง พิมพ์ดินจะไม่สึกกร่อนหรืออย่างไร ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างไรเสียแม่พิมพ์ดินอันนั้น ต้องมีความสึกกร่อน อย่างไม่มีปัญหา

ดังนั้น จึงขอสรุปเป็นข้อยุติตามข้อสันนิษฐานของข้าพเจ้าว่าพระทั้งสองพิมพ์นั้นเป็นพระที่เทมาจากแม่พิมพ์อันเดียวกัน ส่วนที่ชัดเจนเป็นองค์ที่เทในระยะต้น ๆ ส่วนที่เลือนจากไปบ้าง เนื่องมาจากการเทระยะหลัง ๆ และบังเอิญพิมพ์เลือน หรือ พิมพ์ วัดรอเจริญ ไป แตกกรุ ที่ วัดรอเจริญเข้านักเล่นหรือนักนิยมพระให้ชื่อตามวัดที่พบ ซึ่งความเป็นจริงหลวงพ่อเนียมก็ได้ แจกพิมพ์เลือนให้กับคนอื่นไปเช่นเดียวกัน

พิมพ์เศียรแหลม

เท่าองค์จริง

๔.๒. พิมพ์เศียรแหลม กรอบพิมพ์มีขนาดย่อมกว่าพิมพ์เศียรโล้นเล็กน้อย ทั้งส่วนกว้างและส่วนสูง แต่บางองค์กรอบพิมพ์มีขนาดเกือบเท่าพิมพ์เศียรโล้นก็มี แต่ส่วนมากมีขนาดย่อมกว่าส่วนบนของกรอบพิมพ์โค้งบน บางองค์แหลมน้อย ๆ ตามรูปของพระเกตุที่แหลมขึ้นไป ส่วนล่างโค้งมน ผิดกับพิมพ์เศียรโล้นส่วนล่างมักจะตัดตรง

ขนาดของพระพักตร์และลำพระองค์ พอ ๆ กับพิมพ์เศียรโล้นพระเกตุแหลมจิ้มขึ้นไปจรดซุ้มเส้นลวด ซึ่งไม่ค่อยจะชัดเจนนัก ช่วงพระอังสา (หัวไหล่) ทั้งสองข้างตัดขาดจากลำพระองค์เช่นเดียว

กับพิมพ์เศียรโล้น ส่วนตั้งของลำพระองค์ทั้งสองด้านเอียงไปทางซ้ายขององค์พระเล็กน้อย พระพาหาซ้ายปล่อยลงตรง ๆ พระกัปประ (ข้อศอก) ทั้งสองข้างหักเข้าในเป็นฉาก พระหัตถ์ทั้งสองประสานเป็นปึ้นเดียวกันพระเพลาแคบ ปางสมาธิ พระชงฆ์ (หน้าแข้ง) เป็นดุ้นหนาซ้อนกันสองชั้น

๔.๓. พระงบน้ำอ้อย พระพิมพ์นี้เช่นเดียวกันกับพิมพ์เศียรโล้น แบ่งออกเป็นสองพิมพ์ คือ **พิมพ์ใหญ่** และ **พิมพ์เล็ก**

พิมพ์ใหญ่มักจะเรียกว่าพิมพ์สตางค์แดง ซึ่งความเป็นจริงหาได้ใหญ่เท่ากับสตางค์แดงไม่ เพียงแต่ใหญ่กว่าพิมพ์เล็กเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งเป็นที่นิยมกัน

ข้าพเจ้าถามลุงคำว่า พระงบน้ำอ้อยมี ๓ พิมพ์ใช่หรือไม่

ลุงคำตอบว่า **ไม่ใช่ มีพิมพ์เดียวเท่านั้น**

ทำให้ข้าพเจ้าฉงน เพราะในวงการนักนิยมพระต่างรู้กันอย่างโจ่งแจ้งว่า พระงบน้ำอ้อยมีอยู่สองพิมพ์ ซึ่งก็เป็นจริงเช่นนั้น แต่เหตุไฉนลุงคำจึงบอกว่าพิมพ์เดียว

ข้าพเจ้าถามย้ำอีกว่า ความจริงปรากฏว่า พระงบน้ำอ้อยมีพิมพ์ใหญ่และพิมพ์เล็ก แล้วจะมีพิมพ์เดียวได้อย่างไร

ลุงคำอรรถาธิบายว่า ก็ไม่รู้ล่ะ ตอนที่แกบรรพชาเป็นสามเณรปรนนิบัติ หลวงพ่อเนียมอย่างใกล้ชิดทุกสิ่งทำทุกอย่าง แม้กระทั่งการหล่อหลอมพระงบน้ำอ้อยก็ไม่น้อย จำได้อย่างแม่นยำว่า แม่พิมพ์นั้นมีพิมพ์เดียว เนื้อดินสีแดงและละเอียดมาก

พระงบน้ำอ้อย ขยายใหญ่

เท่าองค์จริง

รับรองว่ามีอันเดียวเท่านั้น

เมื่อลุงคำผู้ใกล้ชิดยืนยันเช่นนั้นก็ต้องเชื่อ ไม่เชื่อแกแล้วจะไปเชื่อใคร จึงมาใช้วิจารณญาณถึงเหตุผลและข้อเท็จจริงว่า แม่พิมพ์พระงบน้ำอ้อยที่ลุงคำเห็นนั้นเป็นแม่พิมพ์ดินสีแดง เมื่อเทไปๆต้องสึกกร่อนอย่างไม่มีปัญหา เมื่อนึกถึงเหตุผล และข้อเท็จจริงตรงนี้ก็เชื่อตามที่ลุงคำบอก

พิมพ์เล็กมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๑.๕ ถึง ๑.๗๕ ซม. พิมพ์สตางค์แดงเขื่องหน่อยถึง ๒ ซม.

มีข้อที่ควรสังเกตอันเป็นการสนับสนุน คือ **พิมพ์เล็กค่อนข้างชัดเจนกว่าพิมพ์ใหญ่** หรือพิมพ์สตางค์แดง เพราะแม่พิมพ์ถูกใช้มากจนเลือน

และทำการหล่อในตอนหลังๆ

จะอย่างไรก็ ดีพระงบ น้ำอ้อย ทั้ง สองพิมพ์ก็หาได้มีพิมพ์ไหน ชัดเจนจนเห็นองค์พระลอยเด่นไม่

รอบริมขอบมีเส้นลวดทุกองค์ พระเศียรแหลมชนกัน ทุกองค์เลือนยากแก่การพิจารณาถึงพุทธลักษณะได้

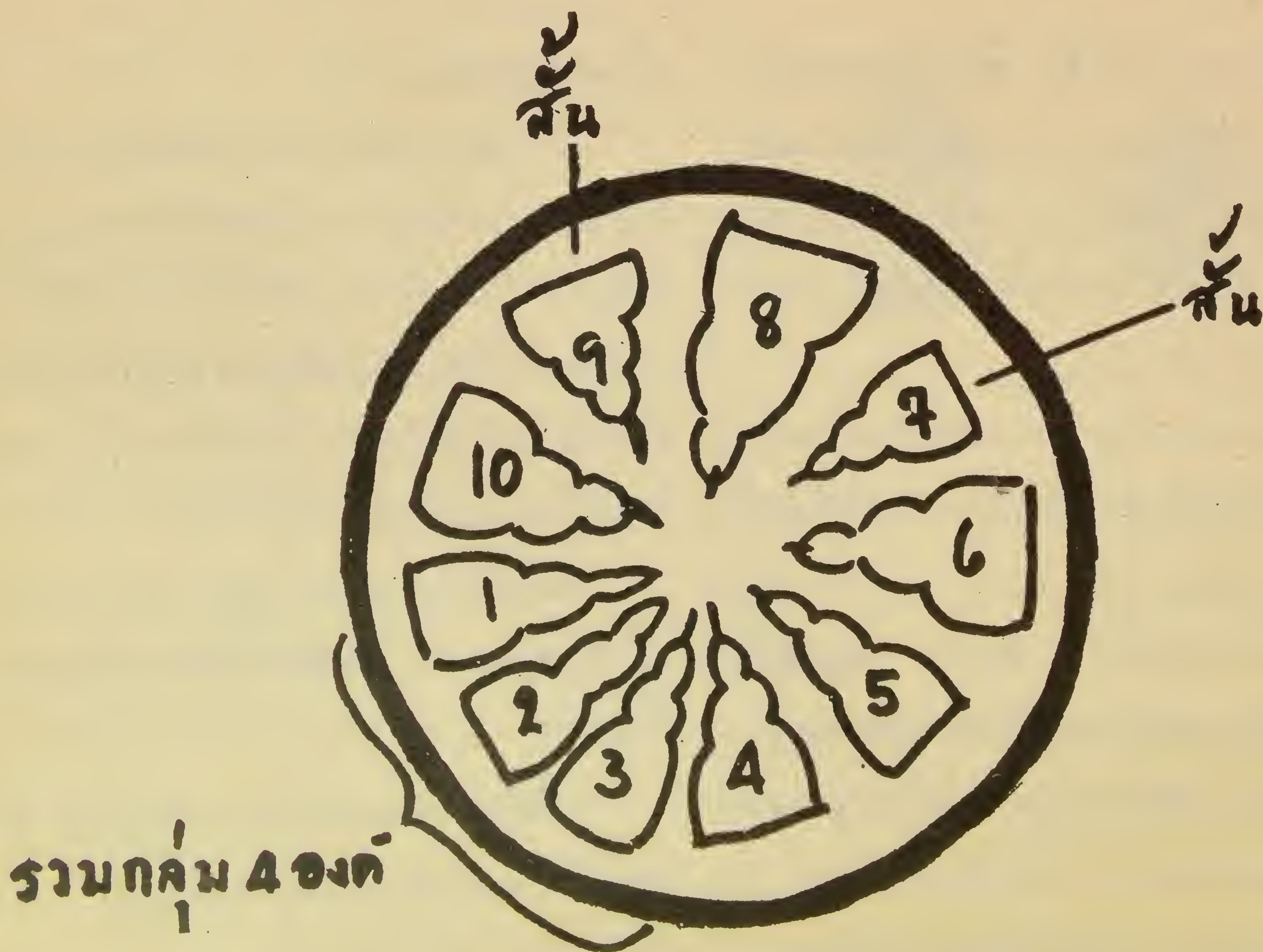
จะอย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าได้พยายาม สรรหาองค์ที่มีความชัดเจนมา พิจารณาถึง การเรียง ลำดับ ขององค์พระ ซึ่งพอจะเรียงลำดับ ได้ตามรูปลายเส้นที่เขียนมานี้

ท่านดูรูปแล้วจะเห็นว่า ๔ องค์ล่างจับกลุ่มกันส่วนองค์ที่ ๗ และ ๙ ค่อนข้างสั้นกว่าองค์อื่น ๆ เล็กน้อย

๔.๔ พิมพ์พระเจ้าห้าพระองค์ เป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้าง ๒ ซม. สูง ๒ ซม. ริมขอบมีเส้นลวดทั้งสี่ด้าน เป็นรูปพระเจ้าห้าพระองค์ ๔ องค์ประทับนั่งอยู่ ๔ มุม องค์หนึ่งอยู่กลาง ไม่สามารถอธิบายพุทธลักษณะได้ เพราะมีขนาดเล็ก ด้านหลังมีทั้งหลังเรียบ และหลังมียันต์

บางท่านบอกว่า หลังเรียบเป็นของหลวงพ่อเนียม หลังมียันต์เป็น ของ**หลวงพ่อจอน**

จากการสอบถามลุงคำยืนยันว่า หลวงพ่อจอนไม่ได้สร้างพระ พระดังกล่าวแล้วนั้นเป็นของหลวงพ่อเนียมสร้างทั้งสิ้น ซึ่งก็น่าจะเป็นจริงเนื่องด้วย มีบางสิ่ง บางอย่างสนับ สนุน ให้ ข้าพ เจ้าเชื่อเช่นนั้น คือข้าพเจ้าพบพระพิมพ์พระเจ้าห้า

พิมพ์พระเจ้าห้าพระองค์

พระองค์หลังยันต์สนิมแดงขึ้นเต็มทั้งหมด สนิมนั้นมีลักษณะเก่า แห้งผากเหมือนพระเก่ามีอายุไม่น้อยกว่า ๔๐๐-๕๐๐ ปี ถ้าเป็นของหลวงพ่อจอนซึ่งสร้างรุ่นหลังเพียง ๔๐ กว่าปีไม่น่าจะเกิดสนิมแดงขึ้นได้ ยิ่งหลวงพ่ออั้นสร้างเมื่อ ๒๐-๓๐ ปี มานี้จะเป็นไปไม่ได้เลยว่าเกิดสนิมแดงดังนั้น จึงไม่เป็นปัญหาเลยว่า พระพิมพ์พระเจ้าห้าพระองค์นี้ต้องเป็นของหลวงพ่อเนียมสร้าง

๔.๕ **พิมพ์ปรุหนัง** เป็นพิมพ์ที่ค่อนข้างหนาใหญ่ และหนัก มีขนาดเท่ากับพระปรุหนังของอยุธยา เชื่อว่าเอาแบบพิมพ์มาจากพระปรุหนัง พระปรุหนังของอยุธยานี้ เท่าที่ทราบมีผู้พบมานานกว่า ๕๐ ปี จึงไม่เป็นปัญหาที่หลวงพ่อเนียมจะเอาแบบมาทำพิมพ์ขึ้น

ส่วนพิมพ์พิเศษต่างๆ นั้นไม่ขอกล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ เพราะมีจำนวนน้อย

พิมพ์ปรุหนัง

พิมพ์กริ่งคลองตะเคียน หน้าเดียว

* ถึงกาลวิโยค

ความตายเป็นสิ่งที่แน่นอนที่สุด ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยง หรือจะผัดผ่อนชีวิตให้ยืนยาวอยู่ได้ถึง ๑,๐๐๐ ปีเลย ดั่งพุทธภาษิตกล่าวดังนี้ **"น หิ โน สงครนเตน มหาเสเนน มจฺจุนา"** ความผัดเพี้ยนกับมฤตยู อันมีกองทัพใหญ่นั้น ไม่ได้เลย

แน่ละความตาย ถ้ามาถึงแล้วเราจะผัดเพี้ยนอย่างไรหาได้ไม่

ดุจเดียวกับหลวงพ่อเนียม

เมื่อท่านมีอายุได้ ๘๐ ปี ก็ถึงกาลวิโยคต้องจากโลกนี้ เช้าวันนั้นเป็นวันกลางเดือน ๑๒ ปีจอ ตรงกับวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๕๓ เวลาเช้ามืดแสงพระจันทร์ยังค้างฟ้า (ขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์ขึ้น ๑๘.๐๐ น. ตกเวลา ๐๖.๐๐ น.) กาลนั้นเองมัจจุราชได้คร่าชีวิตหลวงพ่อเนียมจากโลกอันอลวนไปสู่คติภพโน้นแล้ว ด้วยอาการอันสงบ

เช้าวันนั้น ประชาชนถิ่นนั้นก็เห็นสิ่งแปลกประหลาดตาม ท้องน้ำ ของแม่น้ำ สุพรรณ ตอนหน้าวัดน้อย และใกล้เคียง มีตัว **ชีปะขาวตายเกลื่อนลอยอยู่เหนือน้ำนับเป็นพัน ๆ หมื่น ๆ** ความโศกสลดได้เข้าครองงำชาวบ้านวัดน้อย นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นไป ขาดที่พึ่งทางใจอย่างไม่สามารถที่จะเรียกร้องให้กลับคืนมาได้อีกแล้ว

หลวงพ่อเนียมได้จาก ไป แล้ว จาก โลกนี้ ขอให้ท่านจงไปสู่สุคติภพโน้นเถิด

ศพของหลวงพ่อเนียมเก็บต่อมาได้ ๕ เดือน ทำการฌาปนกิจในเดือน ๕ ข้างขึ้นอีกเช่นกัน ก็ตกอยู่ในราววันที่ ๑๓-๑๔ เมษายน พศ. ๒๔๕๔ ซึ่งตรงกับวันสงกรานต์พอดี

พอดับธาตุ เสร็จ ประชาชน ต่าง ก็เข้าแย่งเอาอัฐิของท่านไปเกือบหมด เหลืออยู่เพียงเล็กน้อย

ทางวัด สร้าง เจดีย์ องค์เล็ก ประจุ อัฐิของท่านไว้ข้างพระอุโบสถ ปรากฏว่ามีประชาชนไปกราบไหว้อยู่เสมอมามิได้ขาด ♠♠

เรื่อง "หลวงพ่อเนียม" วัดน้อย บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี นี้ เคยลงพิมพ์เป็นครั้งแรก ใน นสพ.พระเครื่อง "ลานโพธิ์" ฉบับที่ ๑๓-๒๐ (มี.ค.-พ.ค.๒๕๑๘) ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ เจ้าภาพได้รับความกรุณาจาก คุณมนัส โอภากุล ผู้เขียน อนุญาตให้นำลงพิมพ์ได้ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์บางกอกสาส์น ๙๖๖/๑๐ ซอยพญานาค (เริ่มสุข) อุรุพงษ์ ถนนพระราม ๖ เขตพญาไท กท. ๔ โทร. ๒๘๑๔๕๔๑-๒๘๑๙๑๐๒ พิมพา พิทักษ์กมลพันธ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา มีค.๒๕๒๓